NATIONAL LIBRARY. SEP 10 1968 BIBLIOTHÈQUE NATIONALE

THE LATVIAN NEWSPAPER FOR CANADA AND U.S.A.

Published twice weekly by the Latvian Relief Society of Canada „Daugavas Vanagi"
Business Office: 491 College St., Toronto 4, Ontario, Canada
Telephones: 921—7121; 465-7902
Editor-in-Chief: ALFRĒDS VINCELS
United States Editorial Offices:
New York: Editor — V. Irbe, 4035 Rombouts Ave., Bronx N.Y. 10466, U.S.A.
Chicago: Editor — Z. Kēlere, 2511 N. Kimball Ave., Chicago, Ill., 60647, U.S.A.
SATURDAY, AUGUST 24, 1968

LATVIJA AMERIKĀ

68. N-RS. SESTDIENA, 1968. GADA 24. AUGUSTS 18. GADS

AUTHORIZED AS SECOND CLASS MAIL BY THE POST OFFICE DEPARTMENT OTTAWA AND FOR PAYMENT OF POSTAGE IN CASH

LATVIEŠU LAIKRAKSTS AMERIKĀ

Iznāk divas reizes nedēļā — trešdienās un sestdienās. Izdevējs — Latviešu aprūpes biedrība Kanadā „Daugavas Vanagi."
ATB. REDAKTORS: ALFRĒDS VINCELS
Redakcija: 125 Broadview Ave., Toronto 8 Ont., Canada; tālr. 465—7902
Birojs: 491 College St., Toronto 4 Ont., Canada tālr. 921—7121
Nujorkas redakcijas vadītājs V. IRBE 4035 Rombouts Ave., Bronx N.Y. 10466. U.S.A. Tālrunis 994—7917
Čikagas redakcijas vadītāja Z. KĒLERE. 2511 N. Kimball Ave., Chicago, Ill., 60647, U.S.A., tālrunis 486—8975

2.4.

Daugavas Vanagu vēstījums

DV organizācijas centrālās valdes sēdē 6. un 7. augustā Minsterē, Vācijā, pieņēma šādu vēstījumu:

1918. gada 18. novembrī proklamējot Latvijas republiku, piepildījās latviešu tautas gadsimtus lolotās cerības. Sekojošajās brīvības cīņās mūsu karavīri atbrīvoja zemi no apspiedējiem. Divdesmit gadu laikā tauta izveidoja savu valsti, kura varēja būt par paraugu citām, pat vecākām zemēm.

1940. gada 17. jūnijā, laužot visus parakstītos līgumus, Latviju okupēja Pad. savienība, iznīcināja tās valsts iekārtu un nogalināja vai izsūtīja verdzībā simtiem tūkstošu Latvijas iedzīvotāju. To vietā Pad. savienība vēl tagad turpina ieplūdināt Latvijā svešzemniekus, galvenokārt krievus. Turpinoties vēl ilgāku laiku padomju okupācijai, latviešu tautas nacionālā nākotne ir ļoti apdraudēta.

Otrā pasaules karā Latvija 1940. gadā zaudēto brīvību neatguva arī vācu okupācijas 4 gados, kaut lielā varonībā, nesot visaugstākos asiņu upurus, par Latviju cīnījās Latviešu leģions. Pēc Vācijas armijas kapitulācijas 1945. gada 8. maijā izbeidzās arī Latviešu leģiona cīņas.

Latviešu leģiona rietumos patvērusies daļa 1945. gada rudenī Cēdelgemā nolēma kaujas laukos izveidoto brālību un paļāvību brīvības ideāliem saglabāt uz laiku laikiem un turpināt cīņu par Latvijas brīvības atgūšanu, šo darbu tēvu zemes labā veicot jaundibinātajā Daugavas Vanagu organizācijā.

Laika tecējumā Daugavas Vanagu organizācijas biedri izklīdināti pa visām brīvās pasaules daļām, bet Cēdelgemas gars palicis nesatricināts un 1945. gada 28. decembrī slēgtā brālība darbojas neatlaidīgi un ciešā paļāvībā un ticībā Latvijas nākotnei. Divdesmit divos pastāvēšanas gados Daugavas Vanagu organizācijas darbība ir ik gadu kāpinājusies, iegūstot nedalītu atbalstu un uzticību visos darbības pasākumos gan no latviešu tautas svešumā, gan okupētajā dzimtenē.

Izcila nozīme mūsu darbībā ir 1968. gadam — Latvijas proklamēšanas 50. gadam. 1968. gada nozīmīgākais uzdevums ir stiprināt latviešu tautas dzimtenē ticību brīvības atgūšanai un atbalstīt mūsu valsts pārstāvniecības un latviešu centrālās organizācijas to darbā un pienākumos.

Daugavas Vanagu centrālā valde pateicas visiem darba veicējiem un atbalstītājiem. Visu latviešu materiālā un morālā atsaucība ir mūsu panākumu pamatos un visu mūsu veikumu lielākais segums.

Daugavas Vanagu centrālā valde sveicina visus, kas glabā savās sirdīs Latvijas vārdu, savos darbos pauž mūsu tautas godu un slavu un turpina strādāt mūsu tēvu zemes brīvības atgūšanas labā.

Mēs arvien turēsim svētus savus darbības principus — palīdzēt, cik mūsu spēkos, mūsu cietējiem brāļiem, lai kur tie atrastos.

Mēs aicinām un lūdzam visus latviešus atbalstīt mūsu darbu un mērķus tādā pašā uzticībā un paļāvībā, kā tas bijis līdz šim. Latvijas proklamēšanas 50. jubilejas gads lai ir jaunu spēku un darbu rosinātājs šodien, rīt un nākotnē.

Dievs, svētī Latviju!

MIRIS ARVIDS KRIPENS

Redakciju slēdzot, no Sidnejas, Austrālijā, saņemta ziņa, ka sirds lēkmes sekās 20. augustā miris pulkvedis Arvīds Kripens. Viņu pēdējā gaitā izvadīs 24. augustā.

„Saulainē pavadīju visu vasaru, jo še laba vieta atpūtai un nervu stiprināšanai," mūsu fotografam paskaidroja torontiete Inese Vērdiņa, kura pavasarī pabeidza Toronto universitāti. Viņa nodomājusi vienu gadu vēl mācīties skolotāju institūtā, lai tad sāktu skolotājas darba gaitas kādā Toronto ģimnazijā. Foto: J. Līgers

Pēteris Aigars

Durkļu divāns klūst neērts

NOTIKUMU SAKNES ČECHOSLOVAKIJĀ

Medicīnai vēl nav izdevies uzveikt parādību, kura aizšķērso dažu labu progresīvu nodomu, lai cilvēka organisma novecojušās daļas aizstātu ar jaunām. Organisms šīs jaunās daļas nepieņem, atzīst tās par svešķermeņiem. Gadījumos, kuros ar speciāliem serumiem ir mazināta svešķermeņu noraidīšana, organisms nav spējīgs vairs pretoties arī baktēriju invāzijai.

Šī pati parādība saskatāma arī tautās attiecībā uz ideoloģiskajiem svešķermeņiem. Neviena propaganda nespēj salauzt dzīvās tautas dabīgās pretestības spējas. Viss tas, kas tagad norisinās Austrumeiropā, nav nekas vairāk, kā mazo tautu iekšējā pretestība pret sagandēto sociālismu, kuru tam 22 gadus pūlējusies uzspiest Maskava.

Nāciju pašaizsardzības spēki izrādās stiprāki par Kremļa militāro un propagandas mašinēriju. Šīs tautas vairāk vai mazāk intensīvi pretojas svešu metožu iedēstīšanai savā dzīves kārtībā, kaut arī tas notiktu sociālisma vārdā. Neviena doktrīna nav universāllīdzeklis, kas derīgs visām tautām vienā un tai pašā laikā vienu un to pašu saimniecisko vai politisko grūtību atrisināšanai.

Tibors Šamueli, Redingas universitātes profesors, britu laikraksta „Sunday Telegraph" 21. jūlija numurā analizējis notikumus Čechoslovakijā. Viņa secinājums ir: „Padomju ieskats notikumos Čechoslovakijā ir daudz reālāks nekā daža laba Rietumu prognoze. Ja 'Pravda' apgalvo, ka čechu un slovaku reformātori vēlas nodibināt kaut kāda veida sociālisma demokratiju, kādu neviens nekad nav redzējis, tad tā pasaka ne vairāk un ne mazāk, ka komūnisms resp. sociālisms padomju uztverē nav savienojams ar demokratiju. Iespējama tikai komūnistu partijas vienvaldība vai buržuaziska demokratija. Un padomju vadoņi skaidri saskata: ja neizdosies demokratijas evolūciju Čechoslovakijā apturēt, tad vienpartijas valdības sistēma sairs."

„Čechoslovaki dabīgi runā par uzticību komūnisma mērķiem, bet krievi to izprot labāk. Un viņiem ir taisnība: ir neapšaubāms politisks fakts visiem tiem, kas spējīgi redzēt, ka neviena tauta nav pieņēmusi komūnismu no brīvas gribas, neviena tauta nav samierinājusies ar komūnismu, pat dzīvodama tā ēnā veselu paaudzi un vēl ilgāk. Tas viss jo sevišķi attiecas uz Čechoslovakiju, vienu no sociālistiskās nometnes valstīm, kurai ir būtiskas rietumniecciskas demokratiju tradīcijas. Pēc 20 gadiem tā vēlas tikt laukā no šīs nometnes!" pasvitro Šamueli, kas pats ir dzimis Maskavā, un turpina:

„Bet ja Čechoslovakijai izdosies panākt savu, konsekvences pārējai nometnei nav izskaitļojamas. Kurš būs nākošais — stūrgalvīgie poļi vai ļoti ungāri? Vai, varbūt, pat kāda no padomju republikām vēlēsies sekot Čechoslovakijas piemēram? Izredzes Kremlim ir tik briesmīgas, ka negribas pat domāt. Paliek vēl otra izeja — militāra intervencija, bet tā nesola neko labāku. Patiesība ir tāda, ka padomju pozicijas lielā mērā ir vājinātas ar aplamu pieeju šai problēmai un nekompetentas un svārstīgas valdības dēļ. Mēnešiem ilgi valdība Maskavā vilcinājās, svārstoties starp pilnīgu čechoslovaku prasību noraidīšanu un aplamu optimismu. Nekas nelīdzēja."

Sākumā padomju valdība cerēja uz atrisinājumu, kas būtu līdzīgs poļu situācijai 1956. gadā. Tā domāja, atbalstot jauno valdību Prāgā, ka tā soli pa solim nostabilizēs partijas vienvaldību un tad atsauks piešķirtās un apsolītās brīvības. Taču dažu mēnešu laikā šīs cerības izgaisa. Rūpniecības strādnieku masa — izdaudzinātais marksistu teoloģijas demiurgs — nostājās reformistu, ne apspiedēju pusē."

Raksta beigās Šamueli izskaidro, kādēļ Kremlis vilcinās spert izšķirējus soļus. Pirmkārt, Rietumos komūnistu partijas stingri nostājušās pret intercenciju Čechoslovakijā. Otrkārt, karagājiens pret čechu un slovaku reformistiem nozīmētu starptautisku komūnistu kustības totālu sabrukumu. Treškārt, iejaukšanās Ungārijas iekšējās lietās 1956. gadā izraisīja šausmas un samulsumu visplašākajās aprindās arī pašā Pad. savienībā. Notika masu sapulces, izplatīja skrejlapas, kas aizstāvēja ungāru revolūcionārus. Tagad, kad politiskais klimats partijai pašā Pad. savienībā ir daudz nelabvēlīgāks sakarā ar intelektuāļu neapmierinātību un prasību pēc reformām, iejaukšanās ar militāru varu Čechoslovakijas lietās var būt vēl bīstamāka.

Še jāatgādina Čechoslovakijas komūnistu partijas vadītāja Dubčeka runas tā daļa, kurā viņš raksturo savas partijas nostāju attiecībā uz iedzīvotāju masu: „Komūnistu partija ir atkarīga no tautas masas brīvprātīga atbalsta. Tā neuzspiež sabiedrībai savu vadītāju stāvokli, bet cenšas tai uzticīgi kalpot sociālisma labā. Mēs nevaram uzspiest savu partijas autoritāti, bet tā ir nepārtraukti iegūstama ar darbiem. Partija nevar uzspiest savu līniju ar dekrētiem, bet ar savu biedru darbu un ar īstiem ideāliem."

Protams, tas ir pilnīgs pretstats tam, kā līdz šim rīkojusies padomju komūnistu partija, kura nekad nav atzinusi individam ne mazākās priekšrocības. Bet individs nejauj sevi samalt partijas aparāta dzirnavās, viņš nevēlas būt mēms rīkojumu izpildītājs, kādu tēlojis Orvels savā romānā „Dzīvnieku farma", bet apzinīgs jaunas iekārtas veidotājs, turklāt vadoties nevis no novecojušām dogmām, bet no patiesajiem sāsdienas dzīves izkristallizētajiem apsvērumiem. Pasaulē neviena doma nav nemaldīga.

Čechi un slovaki, kuri iesākuši bīstamu pretošanos Maskavai, la-

(Turpinājums 8. lpp.)

Maskavas noziedznieki okupē Čechoslovakiju

DUBČEKS, ČERNIKS UN CITI NOZIMIGĀKIE REFORMISTI APCIETINĀTI UN, CIK NOPROTAMS, DEPORTĒTI. — ASV PREZIDENTS DŽONSONS AICINA PAD. SAVIENĪBU IZVĀKTIES NO ČECHOSLOVAKIJAS. — LIDZIGU APVIENOTO NĀCIJU DROŠĪBAS PADOMES REZOLŪCIJU NENOZIMĪGU DARITU PADMJU VETO. — VAI RIETUMI APMIERINĀSIES TIKAI AR DRAUDĪGAM RUNĀM?

Pēkšņais Pad. savienības iebrukums Čechoslovakijā nav pārsteigums, jo pēc Maskavas politbiroja un čechoslovaku komūnistu partijas apspriedēm Černā un Bratislavā, kuru iznākums nenoliedzami nozīmēja Kremļa sakāvi, Maskavas noziedznieku asa pretrīcība bija paredzama. Ja Čechoslovakijas okupācijā kaut kas pārsteidz, tad vienīgi fakts, ka Maskavas pretsitiens nācis tik ātri. Tas pārsteidza arī mūsu redakciju, jo bijām gatavojušies šai numurā ar vairākiem rakstiem Čechoslovakijas krizes pirmo posmu pabeigt, lai tad gaidītu turpmākos notikumus. Tie nu pārsteidza ar savu pēkšņumu. Tā pārējie raksti par Čechoslovakiju šai numurā zaudē daļēji nozīmi, bet ne pilnīgi. Tādēļ neizmainām šos rakstus, bet tomēr sniedzam lasītājiem reizē ar pirmajām ziņām par Čechoslovakijas okupāciju.

Pēkšņi noticis tas, ko pasaules prese jau paredzēja: Pad. savienība iebrukusi Čechoslovakijā, lai nogādātu pie malas Aleksandru Dubčeku un atkal nodotu varu vecajiem Maskavas līnijas komūnistiem ar Antoniju Novotniju priekšgalā. Pēc nedēļām ilgas taustīšanās, militāriem manevriem un mānīgajām politisko konferenču spēlēm Černā un Bratislavā padomju karaspēka daļas un tanku vienības, kuras visu laiku nepārtraukti uzturējās pie robežas, naktī uz 21. augustu pēkšņi iebrukā Čechoslovakijā, izbeidzot tās neatkarības un brīvības centienus.

Maskava atkārtojusi vecos paņēmienus agresijas uzsākšanai, vispirms nākot ar izdomātiem pārmetumiem un tad ar — tankiem! Krievi visur ierodas tikai „aicināti". Arī šoreiz Maskava paziņojusi, ka okupējusi Čechoslovakiju,paklausot pašu čechu aicinājumam. Oficiālā padomju ziņu aģentūra TASS gandrīz vienlaicīgi ar iebrukumu ziņoja, ka Čechoslovakijas komūnistu partijas un valdības pārstāvji lūguši Pad. savienību un citas sabiedrotās komūnistiskās valstis sniegt brālīgajai čechoslovaku tautai steidzīgu palīdzību, ieskaitot bruņoto spēku atbalstu. Čechoslovakijai naidīgie kontrrevolūcionārie spēki sazinā ar ārzemju ienaidniekiem apdraudot Pad. savienības un citu sociālistisko valstu vitālās intereses un Eiropas mieru. TASS ziņojumā ne ar vārdu nav minēts, kuri Čechoslovakijas komūnistu partijas un valdības pārstāvji lūguši Maskavas „palīdzību".

Pad. savienības rīcība ir gluži līdzīga 1956. gada ungāru brīvības kustības apspiešanai. Toreiz Chruščova tankus aicināja Erno Gero, kās oktobra revolūcijā bija zaudējis varu komūnistu partijas vadībā. Padomju tanku iebrukums Budapeštā apklusināja līdzšinējo ministru prezidentu Imri Nodžu, kuru notiesāja uz nāvi 1958. gadā, divus gadus pēc ungāru sacelšanās. Līdzīgs stāvoklis tagad ir Prāgā. Padomju karaspēka vienības un tanki, apzinoties, paklausot pašu čechu aicinājumam. Oficiālā padomju ziņu aģentūra TASS gandrīz vienlaicīgi ar iebrukumu ziņoja, ka Čechoslovakijas komūnistu partijas un valdības pārstāvji lūguši Pad. savienību un citas sabiedrotās komūnistiskās valstis sniegt brālīgajai čechoslovaku tautai steidzīgu palīdzību, ieskaitot bruņoto spēku atbalstu. Čechoslovakijai naidīgie kontrrevolūcionārie spēki sazinā ar ārzemju ienaidniekiem apdraudot Pad. savienības un citu sociālistisko valstu vitālās intereses un Eiropas mieru. TASS ziņojumā ne ar vārdu nav minēts, kuri Čechoslovakijas komūnistu partijas un valdības pārstāvji lūguši Maskavas „palīdzību".

Pad. savienības rīcība ir gluži līdzīga 1956. gada ungāru brīvības kustības apspiešanai. Toreiz Chruščova tankus aicināja Erno Gero, kās oktobra revolūcijā bija zaudējis varu komūnistu partijas vadībā. Padomju tanku iebrukums Budapeštā apklusināja līdzšinējo ministru prezidentu Imri Nodžu, kuru notiesāja uz nāvi 1958. gadā, divus gadus pēc ungāru sacelšanās. Līdzīgs stāvoklis tagad ir Prāgā. Padomju karaspēka vienības un tanki, apzinoties, paklausot pašu čechu aicinājumam. Oficiālā padomju ziņu aģentūra TASS gandrīz vienlaicīgi ar iebrukumu ziņoja, ka

Vilis Janums uzrunā tautiešus dzimtenē

Daugavas Vanagu organizācijas centrālā valde savā gadskārtējā sēdē 6. un 7. augustā Minsterē, Vācijā, nolēma arī turpmāk gan materiāli, gan arī redakcijas darbā atbalstīt Brīvās Latviešu Balss radioraidījumus uz okupēto Latviju. Tiem palīdz arī Latviešu nacionālais fonds Skandinavijā un Latviešu preses biedrības Anglijas un Vācijas kopas. Tieši pēdējās dienās atkal saņemtas vēstis no Latvijas par BLB raidījumu labu uztveršanu. Ilustrācijai par šo raidījumu saturu publicējam atkal daļu no raidījuma 6. un 7. augustā par pasaules latviešu jaunatnes kongresu un Eiropas latviešu dziesmu svētkiem Hanoverā.

Esam pie mūsu mikrofona aicinājuši lielākās trimdas organizācijas—Raugavas Vanagu priekšnieku un Latviešu centrālās komitejas Vācijā priekšsēdi pulkvedi Vili Janumu:

— Godātie tautieši un tautietes! Mēs, latvieši brīvajā pasaulē, esam pašreiz lielā skaitā pulcējušies Eiropas latviešu 2. dziesmu svētkos Hanoverā. Sveicu jūs, tautieši un cīņas biedri Latvijā. Mēs šos svētkus rīkojam tādēļ, ka dziesmas gadsimtiem ilgi bijušas mūsu tautas vienotājas un kopā saucējas. Un tās šoreiz atkal paceļ mūs pāri svešuma ikdienai, vieno mūs ar jums — tautiešiem okupētajā dzimtenē un dod mums visiem dvēseles spēku pastāvēt un izturēt. Šīs dziesmas ievada Latvijas valsts neatkarības 50. gadskārtu, apstiprina mūsu tiecību jaunam tēvzemes brīvības rītam un laimīgai nākotnei. Mēs visi esam gribējuši dziedāt tā, lai pāri ūdeņiem un drāšu žogiem jūs sadzirdētu mūsu dziesmas un zinātu, ka kopā ar jums mēs būsim arvien, kamēr vien dzīvosim.

Latviešu jaunieši bija domājuši rīkot savu kongresu Berlīnē, bet pret to asi nostājās Pad. savienības vēstnieks Austrumberlīnē Abrasimovs. Par šādu Abrasimova brutālo rīcību rakstīja visa brīvās pasaules prese. Mēs varam tikai priecāties, jo ar to lielā mērā popularizēts mūsu jauniešu kongress, kas vēlāk notika Hanoverā. —

Šis bija pulkveža Viļa Januma vēstījums latviešiem Latvijā sakarā ar pasaules latviešu jau. Reinholda Rīsa deklarācija pret natnes sanāksmi Hanoverā un Eiropas latviešu 2. dziesmu svētkiem. Šai pašā sakarā nolasīsim kādu citu vēstījumu, kas pelnījis izcilu ievērību.

Eiropas latviešu 2. dziesmu svētku atklāšanas gadījumā ļoti zīmīgu apsveikuma runu teica Vācu dzimteni zaudējušo apvienības (Bund der Vertriebenen) biedrs un Lejassaksijas provinces landtāga locekļis Lomeiers. Viņš nolasīja šīs apvienības priekšsēža un Rietumvācijas parlamenta — bundestāga locekļa Reinholda Rīsa deklarāciju pret latviešu jauniešu pasaules kongresa aizliegšanu Rietumberlīnē. Šajā protesta deklarācijā teikts:

— Šis aizliegums ir pilnīgā pretrunā ar cilvēku tiesību principiem un pamattiesībām, kuras tieši šai gadā visās pasaules dažās apstiprina par jaunu sakarā ar attiecīgās Apvienoto nāciju deklarācijas 20. gadskārtu. Rietumvalstis un Vācijas federālā republika nav atzinušas Pad. savienības veikto varmācīgo Latvijas, Igaunijas un Lietuvas aneksiju. Tādēļ jāatzīst baltiešu trimdiniekiem pilnvaras visur brīvajā pasaulē atklāti šīs tiesības pieprasīt arī savām tautām, kuras notiesātas klusēšanai. Vai nu pārspīlētas pretsardzības, vai arī spiediena un draudu dēļ šo cilvēku tiesību īstenošanas aizliegums nekalpo starptautiskajam atslābumam pasaulē. Gluži otrādi, šāda rīcība tikai iedrošina pretējo pusi uz jauniem spiediena manevriem un provokācijām, kuŗu mērķis ir likvidēt brīvību arī vācu galvaspilsētas rietumu daļā. —

Tiktāl Vācu dzimteni zaudējušo apvienības priekšsēža Reinholda Rīsa deklarācija, kuŗu dziesmu svētku atklāšanas svinībās nolasīja šīs apvienības pārstāvis Lomeiers. Pēdējais tālāk uzsvēra: „Trispadsmit miljonu no dzimtenes padzīto jaužu, kas mīt Vācijas federālajā republikā, iestājas par visu Eiropas tautu un arī par latviešu tautas cilvēku tiesībām, cilvēcisko cieņu, brīvību un pašnoteikšanās tiesībām."

Klātesošie daudzie latviešu un vācu tautiešu tūkstoši šo deklarāciju un uzrunu vairākkārt pārtrauca ar vētrainām ovācijām.

Vēsture nav lidziga piemēra

RIETUMBERLINES UN HANOVERAS NOTIKUMU ACULIECINIEKA PIEZĪMES

Latviešu jauniešu kongresa aizliegšana Rietumberlīnē, kā jau mūsu laikrakstā vairāki autori norādījuši, kļuvusi par lielāko pakalpojumu, kādu vien esam varējuši cerēt un gaidīt, jo ar to sacelti putekļi pasaules presē un daudzie protesti tik iespaidīgi atgādinājuši nenokārtoto Latvijas jautājumu un latviešu tautas likteni, ka mēs ar vislielāko cenšanos demonstrāciju rīkošanā, memorandu, petīciju un demaršu iesniegšanā un dažādu akciju organizēšanā nekad neiespētu pat kaut ko aptuveni līdzīgu. Attiecībā uz mūsu lietas daudzināšanu pasaulē, šis notikums Rietumberlīnē, neapšaubāmi pieskaitāms pie pašiem nozīmīgākajiem visos svešniecības gados, tādēļ esam domās, ka tā dokumentēšanai nekad nevaram rakstīt par daudz. Šī iemesla dēļ mums liekas pareizi, arī vēl turpmākajos mūsu laikraksta numuros pakavēties pie notikumiem un notikumiņiem Rietumberlīnē jūlija pēdējās dienās.

LA redakcija

Pasaules latviešu jaunatnes kongress Rietumberlīnē izputēja, pie tam tikai tādēļ, ka Rietumvācijas valdībai, Rietumberlīnes senātam un rietumu sabiedrotajiem pietrūka izšķirīgajā brīdī drosmes un ceļgali kļuva mīksti.

Taču teikties mēs visi varam ļoti pamūsu jauniešiem par to, ka latviešu un Latvijas vārds pēdējos 25 gados nekad nav tik bieži minēts, kā tieši tagad! Tas nekādā ziņā nevarēja būt Pad. savienības varasvīru mērķis. Bet Maskavas valdības neveiklība un aprobežotība kļuva par iemeslu tam, ka padomju vēstnieks Austrumberlīnē Abrasimovs nāca klajā ar vismasīvākajiem draudiem pret jauno latviešu sanāksmi.

Rietumberlīnes senāts un trīs sabiedroto komandanti deva rīkojumu aizliegt šo kongresu acīm redzamā sakarā ar Čehoslovakijas notikumiem. Tas viss izraisīja situāciju, kuŗa bija vienreizēja tiklab mūsu trimdas, kā arī visā pēckaŗa vēsturē.

Vienā pusē ap 500 latviešu jauniešu (no tiem Rietumberlīnē jau bija ieradušies ap 200), kas nevēlējās nekā cita, kā apliecināt savu tautību un dzimtenes mīlestību, bet otrā pusē — gigantiski sarkanarmijas manevri pie padomijas rietumrobežām, padomju vēstnieka Austrumberlīnē Abrasimova visasākie protesti un visbrutālākie draudi. Bet tas vēl nebūt nav viss. Sakarā ar mūsu jauniešu ierašanos vācu galvaspilsētā tā sauktā tautas armija Austrumvācijā bija trauksmes sāvoklī un tai uzlika izlēšanas aizliegumu. Un turklāt īstu viesuļuguni bija atklājusi komūnistiskās Vācijas padomju joslas prese. Tā laikraksts „Wahrheit" mūsu jauniešus apzīmēja par „latviešu lauku dižciltīgo atvasēm" (Landadel ir ļoti neveikls Maskavas priekšā rakstīto „budžu" un „kulaku" tulkojums vācu valodā!) un par „agresijas apsēstiem latviešu aristokratiem".

Uz kongresu sabraukušie ASV, Kanadas un Austrālijas jaunieši sestdien, 27. jūlijā, demonstrēja pie pilsētas valdes nama. Uz nestajiem plakātiem bija lasāms: „Vai Berlīne ir vēl ceļojuma vērta?", „Brīvā Berlīne ir vairs tikai brutāls joks!", „Lūdzu tikai nekaitināt krievus!", „Kongresu pilsēta Berlīne nav mums domāta!", „Kuŗā pusē mūrim mēs atrodamies?" u.c. Nebija aizmirsts arī prezidenta Kenedija sauklis „Ja gribat iepazīt brīvību, tad dodaties uz Berlīni!" Jaunieši nolika ziedus ar Latvijas krāsām pie Kenedija piemiņas plāksnes, bet pēc tam devās gājienā ar saviem plakātiem pa galveno Berlīnes satiksmes nervu Kūrfirstendammu.

Nosūtīts arī īpašs protests ASV prezidentam Džonsonam, ārlietu ministram Raskam, ASV vēstniekam Bonnā Lodžam un amerikāņu komandantam Berlinē ģenerālim Fergusonam. Preses konferencē pirms Berlīnes atstāšanas mūsu jaunieši uzsvēra: „Pasaules miers nav nopērkams ar to, ka šim mērķim upurē mazās tautas."

Tai pašā dienā tie sanāksmes dalībnieki, kas jau bija ieradušies Berlīnē, pārcēlās lidmašīnās uz Hanoveru, kur pēc Berlīnes skandala notika kongress. Jaunieši demonstrātīvi to vairs nesauca par kongresu, bet gan tikai par pasaules latviešu jaunatnes semināru. Piezīmējams, ka ASV latviešu jaunieši nodomājuši pieprasīt no Vašingtonas valdības zaudējumu atlīdzību viena miljona dolaru apmērā.

Atbraucējiem no Berlīnes sestdienas vēlā vakara stundā pārējie jaunieši Hanoveras lidlaukā bija sagatavojuši iespaidīgu sagaidīšanu. Atkaltikšanos atzīmēja ar kopīgo dziesmu „Daugavs abas malas mūžam nesadalās."

Pasaules latviešu jauniešu sanāksme Hanoverā sākās vienu dienu vēlāk — svētdien, 28. jūlijā. Semināra atklāšanas runu teica Valdis Liepiņš, kas padomju varu apzīmēja par veca koka stumbru, kuŗa iekšiene galīgi satrunējusi.

Kāda radikāli kreisa vācu jauniešu grupa sestdien bija aicinājusi ļaudis uz masu sanāksmi pie Hanoveras operas nama, lai protestētu pret latviešu jauniešu sanāksmi šai pilsētā. Pilnīga neveiksme! Masu vietā bija saradušies ap 15 jaunu vāciešu, kuriem pretim stājās tikpat liels skaits latviešu. „Masu mītiņš" beidzās ar to, ka protestētājiem nebija vairs nekā, ko atbildēt. Daži no protestētājiem pat apsolīja ierasties latviešu dziesmu svētkos, lai pārliecinātos, ka nav darīšana ar fašistiem.

Vācu, un ne tikai vācu, bet arī angļu, amerikāņu un italiešu preses, radiofoni un televīzija plaši atzīmēja latviešu jauniešu kongresu un tā pārcelšanas iemeslus no Rietumberlīnes uz Hanoveru. Tā, piemēram, Oldenburgas laikraksts „Nordwestzeitung" rakstīja, ka aizliegums rīkot kongresu Rietumberlīnē ir iedomājami vislabākā propaganda trimdas latviešu darbam.

Hamburgas laikraksts „Welt am Sonntag" savukārt uzsvēra: „Kongresa dalībnieki pārcēlušies uz Hanoveru, kur tie sastapsies ar 6500 latviešu — dziesmu svētku apmeklētājiem. Un to veic tauta, kuŗa savā gadsimtu ilgajā vēsturē tikai 22 gadus, no 1918.—1940. gadam dzīvoja savā nacionālā valstī, pirms Hitlers to pārdeva Staļinam! Un šī kopā turēšanās 28 gadus pēc patstāvības beigām, daļēji jau trešajā paaudzē, ir tāda, kuŗai nevar atrast piemēra vēsturē. Pieņemt, ka vienīgi pretkomūnisms ir tas, kas šos cilvēkus tur kopā, ir liela gara vājuma pazīme." Tā nobeigumā izteicās „Welt am Sonntag", asi kritizējot Vācijas komūnistiskās joslas oficiālo apgalvojumu, ka latviešu jaunieši esot „militanti antikomūnisti" un „pārpalikums no aukstā kaŗa".

Demokratiskais klubs Rietumberlīnē īpašā deklarācijā pasvītroja: „Komūnistiem draudzīgi kongresi, piemēram, Vietnamas sanāksme, ir atļauti, bet šādas mazas tautas saucienu pēc pašnoteikšanās aizliedz. Berlīnei draud pamazītēja brīvības sarukšana."

V. Sk.

BERLĪNES KONTROLKOMISIJĀ
— Vai drīkstam iesniegt apstiprināšanai nākošo kongresu datumus?
„Berliner Morgenpost" karikatūra

LATVIJA

66. N-RS. SESTDIENA, 1968. GADA 24. AUGUSTS

GALVENĀ REDAKCIJA TORONTO

Atbildīgais redaktors — Alfrēds Vinčels, 508 Palmerston Blvd. Toronto 4, Ont.; tālr. 531—4533:

Iekšlietu redaktors — Rūdolfs Noritis 1765 Victoria Park Ave., Apt. 307, Scarborough, Ont.; tālr. 759—8076;

REDAKCIJA EIROPĀ

Vācijā — Pauls Stirante, 44 Münster/Westf., Von Einem Str.19

Redakcijai tiesības manuskriptus pēc vajadzības īsināt. Neizlietotos manuskriptus neuzglabā, bet uz vēlēšanos sūta atpakaļ, ja pievienota pastmarka (Kanadā) vai starptautiskais pasta kupons (citās zemēs). Ar autora vārdu vai iniciāļiem parakstītajos rakstos izteiktās domas ir rakstītāja personīgs ieskats un ne katrā gadījumā atbilst arī redakcijas viedoklim.

Abonēšanas maksa: ASV un Kanadā — par mēnesi $ 1.50; 3 mēn. $.4.50; 6 mēn. $ 8.50; par gadu $16.00 Atsevišķa numura cena 20 centu.

Sludinājumu maksa: sludinājumu daļā $ 2.10, bet tekstā $ 4.20 — $ 6.40 par 1 collas slejas telpu.

LASĪTAJU VĒSTULES

VAI MŪSU ATMIŅA TIK SLIKTA?

„Kad bolševiki 1940. gada 17. jūnijā pirmo reizi okupēja Latviju..." šādus un līdzīgus teikumus visai bieži varam lasīt latviešu laikrakstos un žurnālos. Tādēļ jājautā, vai attiecīgo rakstu autoriem un izdevumu redaktoriem patiešām tik slikta atmiņa, vai viņi tik slikti pārzina Latvijas īso 50 gadu vēsturi? 1940. gadā bolševiki Latviju okupēja jau otru reizi, nevis pirmo. Pirmo reizi bolševiki Latviju okupēja mūsu valsts pašā sākumā, kad P. Stučka nodibināja komūnistisko valdību. Citādi jau nebūtu notikušas Latvijas atbrīvošanas cīņas.

K. R., Klīvlendā

Juris Soikans

V. Tone 10 gadu ai

28. 3. 1892, — 30. 7. 1958.

Desmit gadu ir pietiekami garš laika posms, lai cilvēka nerimtīgais, jaunu atziņu meklētājs gars spētu iezīmēt jaunus vērtējumus un pieejas. Šis mūžīgās maiņas pamatā ir dievišķās mistērijas brīnums, kuŗa atklāsme parādās mākslā.

Ja prof. Voldemāra Tones desmito nāves dienu atzīmējam tieši no šī viedokļa, tas tādēļ, ka viņa personība un māksla nebija ikdieniška. Desmit gadi kopš viņa nāves radījuši laika distanci, kas palīdz skaidrāk saredzēt viņa patieso lielumu, kuŗš veidojās un paudās to atziņu meklēšanā, kas mākslu apliecina par dievišķās mistērijas brīnumu. Arī šajos desmit gados mākslas izpausme veidojās tālāk gluži tāpat kā Voldemāra Tones dzīves laikā. Kaut arī viņa krāsu paletē kopš 1958. gada līktenīgā 30. jūlija nav atmirdzējušas krāsas jaunam mākslas pārdzīvojumam, šis laiks, kas nesis jaunas atziņas, nespēj aizēnot Tones atstāto darbu nozīmīgumu, nedz atņemt tiem savu vietu mākslā.

Tones mākslas izpratne izauga no Vakareiropas kultūras izpratnes. Izejot no šīm mākslas tradicijām, kuŗām viegli izsekot, jau sākot ar Džoto, viņš nepārņēma ačīm skatāmo formu un krāsu vokabulāriju, bet pievērsās mākslā būtiskajam — to patiešībo meklēšanai, kas atbalsojas mūžīgajā, kas iemājo katrā cilvēkā, bet kuŗa atklāsme kļūst par mākslu, ja individuālais pārdzīvojums parādās vispārcilvēciskajā, ja sava laikmeta valodā izteiktais nezaudē aktuālo, arī vērtēts vēstures perspektīvā.

Savas atmiņas par mākslu Voldemārs Tone veidojis nepārtrauktos pētījumos. Jaunības darbi liecina, ka viņa interesi saista Vakareiropa un, studēdams vecmeistarus, viņš nemēģināja tos atdarināt, bet meklēja loģisko saskari starp Vakareiropas mākslas tendencēm un latvisko mentālitāti, starp vispārcilvēcisko un individuālo.

Viņu neapmierināja tradicionālais krievu skolas reālisms. Juzdams savu piederību Vakareiropas kultūrai, Tone sāka pētīt modernās glezniecības problēmas par krāsu toņu vērtību attiecībām, faktūru, gleznas iespaida laukumu sadalījumu un kompoziciju.

Divdesmitajos gados Tone kļuva par latviešu modernās mākslas celmlauzi, rādīdams ceļu, kā pārspēt akadēmismā iestigušo reālisma tradiciju. Viņa meklējumi kubismā lielā mērā veidoja viņa uzskatus par kompoziciju un par gleznu kā veselumu, kuŗā nedalāmā vienībā saistīts veidols, krāsa un līnija.

Tai pašā laikā, sākot ar 1925. gadu, darbodamies par mācības

Sniedze Runge

Vai ,

SPECIĀLRAK

Saule un ielas
un atkal saule
dusi. Taču pē
blakus jauks t
ved cauri Hand
tiem uz „Aegi"
gustā dziesmu s
tiek Mārtiņa
spēles „Riga
Sačamdu savu
peļdu līdz cilvē
plūst un plūst
zālē. Durvis,
sēdeklis. Atsēž
ju mirkli, kad
dimdēs Rīga.

Kāpēc „Riga
ma lasu progr
Mārtiņš Ziverts
rojumu: „Mek
latviešu svētkl
minējos senlaic
lendāru dum
laiku birģerme
si tikpat negan
tīga." Izrādās,
kāda sena leģ
kad Rīgu dim
gās rātes un t
pīgo zeļļu, ko
zeļļiem pārsva
vis birģermeis
pu no turienes
giem atsvabin
meistarienei K
niecei Marei."

Satumst. An
tās, bet skan
Breikša īsteno
mot gaisā. Ce
turētu elpu
Nekas. Tad sk
ma. Dekorāci
kāršas, Benjar
tas. Labs pam
cijām tiešām
būt par grezn
apgaismojums
kai balsts, uz

OTTO BERGMANSONS

Māsas

STĀSTS

(1. turpinājums)

Abi piestāja dzērienu galdam un sāka jaukt un maisīt.

— Jā, reiz bija divas māsas Upenājas, Matilde un Elvīra; div' daiļas māsas, — it kā domās nogrimis, teica Skalde, malkodams savu viskiju ar sodu. — Tas bija toreiz Vācijā.

— Mēs ar Matildi sapazināmies Ņujorkā, Jaungada ballē, — stāstīja Urga. — Elvīra tobrīd atradās kāzu ceļojumā ar savu toreizējo vīru, gaišmataino īru. Laikam kaut kur Meksikā. Un tur jau viņa pati nāk!

Viesistabā atgriezās Matilde ar diezgan jaunekļīga izskata kungu un slaidu gaišmati sarkanā tērpā.

— Labvakar, sērotāji! — iesaucās dāma sarkanajā tērpā. — Bet kā nu tā, bez mūzikas? Uzliec taču, Matild, kādu sēru maršu vai kaut ko līdzīgu. Un ko es redzu! Tev ir arī puķes. Skaistas, sarkanas rozes! — Dāma bija ieraudzījusi Skaldes atnestos ziedus. — Tās tev, Matild, laikam, no vīra? Jāni, tu tiešām esi džentlmenis.

— Kāpēc jūs nekā neiebilstat? Sakiet taču, ka rozes dāvinājāt jūs! — Urga piegrūda Skaldem.

Skalde Urgas piezīmi vai nu nedzirdēja, vai izlikās nedzirdam. Viņš vēras dāmā sarkanajā tērpā — Elvīrā. Viņš vēroja, kā tā žirgti un viegli paspēra vēl pāris soļu, atcirta galvu, iesmējās un devās sasveicināties ar viesiem. Šie smiekli, — domāja Skalde, — tik dzidri un gaiši; visa telpa kļūst gaiša.

— Tas viņas pavadonis ir Klētnieks, jauns bioķīmiķis, — Skalde atkal dzirdēja Urgas balsi. — Tā ir arī mana profesija. Mēs šad un tad šo to pārrunājam. Lāga vīrs, bet man liekas, ka viņš Elvīrai par lēnu. Viņam labāk derētu tāda sieviete kā Matilde.

Elvīra, pārī ar Klētnieku sasveicinādamās, jau bija nokļuvusi līdz Eglēm.

— Egles kungs, mēs šovakar atkal pamēģināsim valsi. Pagājušo reizi jau gāja tīri labi.

Tad viņa tuvojās Skaldem.

— Un te viņš ir, tas mūsu Kanadas traperis. Vilis Skalde!

Viegla, šmauga, brūni iedegusi roka ar vēsiem pirkstu galiem iegūla Skaldes plaukstā, un viņā vērās bezbēdīgs, smaidīgs acu pāris.

— Kauns atzīties, bet esmu kļuvis pavisam prozaisks bankas ierēdnis, — atteica Skalde.

— Divpadsmit gadu! — smaidošais acu pāris turpināja pētīt Skaldi. Pēkšņi Elvīra pagrieza galvu uz istabas otru pusi: — Matild, uz kuŗa vaiga tu šodien noskūpstīji Skaldes kungu? Neliedzies!

— Uz labā, — lietišķi atskanēja Matildes balss no istabas otra gala, kur viņa tieši cītīgi darbojās gar skaņu plašu atskaņotāju.

Istabā ieskanējās smiekli. Brīdi vēlāk Elvīras lūpas pieskārās Skaldes kreisajam vaigam.

— Šis temps! Esmu gandrīz vai fascinēts. Kā jūs, Skaldes kungs, to visu tik viegli panākat? — Jānis Urga zobgalīgi vēroja Skaldi, kas pašreiz sasveicinājās ar Klētnieku.

— Divpadsmit gadu, tikai divpadsmit gadu! Kā redzat, esmu ilgi gaidīts cieminš, — atsmēja Skalde.

No istabas otra gala, kur bija sācis griezties atskaņotājs, ieskanējās valsis.

— Dāmu valsis! — iesaucās Elvīra. — Lūdzu Skaldes kungs!

Un abi jau aizvirpuļoja dejā.

Tas bija vecs valsis, mazliet skumjš, un viegli glāstīja. Tas skanēja, it kā no kādas aizgrimes atkal atburts šodienā. Bet tās nebija vienīgi valša skaņas, tajās skanēja līdz vesela aizgrimusi pasaule. Tajās žūžoja un dūdoja arī daļa Skaldes jaunības. Jaunības alkainās ilgas, cerības un vilšanās, kaislības un iekāres, prieks un bēdas. Bet visam pāri šai brīdī auļoja prieks, mezdams it kā gaisu, varvikšņainu loku pāri visam pārējam, kas palika kaut kur tālu, tālu lejā, kā smagi pielijusi gurda zeme, duļķaini skrejoši ūdeņi, krāces un tērces.

— Elvīr, tās rozes bija domātas jums. Es domāju, cerēju, ka pati mani sagaidīsit, un...

— ...satikāt Matildi. Un kam Matilde uzliek roku, tas tur paliek, — smējās Elvīra. — Bet lai paliek puķes. Kā ar jums pašu?

Skalde pārtrauca straujo virpuļošanu un sāka mierīgi ar Elvīru grozīties valša ritmā.

— Viņa man roku neuzlika, — nekā cita Skalde neattapās atbildēt.

— Ak, neuzlika?

Brīdi valdīja klusums. Elvīras skatienā pēkšņi kaut kas apdzisa. Bet tikai uz mirkli.

— Uzmanieties! — viņa klusi noteica.

— Šis valsis, Elvīr... Viss kā toreiz Vācijā, — atteica Skalde, lai izbeigtu netīkamo tematu.

— Vai tas nozīmē, ka arī šodien jūs atkal trauksities kaut kurp prom, tāpat kā toreiz, kad bija lielā steigā jāgatavojas izceļošanai?

— Šoreiz steiga nav tik liela... Līdz darba atsākšanai vēl divas dienas laika.

— Jūsu pēdējās atvaļinājuma dienas deg kā svece, ar gaŗu, gaŗu liesmu, Skaldes kungs. Ko jūs domājat pasākt?

— Tieši par to pašreiz domāju, — atbildēja Skalde. Viņš pameta acis uz pārējiem dejotājiem: Klētnieku pārī ar Urgas kundzi, Urgu ar Liepnieka kundzi un Liepnieku ar Sietiņa kundzi. Pats Sietiņš, kaut ko skaļā balsī stāstīdams, darbojās ar Eglēm pie dzērienu galda.

— Skaldes kungs, vai jūs vēl vienmēr domājat? — atgādināja Elvīra.

— Taisnību sakot, es nemaz negribu domāt. Es gribētu vienkārši... — Skalde sāka atkal strauji valsēt.

— Mani apreibināt? Bet es esmu diezgan izturīga un tik ātri neribstu.

— Nu jūs par mani smejaties, Elvīra.

— Nē, esmu pati nopietnība. Ar nopietnu cilvēku taču jābūt nopietnai.

— Kāpēc cilvēkam vispār jāstāsta vārdos tas, ko tāpat tā īsti vārdos nemaz nevar pateikt? Es domāju, ka ir brīži, kad tāda runāšana ir tīrā liekvārdība. Vārdi skan tik tukši. — Skalde piekļāva Elvīru sev ciešāk.

Elvīra mazliet atrāvās.

— Ak, es nelaimīgā!

— Kas tad nu? — Skaldem gandrīz vai sajuka dejas soļi.

— Es taču šovakar neesmu saņēmusi vēl neviena komplimenta...

— Elvīr, jūs taču zināt, ka jūs man ļoti patīkat, ļoti!

— Nekā nezinu, nekā, — Elvīra grozīja galvu.

— Un es... — Skalde pēkšņi aprāvās.

Brīdi atkal iestājās klusums. Bet šoreiz tas gandrīz vai biedēja.

— Un jūs?... — Skalde pievēra acis, lai atvairītu zaļo acu pāri, kas viņu turpat līdzās vēroja pārī ar Klētnieku. Zaļš, cerību krāsa, tikai droši uz priekšu! Ceļš ir brīvs. Nē, pat pašizsmiekls nelīdzēja. Varēja smiet, varēja lādēt, nekas nemainījās. Nekas. Kaut kur kāds ērms kā glums astoņkājis bija piezīdies viņa apziņai, un katra jauna doma to tikai vairāk baroja un dzirdīja.

— Labi, mans draugs, — viņš dzirdēja Elvīras balsi it kā no tālienes, — nav jāsteidzas. Jūs mīlat lēnus vējus un lēnus rāmus un gludus.

Deja beidzās, Elvīra atvainojās un aizgāja parunāties ar Klētnieku.

Pie dzērienu un ēdienu galda bija drūzma. Tajā iejuka arī Skalde. Sekodams mājasmātes aicinājumam un pārējo piemēram, viņš paņēma šķīvi un kaut ko uzlika uz tā. Tad, tāpat kājās stāvot, mechaniski cēla ar dakšiņu paņemto mutē. Ja kāds jautātu, kas tas ir, ko viņš ēd, Skalde, laikam, tūlīt nespētu atbildēt. Viņu bija pārņēmusi dīvaina, neskaidra un juceklīga jutoņa. Vai viņš tiešām neapzinājās, ko grib? Kas viņu tur, kas neļauj būt brīvam, atklātam un patiesam? Vai tas ērms? Tas smadzeņu sūcējs astoņkājis? Muļķības! Tās tikai paša iedomas. Pārkairināta fantazija. Viņš bija kļuvis nervozs, tas viss. Pēc braukšanas pa pilsētu, daudzajiem iespaidiem, dienas karstuma un smaceņa, tas arī bija saprotami. Aiztecējušajos gados viņš bija tik daudz domājis. Vai bija tik grūti pateikt Elvīrai, ka viņš to mīl un vēlas savu dzīvi turpināt kopā ar viņu? Viss šis garais starplaiks bija kaut kā pagājis, cīnoties ar neierasto, apgūstot jauno, studējot, strādājot? Bet nu taču reiz bija jābūt skaidrībai. Matilde, — kāds it kā pēkšņi teica.

(Turpinājums sekos)

(34. turpinājums)

— Sasmēķēsim? Parasti es nesmēķēju, mīļš cieminš... lai sarunas labāk vestos, kur es paliku? Kā tad — pie jūsu mā. Iepazināmies Aizvesto dienā. Lai es arī viešu sarīkojumus daudz neapmeklēju, dienā manis netrūkst. Man liekas, tā un es varu nolīdzināt kaut daļu sava parā manu pirmo vīru. Jūs, varbūt, nezināt, j par to nerunāju, bet tā kā viņš bija mi maņa pēdējā valdībā, viņu apcietināja u ja. Jūs saprotat, Veriņ, ka man tāpēc un jautri sarīkojumi nav pieņemami. jādomā par viņu, kas cieš par mums vi jums patīk pie Bruņa... tas ir, Leides Vai nav ārkārtīgi grūti? Par viņu neko varu teikt: neaptēsts. Cilvēks, kam trūk les izglītības. Jūs esat laimīga, ka tiksit brīva. Nemaz neticu, ka iestādes viņam tiesības adoptēt. Brīnos, ka tik ilgi esat izturējusi. Bet kāpēc jūs tik klusa?

Vera līdz šim vēl nebija pie vārda t viņa būtu labprāt runājusi, bet neprata nas plūsmu pārtraukt. Kaut viņa pati bija meitene, Ilga par viņu tomēr bija cāka. Šīs dienas horoskops vietējā avīze ja mācījis „pievakarē satikšanās ar vecā

VIJA

1968. GADA 24. AUGUSTS

KCIJA TORONTO

ēds Vinčels, 508 Palmerston
631—4533;

is Noritis 1765 Victoria Park
Ont.; tālr. 759—8076;

Ā EIROPĀ·

nster/Westf., Von Einem Str.19

tus pēc vajadzības īsināt. Ne-
abā, bet uz vēlēšanos sūta at-
(Kanadā) vai starptautiskais
r autora vārdu vai iniciāļiem
domas ir rakstītāja personīgs
tbilst arī redakcijas viedoklim.

Kanadā — par mēnesi $ 1.50;
$ 4.50; 6 mēn. $ 8.50; par gadu
tsevišķa numura cena 20 centu.

šājumu daļā $ 2.10, bet tekstā
$ 6.40 par 1 collas slejas telpu.

šanās 28 gadus pēc patstāvības
beigām, daļēji jau trešajā paau-
dzē, ir tāda, kurai nevar atrast
piemēra vēsturē. Pieņemt, ka vie-
nīgi pretkomūnisms ir tas, kas
šos cilvēkus tur kopā, ir liela
gara vājuma pazīme." Tā nobei-
gumā izteicās „Welt am Sonn-
tag", asi kritizējot Vācijas komū-
nistiskās joslas oficiālo apgalvo-
jumu, ka latviešu jaunieši esot
„militanti antikomūnisti" un
„pārpalikums no aukstā kara".

Demokratiskais klubs Rietum-
berlīnē īpašā deklarācijā pasvītro-
ja: „Komūnistiem draudzīgi
kongresi, piemēram, Vietnamas
sanāksme, ir atļauti, bet kādas
mazas tautas saucienu pēc pašno-
teikšanās aizliedz. Berlinei draud
pamazītēja brīvības sarukšana."

V. Sk.

LASĪTĀJU vēstules

VAI MŪSU ATMIŅA TIK SLIKTA?

„Kad boļševiki 1940. gada 17. jūnijā pirmo reizi okupēja Latviju..." Šādus un līdzīgus teikumus visai bieži varam lasīt latviešu laikrakstos un žurnālos. Tādēļ jājautā, vai attiecīgo rakstu autoriem un izdevumu redaktoriem patiešām tik slikta atmiņa, vai viņi tik slikti pārzina Latvijas īso 50 gadu vēsturi? 1940. gadā boļševiki Latviju okupēja jau otru reizi, nevis pirmo. Pirmo reizi boļševiki Latviju okupēja mūsu valsts pašā sākumā, kad P. Stučka nodibināja komūnistisko valdību. Citādi jau nebūtu notikušas Latvijas atbrīvošanas cīņas.

K. R., Klīvlendā

neesmu saņēmusi vēl neviena
ināt, ka jūs man ļoti patīkat,
ā, — Elvīra grozīja galvu.
de pēkšņi aprāvās.
s klusums. Bet šoreiz tas gan-
kalde pievēra acis, lai atvairītu
u turpat līdzās vēroja pārī ar
krāsa, tikai droši uz priekšu!
pašizsmiekls nelīdzēja. Varēja
ekas nemainījās. Nekas. Kaut
s astoņkājis bija piezīdies viņa
a doma to tikai vairāk baroja
s, — viņš dzirdēja Elvīras balsi
nav jāsteidzas. Jūs mīlat lēnus
un gludus.
ra atvainojās un aizgāja paru-
dienu galda bija drūzma. Tajā
ekodams mājasmātes aicināju-
am, viņš paņēma šķīvi un kaut
tāpat kājās stāvot, mechaniski
nto mutē. Ja kāds jautātu, kas
lde, laikam, tūlīt nespētu atbil-
nusi dīvaina, neskaidra un ju-
ņš tiešām neapzinājās, ko grib?
uj būt brīvam, atklātam un pa-
Tas smadzeņu sūcējs astoņkājis?
paša iedomas. Pārkairināta fan-
s nervozs, tas viss. Pēc braukša-
iem iespaidiem, dienas karstu-
rī bija saprotami. Aiztecējuša-
k daudz domājis. Vai bija tik
ka viņš to mīl un vēlas savu
viņu? Viss šis garais starplaiks
cīnoties ar neierasto, apgūstot
jot? Bet nu taču reiz bija jābūt
kāds it kā pēkšņi teica.

inājums seko.)

Juris Soikans

V. Tone 10 gadu aizsaulē

28. 3. 1892, — 30. 7. 1958.

Desmit gadu ir pietiekami garš laika posms, lai cilvēka nerimtīgais, jaunu atziņu meklētājs gars spētu iezīmēt jaunus vērtējumus un pieejas. Šīs mūžīgās maiņas pamatā ir dievišķās mistērijas brīnums, kuŗa atklāsme parādās mākslā.

Ja prof. Voldemāra Tones desmito nāves dienu atzīmējam tieši no šī viedokļa, tas tādēļ, ka viņa personība un māksla nebija ikdienišķa. Desmit gadi kopš viņa nāves radījuši laika distanci, kas palīdz skaidrāk saredzēt viņa patieso lielumu, kuŗš veidojās un paudās to atziņu meklēšanā, kas mākslu apliecina par dievišķās mistērijas brīnumu. Arī šajos desmit gados mākslas izpausme veidojās tālāk gduži tāpat kā Voldemāra Tones dzīves laikā. Kaut arī viņa krāsu paļetē kopš 1958. gada liktenīgā 30. jūlija nav atmirdzējušas krāsas jaunam mākslas pārdzīvojumam, šis laiks, kas nesis jaunas atziņas, nespēj aizēnot Tones atstāto darbu nozīmīgumu, nedz atņemt tiem savu vietu mākslā.

Tones mākslas izpratne izauga no Vakareiropas kultūras izpratnes. Izejot no šīm mākslas tradicijām, kuŗām viegli izsekot, jau sākot ar Džoto, viņš nepārnēma acīm skatāmo formu un krāsu vokabulāriju, bet pievērsās mākslā būtiskajam — to patiesību meklēšanai, kas atbalsojas mūžīgajā, kas iemājo katrā cilvēkā, bet kuŗa atklāsme kļūst par mākslu, ja individuālais pārdzīvojums parādās vispārcilvēciskajā, ja sava laikmeta valodā izteiktais nezaudē aktuālo, arī vērtēts vēstures perspektīvā.

Savas atmiņās par mākslu Voldemārs Tone veidojis nepārtrauktos pētījumos. Jaunības darbi liecina, ka viņa interesi saista Vakareiropa un, studēdams vecmeistarus, viņš nemēģināja tos atdarināt, bet meklēja loģisko saskari starp Vakareiropas mākslas tendencēm un latvisko mentālitāti, starp vispārcilvēcisko un individuālo.

Viņu neapmierināja tradicionālais krievu skolas reālisms. Juzdams savu piederību Vakareiropas kultūrai, Tone sāka pētīt modernās glezniecības problēmas par krāsu toņu vērtību attiecībām, faktūru, gleznas iespaida laukumu sadalījumu un kompoziciju.

Divdesmitajos gados Tone kļuva par latviešu modernās mākslas celmlauzi, rādīdams ceļu, kā pārspēt skadēmismā iestigušo reālisma tradiciju. Viņa meklējumi kubismā lielā mērā veidoja viņa uzskatus par kompoziciju un par gleznu kā veselumu, kuŗā nedalāmā vienībā saistīts veidols, krāsa un līnija.

Tai pašā laikā, sākot ar 1925. gadu, darbodamies par mācības spēku Latvijas mākslas akadēmijā, viņš prata kāpināt interesi un glenieciskās kultūras vērtību izkopšanu arī savos audzēkņos. Apveltīts ar gara noblesi un personīgu šarmu, būdams nepārspējams mākslas darbu interprets sarunās, viņš saviem audzēkņiem atstāja neaizmirstamu iespaidu.

Tone savas atziņas par mākslu nav uzrakstījis, bet mutes vārdiem nodevis tālāk audzēkņiem. Tones individuālā pieeja saviem skolniekiem radīja intimitātes gaisotni, deva iespējas brīvai un draudzīgai domu izmaiņai, kas dažkārt izvērtās gaŗās pārrunās, mēģinot noskaidrot dažādas mākslas problēmas.

Būdams arī pats Tones audzēknis, zinu, ar kādu cieņu un pietāti audzēkņi pieminēja Tones vārdu un kādu nozīmi piešķīra tam akadēmijas laika posmam, kad darbojās Tones vadībā, jo tieši Tone bij tas, kas ar savu personības lielumu vienam otram sarežģītajos gleznieccības labirintos parādīja ceļu uz mākslu.

Kā iezīmīgāko Tones audzēkni un vēlākajos gados arī personīgu draugu varam minēt gleznotāju Arnoldu Mazīti. Varētu turpināt mākslinieku sarakstu, kas Tones personības ietekmē tagad veido latviešu mākslas seju dziļu garīgu tradiciju zīmē.

Nav šaubu, ka reiz pienāks diena, kad Tones vārdu pienācīgi novērtēs daudz plašākā perspektīvā, nekā tas šobrīd iespējams mums nelabvēlīgu un no mums pašiem neatkarīgu vēsturisku apstākļu dēļ.

Sniedze Ruņģe

Vai „Rīga dimd" dimdēja?

SPECIĀLRAKSTS „LATVIJAI AMERIKĀ" NO HANOVERAS VĀCIJA

Saule un ielas, saule un cilvēki un atkal saule — un esmu pazudusi. Taču pēkšņi gadās man blakus jauks tautu dēls, kas izved cauri Hanoveras ielu labirintiem uz „Aegi" teātri, kur 2. augustā dziesmu svētku ietvaros notiek Mārtiņa Zīverta makabrās spēles „Rīga dimd" pirmizrāde. Sačamdu savu saburzīto biļeti un peldu līdz cilvēku straumei, kas plūst un plūst modernajā, vēsajā zālē. Durvis, rindas, numuri — sēdeklis. Atsēžos un gaidu burvju mirkli, kad vērsies aizkars un dimdēs Rīga.

Kāpēc „Rīga dimd"? Gaidīdama lasu programmā, kuŗā pats Mārtiņš Zīverts rakstījis paskaidrojumu: „Meklējoties pēc lugas latviešu svētkiem Hanoverā, atminējos senlaicīgo stāstu par Kalendāru dumpja (1584.—1589.) laiku birģermeistarieni, kas bijuši tikpat neganti pārdrošs cik viltīga." Izrādās, ka lugas pamatā kāda sena leģenda no laikiem, kad Rīgu dimdināja augstprātīgās rātes un tās pretinieku, dumpīgo zeļļu, konflikts. Brīdī, kad zeļļiem pārsvars, cietumā nokļuvis birģermeistars Bergens, bet viņu no turienes un no bendes nagiem atsvabināt izdodas birģermeistarienei Katrei un tās saimniecei Marei."

Satumst. Andŗa Vītoliņa iecerētās, bet skaņu meistara Juŗa Brejkša īstenotās skaņas sāk virmot gaisā. Ceļas aizkars. Ar aizturētu elpu gaidu, kas notiks. Nekas. Tad skatuvē uzaust gaisma. Dekorācijas pelēcīgas, vienkāršas, Benjamiņa Ancāna veidotas. Labs pamats spēlei. Dekorācijām tiešām nekad nevajadzētu būt par greznām, jo tās, tāpat kā apgaismojums, grims, tērpi, ir tikai balsts, uz kuŗa atspiežas aktieŗi, tērps, kuŗā tērpjas luga, stāvi, kuŗos auž teātri.

Skatuvē vēl arvien nekas nenotiek. Tikai skaņas mēģina saistīt skatītāja uzmanību. Tomēr izvēršas tā, ka sākums noteic izrādes vispārējo noskaņojumu. Viscaurvijas gan kāds burvīgi saistīgs kaut kas, bet beigās luga iestieg pagaŗās pauzēs, pagaŗos dialogos, palēnos tēlojumos. Aizkaram nolaižoties, izjūta tāda, kā gaidot novēlojušos vilcienu: vilciens brauc, brauc, tomēr līdz stacijai gluži netiek. Vai tas tādēļ, ka dinamiskais virsraksts licis gaidīt straujākus notikumus? Vai arī režisora nolūks bijis ar palēno spēli radīt skatītājā pārdzīvojumu, ka tēli izkāpuši no tālas tālas senatnes?

Cits aiz cita skatuvē savirknējas aktieŗi, tērpušies labi izstrādātos, autentiskos, pēc Juŗa Soikana un Elzas Lapukinas-Daugavietes meļiem darinātos tērpos. Ar teātri ir tā: starp aktieŗiem un skatītājiem notiek spēle. Aktieris sviež bumbu, skatītājs to noķeŗ un sviež atpakaļ. Ja šo spēli izdodas uzsākt, ir labi, bet ja saskares trūkst, tad aktieris un skatītājs ir it kā divu atsevišķu, šķirtu pasauļu iemītnieki. Ne viens, ne otrs nekā neiegūst no teātŗa, lugas vai lomas. Šoreiz brīžam bumba lec starp skatuvi un skatītāju telpu gluži raiti, bet reizēm, liekas, pietrūkst dziŗksts, kas padarītu aktieŗu tēlus dzīvākus, ticamākus.

Vispirms pieminama Emma Zieđiņa. Viņā tiešām smej, lokās, kaļ viltu birģermeistara Bergena mājas saimniece Mare. Skatītājs ar viņu bez pūlēm pārceļas lugas vidē, jo Zieđiņa no Zīverta rindām izspiež pēdējo kripatiņu un atdod klausītājiem visu humoru, kas tajās atrodams. Grības teikt: Mare labi spēlē bumbu ar skatītājiem.

Birģermeistarienes Katres tēlojumu it kā apsūbina Ilzes Dziļlejas saspīlētā balss. Aktieris ir kā orķestris: viņš spēlē ar augumu, vaibstiem, kustībām, balsi, bet no visiem šiem instrumentiem svarīgākā — koncertmeistara — loma ir balsij. Ja šis instruments nav noskaņots gluži tīri, klausītājs jūtas neērti. Taču vēlāk Ilze Dziļleja iespēlējas un kļūst par īstu birģermeistarieni: skaistu, augstprātīgu un gudru.

Pats birģermeistars Bergens Alfrēda Vadzemnieka tēlojumā ir ass pretstats sievai. Viņš liekas tā kā mazliet par vientiesīgu savam amatam. Skatītājam šķiet, ka, varbūt, tomēr zeļļiem taisnība un viņam nocērtama galva. Skatītājs it kā paliek neziņā, vai Vadzemnieks lomu pārpratis, vai arī autors birģermaistaru tādu neaptēstu iecerējis. Tā kā šoreiz lugas autors ir arī lugas režisors, ticamāka, laikam, otra iespēja — ka šoreiz jādomině sievu gudrībai.

Kā atsvaidzinošs ūdens malks starp pagaŗiem dialogiem ir bendeļeb Austris Grasis. Viņš ērti rīkojas ar tekstu, izraisīdams ielu jautrību skatītājos. It sevišķi ainas, kuŗās saspēle Grasim un Zieđiņai, veidojas svaigas, spraigas. Bet arī vairāk prēt skatītājiem runātās pārdomas, kas ir galva un kādēļ ir labāk būt bez tās, Grasim veidojas atspirdzinoši jocīgas.

Aizkars krīt, un aplausi tricina gaisu. Par spīti grožiem, kuŗos lugu dažkārt turēja it kā par stingru, vērts aplaudēt tam mirdzumam, kas lugā tomēr ir un paliks.

Valija Mērniece pie savas zaļā, zilā un sarkanā tonī ieturētās gleznas „Andelūza", kuŗa gan bija skatāma izstādē Rotā, bet ne pārdodama (skat. rakstu 4. lappusē). Foto: J. Liģers

Valentīns Pelēcis

ŠVEIKS DZĪVO . . .

Drošsirdīgais kareivis Šveiks
vēl arvien dzīvo.

Dažādi māņu ģenerāļi to galinājuši,
tāpat kā mūsu Vilibaldu Drosmiņu.

Bet Šveiks kā ķirmis sagrauž zārku,
atrok kapam kā kurmis saules caurumu . . .

Vēl jau viņu mēģinās nokaut.
Nelabs pārdrošnieks, nebīstas māņu.

Tos māņus, ko sencilvēks alās —
zvēru veidā skrāpēja izdzisušās mūžībās.

Nebīstas arī to, kas ar zobeniem
tika iecirsti vergu un kalpu miesās.

Nebīstas pat to, kuŗos atomu liesmas
ar sirpi, krustu un āmuru dzieđ dziesmas!

Tādas, viltū varenas dziesmas,
zem Dāvida zvaigznes sinepju zeltainās . . .

Lai asaro acis! Šveiks tomēr vēl dzīvo,
bet, — ko dara Vilibalds Drosmiņš? . . .

Zentai Mauriņai Rietumvācijas ordenis

Nesen ziņojām, ka Filipīnu internacionālā akadēmija dzejniecei Margaritai Ausalai Anglijā par latviešu kultūras daudzināšanu un tautu draudzības sekmēšanu piešķīrusi goda doktora gradu literātūrā. Nule pagodinājumus un atzinību izpelnījusies cita latviešu rakstniece: Rietumvācijas valsts prezidents Dr. Heinrichs Libke piešķīris esejistei Dr. Zentai Mauriņai federācijas pirmās šķiras nopelnu krustu (Bundesverdienstkreuz erster Klasse), ar šo apbalvojumu izteicot Rietumvācijas atzinību latviešu rakstnieces centieniem veicināt saprašanos tautu starpā un iestāšanos par mazo tautu tiesībām uz savu patstāvīgu kultūru. Šis izcilās atzinības ordenis allaž piešķirts galvenokārt diplomātiem un politiķiem, bet reti to saņēmis kāds rakstnieks.

Piešķirto ordeni Dr. Zentai Mauriņai pasniedza viņas dzīvesvietā Bad - Krocingenā. Rakstniecei ierodoties Kūrmājas zālē, kuŗā bija sapulcējušies ap 60 valdības, kultūras dzīves, preses un televīzijas pārstāvju, atskanēja Mocarta mūzika, tad prezidenta Dr. Libkes pārstāvis sveica apbalvoto ar pašas vārdiem no grāmatas „Mīlestība un nāve": „Cilvēkam dotas trīs iespējas piepildīt savu dzīvi — kalpojot kādam darbam, kādam cilvēkam vai arī Dievam." Ordeni pasniedzot, Bādenes - Virtembergas zemes valdības prezidents Dr. Persons nolasīja Dr. H. Libkes parakstīto goda diplomu un īsos vārdos skicēja Z. Mauriņas dzīvi, pasvītrojot viņas mīlestību uz Latviju: „Viena vāts viņas dvēselē nekad neaizdzīst — sāpes par zaudēto dzimteni. Ar savu dzīvi un savām grāmatām viņa cej tiltus no tautas uz tautu, no austrumiem uz rietumiem, un viņas vārdu vareniba aizgrābj lasītājus." Bija arī citas runas, mūzikāli priekšnesumi un ziedi. Ordeņa pasniegšanas ainu vēl tai pašā vakarā pārraidīja televizija.

Pateicoties par apbalvojumu, Dr. Zenta Mauriņa norādīja: „Savā dzīvē esmu nesusi sešus krustus — nedziedināmas slimības krustu, boļševiku okupācijas krustu un Gestapo nejēdzību krustu. Ceturtais krusts ir bēgles gaitas, piektais — bezdzimtenība un sestais — trūcība. Pirmo reizi saņemu krustu, kas, cerams, atvieglinās iepriekšējos. Ja rakstniekam vispār ir kāds uzdevums, tad tā ir cīņa par brīvību un patiesību. Pateicībā saņemu šo krustu kā apliecinājumu, ka visa mana dzīve bijusi cīņa par šīm augstajām vērtībām."

Rd.

KULTŪRAS CHRONIKA

Oldenburgas DV rīkotajā 20 gadu pastāvēšanas atceres koncertā pirmoreiz dziedāja komponista Longīna Apkalna dzīvesbiedre, Esenes operas soliste Marga Apkalne, pavadot komponistam. Ar izvēlētajām J. Vītola, E. Dārziņa dziesmām un mazāk pazīstamām operu ārijām kontraalta īpašniece latviešu klausītājus sajūsmināja.

Raiņa un Aspazijas pieminekļa komiteja no tēlnieku iesūtītajiem metiem par piemērotāko atzinusi J. R. Plātes projektu. Anglijas latviešu tēlnieka metā priekšplanā mātes Latvijas, tautu meitas un tautu dēla attēls ar dzejnieku pāra galvu atveidu, bet aizmugurē Zelta zirga simbols. Pieminekļa maksa aplēsta uz 18.000 DM. Atklāšana iecerēta šāgada beigās.

Soruden Ziemeļblāzmas apgādam Stokholmā aprit 20 darbības gadu. Dibināts Mārtiņdienā, ar sava vadītāja Jāņa Abuča rūpīgo gādību un darbu, uzņēmums ieguvis glītāko trimdas izdevumu apgāda slavu. Jaunākais izdevums ir nelaika gleznotāja Ģirta Ārvalža grāmata „Māksla un dzīve". Paredzēts arī īpašs jubilejas izdevums ierobežotā metienā, par kuŗu izdevējs tuvākas ziņas vēl neizpauž. Ziemeļblāzmas apgādā nesen iznākusi arī Irmas Bērziņas otra dzejoļu grāmata „Nopietnības lauks" i un Andreja Irbes „Vientuļa laiva ir nošu zīme".

REDAKCIJAI PIESŪTĪTI IZDEVUMI

„Ceļa Biedrs" Nr. 6 (126), mēnešraksts kristīgai dzīvei, šāgada jūlija un augusta burtnīca, biedrības Sējējs izdevums, redaktors J. Strautnieks, 16 lpp.

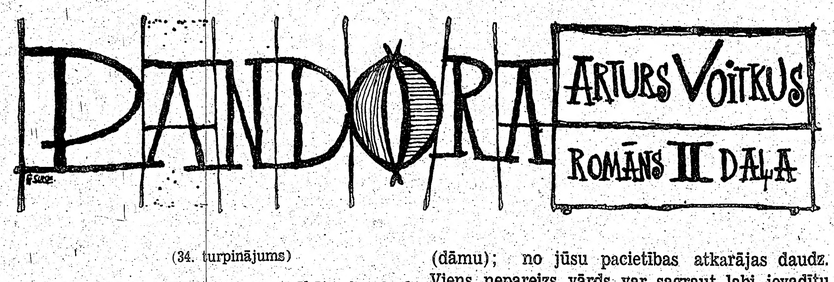

(34. turpinājums)

— Sasmēķēsim? Parasti es nesmēķēju, bet kad mīļš ciemiņš . . . lai sarunas labāk vestos . . . Jā, kur es paliku? Kā tad — pie jūsu mammiņas! Iepazināmies Aizvesto dienā. Lai es arī citus latviešu sarīkojumus daudz neapmeklēju, Aizvesto dienā manis netrūkst. Man liekas, tā un tikai tā es varu nolīdzināt kaut daļu sava parāda pret manu pirmo vīru. Jūs, varbūt, nezināt, jo parasti par to nerunāju, bet tā kā viņš bija ministrs Ulmaņa pēdējā valdībā, viņu apcietināja un izsūtīja. Jūs saprotat, Veriņ, ka man tāpēc izpriecas un jautri sarīkojumi nav pieņemami. Vienmēr jādomā par viņu, kas cieš par mums visiem. Kā jums patīk pie Bruņa . . . tas ir, Leides kunga? Vai nav ārkārtīgi grūti? Par viņu neko citu nevaru teikt: neaptēsts. Cilvēks, kam trūkst dvēseles izglītības. Jūs esat laimīga, ka tiksit no viņa brīva. Nemaz neticu, ka iestādes viņam piešķirs tiesības adoptēt. Brīnos, ka tik ilgi esat pie viņa izturējusi. Bet kāpēc jūs tik klusa?

Vera līdz šim vēl nebija pie vārda tikusi. Arī viņa būtu labprāt runājusi, bet neprata Ilgas runas plūsmu pārtraukt. Kaut viņa pati vairs nebija meitene, Ilga par viņu tomēr bija daudz vecāka. Šīs dienas horoskops vietējā avīzē viņu bija mācījis „pievakarē satikšanās ar vecāku kungu (dāmu); no jūsu pacietības atkarājas daudz. Viens nepareizs vārds var sagraut labi ievadītu pasākumu". Vera centās nepareizo vārdu neizrunāt.

— Leides kungs un kundze par mazo ļoti priecājas, — Vera sarunu raudzīja pārvest palīkamākos ūdeņos.

— Kuŗš nepriecātos! Bet svešu bērnu audzināt, ar prieku vien nepietiek. Cik tur vajaga pūļu, uzupurēšanās, labas gribas. To zina tikai tāds kā es, kas pati esmu divus cita bērnus izaudzinājusi.

— Cik veci bija jūsu padēli, kad apprecējāties?

Vera īstenībā nebija ļaunu domājusi; Ilgas pagātne viņai bija diezgan miglaina. Bet Ilga jautājumā sadzirdēja dzeloni un šaubas.

— Ko jūs, Veriņ, ar to gribat teikt? — Ilgas tumšajās acīs iedzirkstīja liesma. — Jūs apšaubāt, ka esmu Māri un Kārli audzinājusi? Es, Veriņ, neesmu cilvēks, kas par man uzticētiem bērniem nerūpētos, kaut arī viņi jau būtu tik lieli, ka vairs neslapina biksēs. Es zinu ir mātes, ir pamātes pienākumus. Un es tos pildīju pēc labākās apziņas. Tāpat kā mans vīrs, ministrs Aivars Avots līdz pēdējam brīdim pildīja savu pienākumu.

— Bet Griezes kundze . . .

— Nebetojiet, Veriņ! Nedomājiet, ka es nezinu, ko Grenetā par mani runā: ka es Turbuliņu esmu iedzinusi nāvē, ka cenšos pavest katru vīrieti, ko vien satieku. Ka es —

— To gan, Griezes kundze, neviens nesaka!

— Nerunājiet! Meliem ir īsas kājas. Kāpēc jūs pati līdz šim nenācāt pie manis? Tāpēc, ka baidījāties! Jums ir bailes, ko laudis teiks! Ko teiks laudis, dzirdot, ka jūs apciemojat sievieti ar nelabu slavu!

— Ja tas tā, tad taču es arī šoreiz nebūtu nākusi! — Vera aizrādīja. — Tad arī šoreiz būtu izvairījusies.

— Jā? Jums, varbūt, taisnība. Bet ar visu to: kāpēc jūs taisāties Kārli precēt?

Loģikas teikumu secībā nebija, un Ilgas domāšana bija bez brīdinājuma pārlēkusi lielai platai aizai, bet pēdējā laikā viņa pati bija sevi noķērusi, ka tās domas meta straujus kūleņus. Grieze reiz uz to bija aizrādījis, bet viņa atteica: — Tas norāda uz dzīvu garu.

Jautājuma tiešums Verai nepatika.

— Cilvēki precas aiz mīlestības.

— Es neprasu par cilvēkiem vispār, bet par jums abiem. Mani neinteresē cilvēki, man rūp mana padēla liktenis.

Vera iedomāja, ko Kārlis tai bija stāstījis par Ilgu un tās pilnīgo intereses trūkumu par padēlu gaitām. Viņa gribēja esi atcirst, ka tie meli, bet tas būtu radījis asumus un, varbūt, pilnīgu attieksmju pārtraukšanu. Kārļa izturēšanās, Grenetu apciemojot, norādīja, ka tā viņam būtu pa prātam.

— Mēs arī mīlam viens otru.

— Muļķības. Jūs tikai nupat iepazināties. Divās nedēļās nekāda mīlestība nevar rasties.

— Runā pat par mīlestību no pirmā skatiena.

— Labi, ka jūs pati par to sākāt: tieši to par jums runā, ka jūs skrienot pakaļ katram, kam vien bikses kājās. Tāpēc es par Kārli esmu norūpējusies. Viņam es būtu novēlējusi jaunu, nevainīgu meiteni.

Vera piecēlās un, lūpas sakniebusi, devās uz durvīm. Viņa skaidri zināja, ka reizē ar to sarauj ar Ilgu visas saites, ka Kārlis to, varbūt, nosodīs, ka māte tai pārmetīs savaldības trūkumu, bet vairāk paciest viņa nevarēja. Labi, viņu saukāja par „seksī-Veru", bet viņas cieši piegulošie pulovēri, liekās skropstas un vienmēr par collu īsākie svārki nekā citām sievietēm viņu vēl neierindoja pagrimušu sieviešu katēgorijā. Viņai patika just uz sevi vērstus vīriešu skatienus, viņai patika redzēt, ka tie, vietumis ilgāk pakavēdamies, pārslīdēja tās augumam, bet vai Ilgai pašai tas nepatika? Un kā vēl!

— Veriņ! Kur jūs?! Ja radinieces nevarēs brīvi parunāt . . . Kārlis par jūsu nepieklājību būs ļoti . . .

Bet tad jau noklaudzēja durvis, un Ilga telpā bija palikusi viena.

Viņa brīdi smīnēdama noskatījās krēslā, kur nule vēl bija sēdējusi viešņa. Labi. Ar to tagad viss bija kārtībā. Tagad varēs Kārlim rakstīt un izstāstīt, kādu nepieklājīgu, neaudzinātu padauzu tas gribējis precēt.

Ilga ielēja glāzē konjaku un, lēni garšodama, sāka dzert.

(Turpinājums seko.)

Latvijas suminēšana dziesmās

Aivara Ruņģa speciālraksts no Hanoveras

FAKTI, PIEZĪMES, VĒROJUMI UN VĒRTĒJUMI „LATVIJAI AMERIKĀ", KURAS BALSI UZ LAIKU BIJA IEROBEŽOJIS KANĀDAS PASTA DARBINIEKU STREIKS

(Nobeigums)

„JĀŅU KOKLES UN BALSIS" BĒTHOVENA ZĀLĒ

Eiropas latviešu 2. dziesmu svētku ietvaros īpašu un izcilu vērību guva Andreja Jansona vadītais Ņujorkas kokļu un dziedātāju ansamblis, kuram šajos svētkos, kā vēstīja ansambļa koncertu programmas lapas, bija paredzētas divas pilnīgi atšķirīgas programmas 2. un 3. augusta koncertam. Taču svētku drūzmā un steigā šo rindu rakstītājam nenoskaidrots palika jautājums, vai tikai ansamblis nesniedza četrus koncertus, jo dzirdēt dzirdēja, ka trešais koncerts jau izpārdots...

Lai cik daiļš, tuvs un skanīgs bija ansambļa 2. augusta koncerts Bēthovena zālē, jāsaka, ka pavisam jaunu, ieliksmojošu pārdzīvojumu radīja tie darbi, kuŗi programmā bija atzīmēti kā „pierakstīti tautā", kaut vai „Trīs dziesmas iz tautas mutes", bet jo īpaši „Tolka, tolka boleņam". Šīs dziesmas savā savdabībā ir kā pilnīgi pārskanēja un spilgti izcēlās pār citu tautu dziesmām un meldijām, ar kuŗām pasaulē nepārtraukti barota mūsu dzirde.

Tās pašas dienas vakarā — pēc rāmās saules dienas — notika instrumentālo jaundarbu koncerts, kuŗā bija pārstāvēti Volfganga Dārziņa, Helmera Pavasara, Alberta Jēruma, Gundaŗa Ponesa, Eduarda Šēnfelda, Andŗa Vitoliņa, Longina Apkalna un Tālivaldža Ķeniņa darbi. Mūsu laika beidzu vārdi, un tomēr jēdzieni latviešu tautas kultūrā! Ar šo koncertu Pilsētas halles Kupola zālē izskanēja svētku otrā diena. Šī jaundarbu koncerta vērtējums un jaunās mūziķu paaudzes raksturojums pilnīgi jāatstāj lietpratēju ziņā. Un reizē ar to esam nonākuši pie svētku trešās dienas.

IDEOLOĢISKĀ SUBSTANCE JOPROJĀM PĀRSVARĀ PĀR MŪZIKĀLO

Dziesmu svētku trešo dienu, 3. augustā, ievadīja gaiša gaiša saule, ņujorkas kokļu un dziedātāju ansamoļa koncerts un Mārtiņa Ziverta pērnajā gadā sacerētā skatuves darba „Rīga dimd" pirmizrāde paša autora režijā. „Rīgas dimdināšanu vērtējusi jauna vērtētāja īpašā rakstā no Hanoveras, kas ievietots šī numura citā vietā..

Pēcpusdienā savu koncertu atkārtoja kokļu un dziedātāju ansamblis, bet pievakarē Pilsētas halles Kupola zālē spēlēja, dziedāja un dejoja nākamo, aiznākamo un aizaiznākamo latviešu dziesmu svētku dalībnieki un rikotāji. Gan atsevišķi jaunieši, gan jauniešu un bērnu ansambļi no Anglijas, Zviedrijas un Vācijas, kaut arī pagaŗā, tomēr ļoti raitā programma iepriecināja, pavirši vērtējot, ap 1500 klausītāju un skatītāju.

Vakarā nāca apvienoto koŗu koncerts, nāca svētku centrālais sarīkojums, īsteni nāca paši dziesmu svētki. Dziesmu svētkus mēs pazīstam. Kaut tuvi, pazīstami, no galvas jau zināmi, tie atkal un atkal ieliksmo par jaunu.

Svētku informācijas lapiņā bija teikts: „Kad 1965. gadā Rīgā notika ‚republikāniskie' dziesmu svētki, kāds turienes jaunais dzejnieks rakstīja lepnus vārdus: Mēs sakām: Dziesmu svētki, bet tie ir dzīvas dvēseles, pašapziņas un pašcieņas svētki."

Kādā vēstulē no Latvijas 1965. gadā teikts: „...pati dziedāju līdz. Soreiz dziesmu svētki bija tiešām grandiozi. Krāšņs bija arī svētku gājiens pa Rīgu. Viša Rīga likās kā viena vienīga dziedātāju nometne. Pieraduši pie tik daudz sveštautiešu klātienes, mēs ļoti pārdzīvojām to, ka Rīgā bijām tik daudz latviešu kopā..." Cik tuvi, radnieciģi šie pārdzīvojumi!

Vēstulē tālāk teikts: „Svētki notika uz jaunās estrādes Meža parkā. 16.000 dziedātāju un nepārskatāma klausītāju masa. Skaisto dziesmu vidū bija arī Karalmeita, Senatne, Jāņu vakars un Lauztās priedes. Šīs dziesmas pašiem dziedātājiem tā patīk, ka allaž tiek nodziedātas sevišķi kvēli un jāatkārto..."

Dziesmu svētkus mēs pazīstam. Kaut tuvi pazīstami, no galvas jau zināmi...

Pēc „Mūžam zili ir Latvijas kalni" trešā panta, pēc „Mūžam nerimst Daugavas krāces, Mūžam nerimst varoņu gars" diriģents Roberts Zuika bija spiests sastingt ar vēzienam paceltām rokām, sastingt ar nepateiktu domu, kas laužas ārā no mākslinieka vaibstiem kā sāpes...

Aplausi! Aplausi?..

Tikai pēc aplausiem savu domu, savu sakāmo var pabeigt Kārlis Skalbe un Emils Dārziņš... un apvienotais viru koris... un diriģents Roberts Zuika...

Un šādā noskaņā šo rindu autoram beidzās svētku trešā diena.

SAULAINIE DZIESMU SVĒTKI

Tas, varbūt, ir pats visatbilstošākais epitets!

Saulaino dziesmu svētku pēdējo dienu ievadīja rakstnieku rīts: ar dziesmām, ar mūziku, ar vārdiem, ar bungu dārdiem... Šo rindu autoram šī svētku diena bija bagāta spilgtiem pārdzīvojumiem, tiekoties vaigu vaigā ar dažu labu autoru, dažu labu literātūrzinātnieku un kritiķi, dažu labu latviešu valodas zinātnieku, no kuŗu vēlīgās bagātības viņš aizņēmies jau vairāk nekā divus gadu desmitus...

Vai šo tikšanos nevajadzētu suminât kādā vārdu spēlē, kādā impresiju savirknējumā, kādā sacerējumā?

Pievakarē dejoja tautas deju grupas, vakarā dejoja visa tauta — divās lielās zālēs: Kupola zālē un Lejassaksijas zālē. Kupola zālē spēlēja vācu deju kapella, Lejassaksijas zālē mūsu pašu „Saules brāļi".

Un tā saulainie dziesmu svētki, bagāti tik daudz vārdā nemaz nenosauktu sarīkojumu un tikšanos, izskanēja un iegāja mūžībā. Bija tapis vēl viens krāšņs rotājums mūsu tautas kultūras ceļā....

Aivars Ruņģis

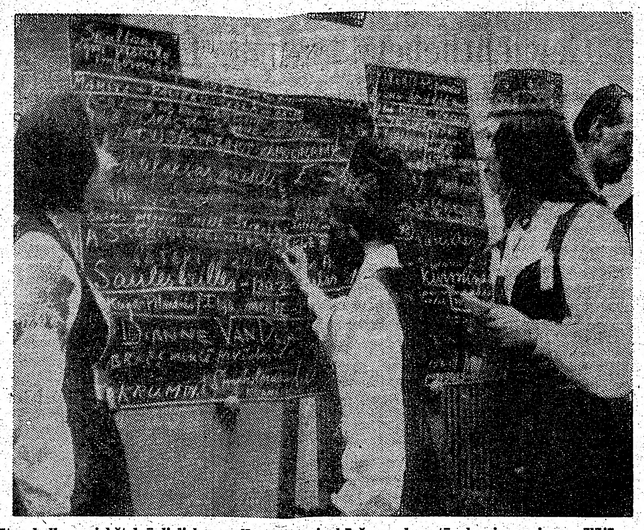

Pilsētas halles priekštelpā lielisk s palīgs bija vienkārša melna tāpele, ja paziņas vēlējās satikties Eiropas latviešu 2. dziesmu svētkos Hanoverā. Foto: Hannoversche Allgemeine Zeitung

Atpūtā no gleznošanas

VALIJA MĒRNIECE STĀSTA PAR SAVU IZSTĀDI KATSKILU KALNOS

Liekas, Toronto maz būs latviešu, kas nepazītu jauko un oriģinālo mākslinieku ieliņu — Markhama ielu — ar antikvariātiem, kafejnīcām, mākslas skolu, stiklu pūtēja veikaliņu, dažādiem saloniem un, protams, gleznotāju, grafiķu un skulptoru darbnīcām. Bet liekas, ka daudz nebūs arī to latviešu, kas zina, ka vienā no šīs ielas mājiņām savu darbnīcu iekārtojusi arī Valija Mērniece, kur viņa gleznojusi pati un glezniecību māca arī citiem. No sludinājumiem mūsu laikrakstos zināms, ka viņai laikā no 20. jūlija līdz 4. augustam bijusī izstāde latviešu veterānu mītnē Rotā, Katskilu kalnos. Šī bija viņas pirmā patstāvīgā izstāde ASV, kur V. Mērniece līdz šim pazīstama vairāk vārda pēc, arī no atsevišķiem darbiem kopizstādēs un redzētām reprodukcijām.

Šis iemesls vilina kādu vakaru uzkāpt Markhama ielas 590. namiņa augštāvā un pieklauvēt pie latviešu gleznotājas darbnīcas durvīm. Laimējas. Valija Mērniece ir tieši savā valstībā. Tās aprakstīšana vien dotu veselu rakstu, tādēļ šoreiz no šīs domas jāatsakās, lai paliktu pie paša galvenā — Rotā notikušās izstādes.

„Dodoties uz Rotu, domāju ne tikai par izstādi vien, bet arī par atpūšanos no gleznošanas, jo pēdējos mēnešus biju aizvadījusi intensīvā darbā," atzīstas Valija Mērniece. „Paņēmu līdz 30 gleznu, visvairāk puķu, tad ainavas un dažus plikņus. Priecājos, ka 6 darbus varēju pārdot, bet mana galvenā doma tomēr nebija pelnīšanās', jo vairāk gribēju ar savu izstādi rosināt Rotas sabiedriski - kultūrālo un mākslas pulsējumu. Tādēļ vienu gleznu uzdāvināju mītnes rotāšanai."

Izstādi, kuŗu Rotā apmeklēja ap 200 interesentu, galvenokārt nedēļu nogalēs, atklāja Latviešu kara invalidu apvienības ASV valdes pr-dis R. Ancāns, norādot, ka iepriekš apvaicājies prof. A. Annusam, kas Valija Mērniece ir un ko spēj, saņemot atzinīgas atsauksmes. Skate liecinot, ka novērtējums bijis pareizs, atzinis R. Ancāns, pirms atklātā izstāde „aplaistīta" ar boles glāzi.

„Rotā mani uzņēma ļoti sirsnīgi," turpina V. Mērniece. „Protams, īrēju istabu, jo nebiju ieradusies tikai kā māksliniece, bet vairāk kā vasarniece. Lielākais kompliments pienākas Rotas saimniecēm, jo maltītes bija ne vien labas un pārpilnīgas, bet arī gaumīgi sagatavotas un pasniegtas, apkalpošana ļoti uzmanīga. Nedēļas dienās varēju dūšīgi izsaulotīes un izpeldētīes, bet Rotas jaukā apkārtne tomēr lika arī niezēt nagiem un tvert bloku, lai redzamo fiksētu skicēs. Pārvedu mājās krietnu skici kaut kāda veida biju palaidusi neuztvertu ziņu, ka Rietumberlīnē aizliegts pirmais pasaules latviešu jaunatnes kongress. Tādēļ, ielidojusi Hanoverā tikai 26. jūlijā un satikusi lidlaukā latviešu puišus, pieņēmu, ka viņi mēģina mani izjokot, stāstot, ka mūsu kopīgais lidojums uz Rietumberlīni izjucis. Drīz vien tomēr maniju, ka viņi runā rūgtu patiesību.

Likās neticami, ka varenā Pad. savienība tik ļoti nobaidījusies no 500 svešuma latviešu jauniešiem, ka pieprasījusi kongresa aizliegšanu. Mūsu puiši ātri un veikli izrēķināja, ka ik 500.000 krieviem bailes no viena latviešu jaunieša...

Sēdēdami Hanoveras lidlaukā, pirkām visas ārzemju avīzes — somu, zviedru, angļu, arī austrumvācu, lai lasītu, ko pasaule domā par tik „bīstamajiem" latviešu jauniešiem un viņu aizliegto kongresu. Ja rietumvācu televīzijas raidījumos dienu iepriekš, kā man stāstīja, pirmā vietā ziņojumos piekritusi Čechoslovakijas notikumiem, bet tūlīt 2. vietā izvirzījies aizliegtais latviešu kongress, tad šai dienā bija otrādi: par latviešiem ziņoja vairāk nekā par čechoslovakiem.

Liekas, ka kongresa aizliedzēji, vismaz Rietumberlīnes senāts, tomēr jutās latviešu priekšā nenērti, jo, kā dzirdējām, esot piedāvāta cita kongresa vieta Rietumvācijā un attiecīgo izdevumu segšana, bet mūsu rīcības komiteja to atraidījusi ar norādījumu, ka materiālais jautājums nav kardinālais. To dzirdot, kāds puisis no Zviedrijas gan vareni uztraucās, ka ar šo atteikšanos atstāta neizmantota 5 dienu brīva uzturēšanās un alus sūkšana Hiltona viesnīcā...

Sazinoties ar Eiropas latviešu 2. dziesmu svētku rīcības komiteju, saņēmām norādījumu uzturēties Hanoveras lidlaukā līdz plkst. 5 pēcpusdienā. Tad mēs varēšot doties uz skolu, kuŗā kongresa dalībniekiem bija paredzētas apmešanās vietas dziesmu svētku laikā. Tā kā visas lidmašīnas no Berlīnes uz Hanoveru bija izpārdotas, tad mums, Hanoverā esošajiem, nekāda kontakta ar Rietumberlīni nebija. Še bija sapulcējušies ap 100 jauniešu no ASV un ap 50 no Kanadas, kā arī nedaudzi no dažādām Eiropas valstīm. Mēģinājām uz Rietumberlini zvanīt, bet savienojumu ar rīcības komitejas locekļiem nedabūjām. Runāja, ka kongresa aizliedzējiem radušās tik lielas bažas par latviešu jauniešu reakciju, ka viņu telefona aparāti noslēgti, bet ap jauniešu apmešanās mītni patrulēja policija. Tāpat runāja, ka amerikāņi aizlieguši arī sniegt interviju preses pārstāvjiem. To uzzinājuši, daži ASV latviešu jaunieši nekavējoties zvanījuši amerikāņu ģenerālim. Sarunas rezultātā intervijas tad drīkstēju sniegt, cik vien sirds kāroja.

Ruta Priedkalne

Apkalpotāja pārsteidz Zviedrijas latviešus

HANOVERĀ RAKSTITAS PIEZĪMES „LATVIJAI AMERIKĀ"

Nedēļā pēc Austrālijas atstāšanas biju skatījusi, kaut steigā, Āzijas un Afrikas pilsētas Manilu, Hongkongu, Bangkoku, Ņudēliju, Teherānu un Kairo, bet, ieradusies Eiropā, tikpat kā izjonojusi cauri Atēnām, Vīnei, Parīzei un Frankfurtei. Tā kaut kādā veidā biju palaidusi neuztvertu ziņu, ka Rietumberlīnē aizliegts pirmais pasaules latviešu jaunatnes kongress. Tādēļ, ielidojusi Hanoverā tikai 26. jūlijā un satikusi lidlaukā latviešu puišus, pieņēmu, ka viņi mēģina mani izjokot, stāstot, ka mūsu kopīgais lidojums uz Rietumberlīni izjucis. Drīz vien tomēr maniju, ka viņi runā rūgtu patiesību.

Likās neticami, ka varenā Pad. savienība tik ļoti nobaidījusies no 500 svešuma latviešu jauniešiem, ka pieprasījusi kongresa aizliegšanu. Mūsu puiši ātri un veikli izrēķināja, ka ik 500.000 krieviem bailes no viena latviešu jaunieša...

Sēdēdami Hanoveras lidlaukā, pirkām visas ārzemju avīzes — somu, zviedru, angļu, arī austrumvācu, lai lasītu, ko pasaule domā par tik „bīstamajiem" latviešu jauniešiem un viņu aizliegto kongresu. Ja rietumvācu televīzijas raidījumos dienu iepriekš, kā man stāstīja, pirmā vietā ziņojumos piekritusi Čechoslovakijas notikumiem, bet tūlīt 2. vietā izvirzījies aizliegtais latviešu kongress, tad šai dienā bija otrādi: par latviešiem ziņoja vairāk nekā par čechoslovakiem.

Liekas, ka kongresa aizliedzēji, vismaz Rietumberlīnes senāts, tomēr jutās latviešu priekšā nenērti, jo, kā dzirdējām, esot piedāvāta cita kongresa vieta Rietumvācijā un attiecīgo izdevumu segšana, bet mūsu rīcības komiteja to atraidījusi ar norādījumu, ka materiālais jautājums nav kardinālais. To dzirdot, kāds puisis no Zviedrijas gan vareni uztraucās, ka ar šo atteikšanos atstāta neizmantota 5 dienu brīva uzturēšanās un alus sūkšana Hiltona viesnīcā...

Sazinoties ar Eiropas latviešu 2. dziesmu svētku rīcības komiteju, saņēmām norādījumu uzturēties Hanoveras lidlaukā līdz plkst. 5 pēcpusdienā. Tad mēs varēšot doties uz skolu, kuŗā kongresa dalībniekiem bija paredzētas apmešanās vietas dziesmu svētku laikā. Tā kā visas lidmašīnas no Berlīnes uz Hanoveru bija izpārdotas, tad mums, Hanoverā esošajiem, nekāda kontakta ar Rietumberlīni nebija. Še bija sapulcējušies ap 100 jauniešu no ASV un ap 50 no Kanadas, kā arī nedaudzi no dažādām Eiropas valstīm. Mēģinājām uz Rietumberlini zvanīt, bet savienojumu ar rīcības komitejas locekļiem nedabūjām. Runāja, ka kongresa aizliedzējiem radušās tik lielas bažas par latviešu jauniešu reakciju, ka viņu telefona aparāti noslēgti, bet ap jauniešu apmešanās mītni patrulēja policija. Tāpat runāja, ka amerikāņi aizlieguši arī sniegt interviju preses pārstāvjiem. To uzzinājuši, daži ASV latviešu jaunieši nekavējoties zvanījuši amerikāņu ģenerālim. Sarunas rezultātā intervijas tad drīkstēju sniegt, cik vien sirds kāroja.

Ruta Priedkalne

Izmantojot īso uzturēšanos Vācijā, LSCS padomes locekle Ruta Priedkalne Eiropas latviešu dziesmu svētku laikā apspriedās ar Vācijas latviešu studentu apvienības vadītājiem: no kreisās — VLSA prezidija priekšsēdis Klāvs Bērziņš, Ruta Priedkalne, VLSA prezidija locekļi Juris Mikulis un Kārlis Kangars.

ANDREJSONS
APDROŠINA
463-7313

Zigfrīda Jurševska keramikas darbnīca
SLĒGTA
no 22. augusta līdz 3. septembrim.

TORONTO ZIŅAS

◍ Arī šogad vietējā vācu ev.-lut. Sv. Georga draudze bija sūtījusi 87 bērnus abās pēdējās nedēļās nometnot Saulainē. Luterāņu draudzes Vācijā šo pasākumu atbalstot, sūta nometnes vaditājus. Šogad no Bochumas bija ieradies teoloģijas students Ulrichs Šteiners. Nodarbību programmu izstrādāja Ērlacha, bet mazos bērnus pārzināja Štāmere. Pēc pirmās Saulainē pavadītās nedēļas 18. augustā notika vācu bērnu svētki ar visai plašu programmu — tautas dejām, dziesmām, mūziku, dažādiem vingrojumiem un nobeigumā „bālģīmju un sarkanādu kauju". Programmu pieteica un viesus uzrunāja Sv. Georga draudzes mācītājs F. Gegingers. Pateicoties praktiskā darba veicējiem — bērnu vaditājiem, māc. Gegingers nepiemirsa laipnus vārdus veltīt arī latviešu virtuves darbiniecēm, pasniedzot ziedus. Svētku nobeigumā bija loterijas izloze un kopīgs mielasts pagalmā, tad vācu vecāki atvadījās, lai pēc nedēļas reizē ar latviešu vecākiem savus lolojumus no nometnes vestu atkal uz mājām.

◍ Canadian Folk Arts Council nolēmis olimpisko spēļu laikā Meksikositijā šāgada oktobrī blaksprogrammā iepazīstināt spēļu apmeklētājus ar Kanadas folkloru un tradicijām. Tā kā arī Kanada uzskatāma par daudzu tautu sakausētavu, uz Meksikositiju iespējams sūtīt pārstāvju izlasi, kas spēj sniegt oriģinālus un daudzpusīgus priekšnesumus, bet šo pārstāvju izvēle nav viegla. „Kanadai dota iespēja pasaulei parādīt, ka mūsu zemē ir daudz vairāk nekā tikai aļņi, lieli koki un ēskimu sniega būdas," kādā preses konferencē norādīja Canadian Folk Arts Council pr-dis Džons V. Fišers. Uz Meksikositiju sūtāmajā pārstāvju grupā būs ne tikai angļu un franču, bet arī pārējo etnisko grupu piederīgie, piemēram, ķīniešu dejotāji, trinidadiešu bundzinieki un plaši pazīstamās igauņu ritmoplastikas vingrotājas. Vietējā vācu laikrakstā „Torontoer Zeitung" bija lasāma zināma neapmierinātība, ka Kanadas „ekspedīcijā nav iedalīts neviens vācu izcelsmes kanadietis. Uz attiecīgu vācu laikraksta pārstāvja jautājumu Dž. Fišers norādījis, ka visā Toronto nav atrasts neviens vācietis vai vāciete, kas spētu vai gribētu piedalīties šajā folkloras festivālā. Tomēr par vācu grupas pārstāvību neesot iemesla bažīties, jo kādā Kvebekas franču dziedātāju grupā piedaloties daži bavāriešu jodelētāji... Un kā ar latviešiem? Nav dzirdēts, ka kāds no latviešu etnografiskajiem ansambļiem būtu izpelnījies pietiekamu ievērību Kanadas pārstāvju izraudzītāju acīs, lai varētu doties uz Meksikositiju. Tomēr Kanadas latvieši būs pārstāvēti arī tur: kāds mākslas audējas Veltas Vilsones darbs — 2,5 jardu garš un 40 collu plats telpas sadalītājs — uzņemts Kanadas daiļamatnieku ceļojošajā reprezentācijas izstādē, kuŗa laikā no 12. septembŗa līdz 30. novembrim būs skatāma arī Meksikosotijā. Šī izstāde, kuŗā ir 170 izlases eksponātu, sāka ceļot jau pagājušajā gadā. Vispirms tā bija iekārtota Francijā un Beļģijā.

Jau tradicionālas godalgas latviešu daiļamatniekiem

Līdzīgi iepriekšējiem gadiem, arī šogad Kanadas nacionālajā izstādē Toronto vairākas godalgas izpelnījās latviešu daiļamatnieki Zigfrīds Jurševskis un Jānis Zālītis, tā ka viņu panākumus jau var sākt uzskatīt par tradicionāliem.

Izstādes sieviešu nodaļas daiļamatniecības un mājturības skatē, kuŗa šogad iekārtota t.s. Better Living paviljonā, labākās sekmes guvis keramiķis Zigfrīds Jurševskis, izpelnoties četras no piecām iespējami augstākajām godalgām, visas naudas balvas. Dekorātīvo priekšmetu klasē Z. Jurševskis saņēma 1. godalgu par liela apmēra modernu vāzi, skulptūru klasē — par putnu grupu un speciālo glazūras efektu katēgorijā par pudeļveida vāzi lustras technikā, kā arī visām klasēm kopīgo Vedžvuda firmas speciālo godalgu par skates vispār labāko darbu. Par tādu atzina Z. Jurševska dekorātīvajā klasē godalgoto vāzi. Vienīgi t.s. funkcionālo priekšmetu klasē viņam nācās apmierināties ar atzinības rakstu, kuŗu piešķīra viņa izstādītajai četrstūrainai vāzei, atzīstot, ka tā pārāk dekorātīva šīs klases priekšmetiem, kuŗi domāti ikdienas lietošanai. Z. Jurševski ar izstādes labāko darbu varēja redzēt arī televīzijā.

Tai pašā skatē gandrīz tikpat labus panākumus guva arī mūsu daiļamatnieks Jānis Zālītis ar saviem izstrādājumiem ādā. Vienam viņa albumam piešķīra 1. godalgu, tādu izpelnījās arī viņa darināts pudeles apvalks, bet otrs albums saņēma 2. godalgu. Bez tam J. Zālītim piešķīra arī speciālo godalgu ādas izstrādājumu nozarē.

Kanadas daiļamatnieku ģildes novietnē šogad skatāms tikai viens latviešu meistara darbs: Hugo Mercs izstādījis no rožu koka darinātu trauku. Vēr.

lūkā vien. Klusībā viņa cerējusi rast kontaktus ar amerikāņiem, varbūt arī ASV latviešiem par eventuālām vēlākām izstādēm. Par sekmēm māksliniece neizteicās, bet no viņas sejas izteiksmes var secināt, ka neapmierināta viņa nav arī šai ziņā.

„Ap 5 km attālumā no Rotas atrodas amerikāņu slēpošanas centrs Hunter Mountain Skying Bowl, kuŗā notiek arī dažādas vasaras nodarbības, kuŗās katru dienu izklaidējas ap 500 apmeklētāju," vēl pastāsta V. Mērniece. „Ziemā to skaits, protams, ir krietni lielāks. Saziņā ar centra vadību pārcēlu savu izstādi uz trim dienām turp. Arī še pārdevu 4 gleznas, bet vienu uzdāvināju centram pateicībā par izstādīšanas iespēju, saņemot aicinājumu atkal viesoties ar saviem darbiem ziemā, kad būšot lielāks noiets. Amerikāņiem palaikam grūti saprast, ka ne jau gleznu pārdošana vienmēr ir pats galvenais. Protams, bez darbu pārdošanas mākslinieks nevar dzīvot, bet visumā kontakti daudz svarīgāki. Un ja būtu bijis vairāk laika, arī vasarā šai centrā varētu aizlaist tautā krietnu darbu skaitu."

Liekas, ir patiešām tā, kā Valija Mērniece saka, ka gleznu pārdošana nebūt nav galvenais. No „Andelūzas" viņa nevēlas šķirties arī tad, kad atvadāmies.

Vēr.

Toronto latviešu kreditsabiedrība
Latvian (Toronto) Credit Union Limited
491 College St., Toronto 4, Ont.
Telef. 924-2775
maksā
5% par noguldījumiem
Kreditsabiedrība izdara visas parastās banku operācijas, izsniedz aizdevumus, pieņem maksājumus par telefonu, elektrību, gāzes un ūdens lēsēm, izdara naudas pārvedumus un izsniedz ceļotāju čekus.
REIZĒ AR NAUDAS NOGULDĪŠANU VAI AIZDEVUMU IZSNIEGŠANU KREDITSABIEDRĪBA IZDARA DZĪVĪBAS APDROŠINĀŠANU LĪDZ $2000.00 vai $5000.00.
Birojs atvērts darbdienās no pl. 12 — 8 vak.

„LATVIJA AMERIKĀ"
ABONENTIEM
Nenokavējiet izmantot LA grāmatu iemaksas kuponus, kas publicēti mūsu laikraksta 51. numurā — trešdien, 26. jūnijā, minētām grāmatām.
DV GRĀMATNĪCA

AKTS AR MODER... DEJĀM

SIDNEJAS LATVIEŠU BIEDRĪBAS VI... LIELĀKAIS IZLAIDUMS

Vispirms jākonstatē, ka jau 6. jūlijā notikušais bija lielākais izlaiduma akts, kopš SLB vidusskola darbojas, jo šogad to beidza 9 audzēkņi, kamēr pašā pirmajā izlaidumā bija 7. Otrkārt, pašreiz arī vidusskolu apmeklē tik daudz skolēnu kā vēl nekad — 30. Treškārt, šis akts bija ievērojams ar to, ka apmeklētāju solos sēdēja daudz vairāk jauniešu nekā vecās un vidējās paaudzes pārstāvju — turpat 200. Kā „Austrālijas Latvieša" Sidnejas redaktors A. Zariņš izteicās, pusaudži vecumā no 10 — 20 gadiem. Ja jau pieminēts A. Zariņa vārds, tad palasīsim, ko viņš par šo aktu rakstījis:

„Visi pāris simti, klusi kā pelītes, noklausījās runas, deklamācijas, noskatījās teātŗa izrādi, tautas dejas un polonēzi. (Pēdējā gan kādi 50 arī paši piedalījās — Ed. Sm.). Viņi gaidīja vidusskolas gadskārtējā sarikojuma ‚galveno naglu' — deju orķestri un nevilās. Ar pirmo vēzienu tas aizsita ausis ne vien audzinātājiem, bet pat pašiem dejotājiem. Grāvēja skaņas bija grūti samazināt, jo pastiprinātājam aparātam bija pievienotas 3 elektriskās ģitaras, elektriskās ērģeles un dziedātāja (bļāvēja) mikrofons. Gan skaļruņiem sedza virsū segas, aiztaisīja visas zāles durvis un darīja ko varēja skaņu apslāpēšanai, bet panākumi bija mazi. Goda viesi steigā atvadījās, vecāki pārcēlās uz zāles otru galu, bet kaimiņi blakus mājās, droši vien, zvanīja policijai. Veči kratija galvas, jo sarunāties bija grūti."

Tik tālu tas, ko rakstījis A. Zariņš. Es izturēju no sākuma līdz beigām, bet jāatzīstas, ka atlikušo nakts daļu nevarēju gulēt, bet ausīs tā savādi dūca vēl nākošajā dienā.

Te nu pacejas dažas problēmas, kuŗas prasās pēc atrisinājuma: 1) Vai pēc latviešu kultūras izcelšanas un pat slavināšanas svinīgā izlaiduma aktā šis būtu pareizais turpinājums? Vidusskolas vadītāja A. Eichmane, šķiet, pati nebija pilnīgā skaidrībā, vai viss notiek tā, kā paredzēts, kaut likās gluži apmierināta. Uz manu augšējo jautājumu viņa atbildēja ar plecu paraustīšanu un smaidot atjautāja: „Kādēļ gan ne?" 2) Vai šādus pusaudžu deju vakarus ar moderno orķestri latviešu namā nebūtu jāriko biežāk, ja tie var pievilkt līdz 200 latviešu jauniešu? Par šo iespēju runāja vairāki, jo, ja to darītu, tad latviešu jaunā paaudze būtu kopā Latviešu namā, bet vecāki zinātu, kur viņu lolojumi atrodas. Jaunie grib dejot sava laika dejas, no kuŗām dažās pat partneris nav nepieciešams — vairāki dejoja vieni paši, sevišķi tādi, kas vēl nav īsti „padsmitos". Tādēļ jauniešus grūti atturēt no austrāliešu, kanadiešu vai amerikāņu — atkarībā no tā, kuŗā zemē dzīvo — deju zāļu apmeklēšanas. Un tajās vecākiem vairs nav nekādas kontroles.

Fakts šai gadījumā bija tas, ka viena daļa jauniešu bija ieradušies tieši šīs balles dēļ, varbūt pat pirmo reizi Latviešu namā vispār. Bija ņemti līdz arī austrāliešu draugi, bet to nebija daudz. Pat latviešu valoda bija dzirdama vairāk nekā citos līdzīgos gadījumos. Visumā jauniešu uzvešanās bija nevainojama.

Šoreiz tā iznācis, ka sarīkojuma pēdējā daļa aprakstīta vispirms. Tas tādēļ, ka šai daļā bija kaut kas jauns, tāds, kas šāda veida sarīkojumus līdz šim nav bijis piedzīvots; varētu pat teikt — kontroversāls. Bet ar to nav teikts, ka tas bija slikts vai nepareizs. Ja kāds vēlētos to atklāti nosodīt, tad vietā būtu jādod kaut kas cits, kas pelto aizstātu un tomēr pulcinātu vairāk nekā 200 latviešu jauniešu.

Pats izlaiduma akts resp. sarīkojuma pirmā daļa bija īsti svinīga un izturēta stilā pēc visām labajām latviešu tradicijām. Skolas vadītāja A. Eichmane, aktu atklājot, aicināja nodziedāt Latvijas himnu. Sekoja SLB valdes pr-ža M. Siliņa uzruna, kuŗā viņš aicināja absolventus strādāt latviešu sabiedriskajā laukā. Skolas vaditāja izsniedza liecības un skolas krūšu nozīmes, un, atvadoties noc absolventiem, teica: „Šodien jaunatne visur protestē. Arī jūs esat protestējuši pret pareģojumu, ka latviešu skolas izbeigs darbību. Jūs esat sagatavojuši skaistu... 50 gadiem — ... izlaiduma tās ... mirstiet, kas ... ciet kopā."

Latviešu apv... jā skolu dal... Šmugajs skol... tūras fonda vā... sveica ar Rain... nas ir garas, ... darba varas li... norādīja, ka a... labu darbu, be... ba latviešu tau... cis nedarīts, kas... Runātājs katr... pasniedza Kult... nu — Valža grā... bērni", aicinot ... atliekot lasīšan...

Ar grāmatu ... tus apbalvoja ... nodaļa. Tās pa... pr-ks M. Tenis... pr-ce S. Zaķe. ... mušies sardzes... viešu tautā. S... droši!" teica M... gi un vanadzes... solventu mātes... vijolīšu pušķus, ... sniedza Virsnie... A. Krīpens pat... Vienības draud... viešu biedrība, ... pa, Studenšu ... un korporācija ... lai grāmatu ... dol. apmērā n... ju kopas Sīo... Bračs. Absolven... cās Inta Kras... skolas vaditāja ... lotājiem orchid...

Šogad Sidnejas latviešu biedrības vidusskolu vadīja Aivars Apīne, Mikelis Zariņš, Ilze Valdis Dūšelis, Ilze Kalniņš, Inta Krastiņš, Indra Nicenberga.

Absolventi atbildēja fragmentu... līša dzejoļu krāj... īsores Lijas G... mā. Pēc tam K... jaunieši izrādi... „Lolitas brīnum... mu. Šo sarīko... dzēs ar 7 tautas ... šu izpildījumā. ... nēze un šī rakst... tā pēdējā daļa ... arī dažas tautas ... kestra moderna...

Lai katrs dor... jaunieši bija s...

Nelaika prāv... dēļu Māri archi... mācītāja amatā ... dītā gada 19. ... tēva krustu — ... kad prāv. J. T... gas latviešu e... draudzes baznī... sauju Latvijas ... naudu, draudze... stu un konstitūc... P. Ķirsona spre... bībeli. Baznīcu ... pusceļā starp ... nu (18 W. 641... Dr., Wood Dale...

Jāpieņem, ka ... šiem savu bazn... kādā pēkšņā sa... gan ilgi lološa, ... un nobriedināt... tos grūt izpra... par 1,25 akra l... skaidrā naudā ... dol. Liekas, še... prāv. P. Ķirso... dot un pierādot ... cekļu sirdīs vi... miņa turpina d... mās, bet arī da...

Draudzes sāk... Misisipi. Tur ... Leonīdu Neimar... vijas laikā, cīt... ja Jēkabsonei ... Vijai mazgāt b... mēr draudzes ... Jēkabsons, vīrs... veikli rīkojās a... bet izrādījās g... dos. Tas bija ja... uzzināju, ka p... priekšnieks bi... otrs A. Priedīti... Ozoliņš, bet pa... darbojas Vilhel... sandrs Siksna, ... un Mintauts U...

Tikpat čakls ... rādījās arī ... Jānis Sprenne... go dēlu Gunti...

O ZIŅAS

trādāja Ērlacha, bet mazos rnus pārzināja Štāmere. Pēc rmās Saulainē pavadītās nedē- s 18. augustā notika vācu bēr- u svētki ar visai plašu pro- ammu — tautas dejām, dzies- ēm, mūziku, dažādiem vingro- miem un nobeigumā „bālģīmju sarkanādu kauju". Program- u pieteica un viesus uzrunāja . Georga draudzes mācītājs F. egingers. Pateicoties praktiskā rba veicējiem — bērnu vadītā- em, māc. Gegingers nepiemirsa onus vārdus veltīt arī latvie- virtuves darbiniecēm, pasnie- ot ziedus. Svētku nobeigumā a loterijas izloze un kopīgs elasts pagalmā, tad vācu vecā- atvadījās, lai pēc nedēļas reizē latviešu vecākiem savus lolo- rnus no nometnes vestu atkal mājām.

Canadian Folk Arts Council lēmis olimpisko spēju laikā eksikosititjā šāgada oktobrī kusprogrammā iepazīstināt ēju apmeklētājus ar Kanadas ldoru un tradicijām. Tā kā arī nada uzskatāma par daudzu utu sakausētavu, uz Meksikosi- i iespējams sūtīt pārstāvju iz- i, kas spēj sniegt oriģinālus un udzpusīgus priekšnesumus, bet pārstāvju izvēle nav viegla. anadai dota iespēja pasaulei rādīt, ka mūsu zemē ir daudz rāk nekā tikai aļņi, lieli koki eskimu sniega būdas," kādā eses konferencē norādīja Ca- dian Folk Arts Council pr-dis ons V. Fišers. Uz Meksikosi- u sūtāmajā pārstāvju grupā s ne tikai angļu un franču, bet pārējo etnisko grupu piede- ie, piemēram, ķīniešu dejotāji, nidadiešu bundzinieki un pla- pazīstamās igauņu ritmoplas- kas vingrotājas. Vietējā vācu krastā „Torontoer Zeitung" ja lasāma zināma neapmierinā- a, ka Kanadas „ekspedīcijā v iedalīts neviens vācu izcel- es kanadietis. Uz attiecīgu vā- laikraksta pārstāvja jautāju- Dž. Fišers norādījis, ka visā ronto nav atrasts neviens vā- ētis vai vāciete, kas spētu vai ibētu piedalīties šajā folkloras stivālā. Tomēr par vācu gru- s pārstāvību neesot iemesla ba- ties, jo kādā Kvebekas franču iedātāju grupā piedalīties daži avāriešu *jodelētāji*... Un kā latviešiem? Nav dzirdēts, ka ds no latviešu etnogrāfiskajiem sambļiem būtu izpelnijies pie- kamu ievērību Kanadas pār- ivju izraudzītāju acīs, lai va- u doties uz Meksikosititju. To- r Kanadas latvieši būs pār- vēti arī tur: kāds mākslas au- jas Veltas Vilsones darbs — jardu garš un 40 collu plats pas sadalītājs — uzņemts Ka- das daiļamatnieku ceļojošajā rezentācijas izstādē, kuŗa lai- no 12. septembŗa līdz 30. no- mbrim būs skatāma arī Mek- ositijā. Šī izstāde, kuŗā ir 170 asēs eksponātu, sāka ceļot jau gājušajā gadā. Vispirms tā bi- iskārtota Francijā un Beļģijā.

Toronto latviešu kreditsabiedrība

vian (Toronto) Credit Union Limited

1 College St., Toronto 4, Ont.

Telef. 924-2775

maksā

% par noguldījumiem

editsabiedrība izdara visas pa- tās banku operācijas, izsniedz devumus, pieņem maksājumus telefonu, elektrības, gāzes un ns lēsēm, izdara naudas pār umus un izsniedz ceļotāju čekus.

IZĒ AR NAUDAS NOGULDĪ- NU VAI AIZDEVUMU IZ- EGSANU KREDITSABIED- BA IZDARA DZĪVĪBAS AP- OSINĀSANU LĪDZ $2000.00 vai $5000.00.

ojs atvērts darbdienās no pl — 8 vak.

MERIKĀ"

TIEM

is,

ksta 51. numurā — ētām grāmatām.

AKTS AR MODERNĀM DEJĀM

SIDNEJAS LATVIEŠU BIEDRĪBAS VIDUSSKOLAS LIELĀKAIS IZLAIDUMS

Vispirms jākonstatē, ka jau 6. jūlijā notikušais bija lielākais izlaiduma akts, kopš SLB vidusskola darbojas, jo šogad to beidza 9 audzēkņi, kamēr pašā pirmajā izlaidumā bija 7. Otrkārt, pašreiz arī vidusskolu apmeklē tik daudz skolēnu kā vēl nekad — 30. Treškārt, šis akts bija ievērojams ar to, ka apmeklētāju solos sēdēja daudz vairāk jauniešu nekā vecās un vidējās paaudzes pārstāvju — turpat 200. Kā „Austrālijas Latvieša" Sidnejas redaktors A. Zariņš izteicās, pusaudži vecumā no 10 — 20 gadiem. Ja jau pieminēts A. Zariņa vārds, tad palasīsim, ko viņš par šo aktu rakstījis:

„Visi pāris simti, klusi kā pelītes, noklausījās runas, deklamācijas, noskatījās teātŗa izrādi, tautas dejas un polonēzi. (Pēdējā gan kādi 50 arī paši piedalījās — Ed. Šm.). Viņi gaidīja vidusskolas gadskārtējā sarīkojuma „galveno naglu' — deju orķestri un nevilās. Ar pirmo vēzienu tas aizsita ausis ne vien audzinātājiem, bet pat pašiem dejotājiem. Grāvēja skaņas bija grūti samazināt, jo pastiprinātājam aparātam bija pievienotas 3 elektriskās ģitaras, elektriskās ērģeles un dziedātāja (bļāvēja) mikrofons. Gan skaļruņiem sedza virsū segas, aiztaisīja visas zāles durvis un darīja ko varēja skaņu apslāpēšanai, bet panākumi bija mazi. Goda viesi steigā atvadījās, vecāki pārcēlās uz zāles otru galu, bet kaimiņi blakus mājās, droši vien, zvanīja policijai. Večiem kratīja galvas, jo sarunāties bija grūti."

Tik tālu tas, ko rakstījis A. Zariņš. Es izturēju no sākuma līdz beigām, bet jāatzīstas, ka atlikušo nakts daļu nevarēju gulēt, bet ausīs tā savādi dūca vēl nākošajā dienā.

Te nu pacejas dažas problēmas, kuŗas prasās pēc atrisinājuma: 1) Vai pēc latviešu kultūras izcelšanas un pat slavināšanas svinīgā izlaiduma aktā šis būtu pareizais turpinājums? Vidusskolas vadītāja A. Eichmane, šķiet, pati nebija pilnīgā skaidrībā, vai viss notiek tā, kā paredzēts, kaut likās gluži apmierināta. Uz manu augšējo jautājumu viņa atbildēja ar plecu paraustīšanu un smaidot atjautāja: „Kādēj gan ne?" 2) Vai šādus pusaudžu deju vakarus ar moderno orķestri latviešu namā nebūtu jārīko biežāk, ja tie var pievilkt līdz 2000 latviešu jauniešu? Par šo iespēju runāja vairāki, jo, ja to darītu, tad latviešu jaunā paaudze būtu kopā Latviešu namā, bet vecāki zinātu, kur viņu lolojumi atrodas. Jaunie grib dejot sava laika dejas, no kuŗām dažās pat partneris nav nepieciešams — vairāki dejoja vieni paši, sevišķi tādi, kas vēl nav īsti „padsmitos". Tādēj jauniešus grūti atturēt no austrāliešu, kanadiešu vai amerikāņu — atkarībā no tā, kuŗā zemē dzīvo — deju zāļu apmeklēšanas. Un tajās vecākiem vairs nav nekādas kontroles.

Fakts šai gadījumā bija tas, ka viena daļa jauniešu bija ieradušies tieši šīs balles dēļ, varbūt pat pirmo reizi Latviešu namā vispār. Bija ņemti līdz arī austrāliešu draugi, bet to nebija daudz. Pat latviešu valoda bija dzirdama vairāk nekā citos līdzīgos gadījumos. Visumā jauniešu uzvešanās bija nevainojama.

Soreiz tā iznācis, ka sarīkojuma pēdējā daļa aprakstīta vispirms. Tas tādēļ, ka šai daļā bija kaut kas jauns, tāds, kas šāda veida sarīkojumus līdz šim nav bijis piedzīvots; varētu pat teikt — kontroversāls. Bet ar to nav teikts, ka tas bija slikts vai nepareizs. Ja kāds vēlētos to atklāti nosodīt, tad vietā būtu jādod kaut kas cits, kas pelto aizstātu un tomēr pulcinātu vairāk nekā 200 latviešu jauniešu.

Pats izlaiduma akts resp. sarīkojuma pirmā daļa bija īsti svinīga un izturēta stilā pēc visām labajām latviešu tradicijām. Skolas vadītāja A. Eichmane, aktu atklājot, aicināja nodziedāt Latvijas himnu. Sekoja SLB valdes pr-ža M. Siliņa uzruna, kuŗā viņš aicināja absolventus strādāt latviešu sabiedriskajā laukā. Skolas vadītāja izsniedza liecības un skolas krūšu nozīmes, un, atvadoties no absolventiem, teica: „Sodien jaunatne visur protestē. Arī jūs esat protestējuši pret pareģojumu, ka latviešu skolas izbeigs darbību. Jūs esat sagatavojuši skaistu dāvanu Latvijas 50 gadiem — lielāko vidusskolas izlaidumu tās 12 gados. Neaizmirstiet, kas jūs esat un palieciet kopā."

Latviešu apvienības Austrālijā skolu daļas vadītājs Ed. Šmugajs skolu daļas un Kultūras fonda vārdā absolventus sveica ar Raiņa vārdiem: „Runas ir gaŗas, darbs ir īss, no darba varas liktens trīs." Viņš norādīja, ka absolventi veikuši labu darbu, bet vēl daudz darba latviešu tautas labā vēl palicis nedarīts, kas gaida uz viņiem. Runātājs katram absolventam pasniedza Kultūras fonda dāvanu — Valža grāmatu „Staburaga bērni", aicinot to izlasīt drīz, neatliekot lasīšanu uz vēlāku laiku.

Ar grāmatu veltēm absolventus apbalvoja arī DV Sidnejas nodaļa. Tās pasniedza nodaļas pr-ks M. Tenisons un vanadžu pr-ce S. Zaķe. „Jūs esat uzņēmušies sardzes pienākumus latviešu tautā. Stāviet stipri un droši!" teica M. Tenisons. Vanagi un vanadzes ģodināja arī absolventu mātes, pasniedzot tām vijolīšu puškus. Vēl dāvanas pasniedza Virsnieku apvienība — A. Krīpens pats savu grāmatu, Vienības draudze, Sidnejas latviešu biedrība, Rokdarbnieču kopa, Studenšu korporāciju kopa un korporācija Fr. Lettica. Skolai gadskārtējo ziedojumu 50 dol. apmērā nodeva korporāciju kopas Sidnejā seniors G. Bračs. Absolventu vārdā pateicās Inta Krastiņa, pasniedzot skolas vadītājai dāvanu un skolotājiem orchidejas.

Šogad Sidnejas latviešu biedrības vidusskolu beidza Anita Apīne, Miķelis Bračs, Ruta Buvce, Valdis Dūšelis, Skaidrīte Gulbe, Inta Krastiņa, Ivars Krastiņš, Indra Nīce un Anda Pipara.

Absolventi atvadoties nodeklamēja fragmentu no Andreja Eglīša dzejoļu krājuma „Lāsts" režisores Lijas Gailītes iestudējumā. Pēc tam K. Gulberga režijā jaunieši izrādīja A. Brigaderes „Lolitas brīnumputna" 7. tēlojumu. So sarīkojuma daļu noslēdza ar 7 tautas dejām 38 jauniešu izpildījumā. Tām sekoja polonēze un šī raksta sākumā minētā pēdējā daļa — modernās un arī dažas tautas dejas skaļā orķestŗa modernajā ritmā.

Lai katrs domā kā grib, bet jaunieši bija sajūsmināti.

Ed. Šm.

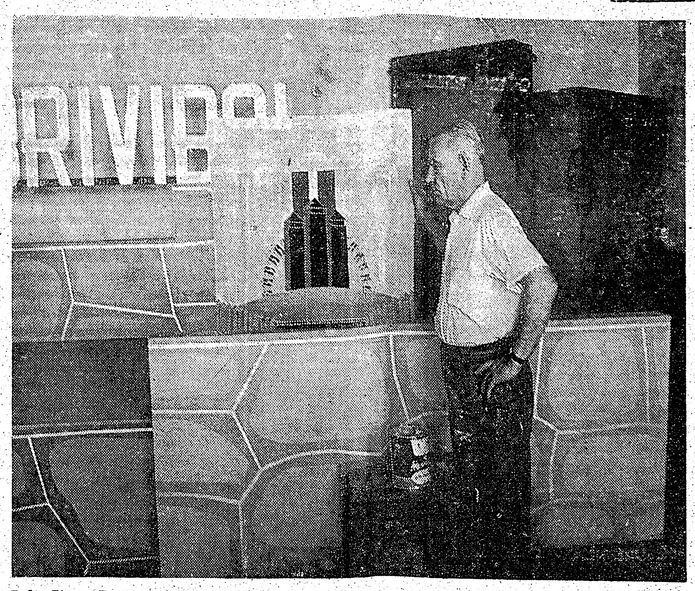

Dekorātors Bernhards Sniedze domās pie jau padarītā un vēl veicamā darba ASV latviešu 4. vispārējiem dziesmu svētkiem Klīvlendā. Foto: P. Blūms

Svētku dekorātivais ietērps

Dažādu notikumu un uzvedumu dekorātīvais ietērps ir tas, kas parasti dod pirmo priekšstatu un vēlāk rada paliekošo iespaidu par pašu sarīkojumu. Tādēļ ASV latviešu 4. vispārējo dziesmu svētku rīcības komiteja Klīvlendā svētku dekorātīvos darbus uzdeva sagatavot un veikt pārbaudītam meistaram — Bernhardam Sniedzem. Svētku dekorātīvie darbi tuvojas nobeigumam, un visu jau paveikto redzēt ir ļoti interesanti.

Sagatavoti un tautiski ornamentēti 54 plakāti koŗiem. Latviskā ietērpā izveidota arī virsdiriģentu un runātāju pults, kuŗai pāri uzraksts: Tēvzemei un brīvībai. Runātāju pulti grezno Latvijas dibināšanas 50 gadu atceŗei piemērots zīmējums. Koncertzāles galvenās ieejas abās pusēs būs transparenti angļu un latviešu valodā: ASV latviešu 4. vispārējie dziesmu svētki. Tie būs labi saredzami jau no St. Clair avenijas, pa kuŗu dosies koŗu gājiens uz koncerta vietu Public Auditorium. Abās pusēs ieejai izlikti būs arī Latvijas valsts un ASV karogi. Koplkoŗa estrādes aizmugurē savukārt būs redzams senlatviešu pilskalns, aiz tā zelta uzlēcoša saule. Estrādes aizmugures fona dekorējums ir jau pabeigts, atlikuši vairs tikai sīki nolīdzinājumi.

Mākslinieks B. Sniedze paskaidro, ka koplkoŗa estrādes gleznojumos vadījies no Raiņa dzejoļa „Senatne" motīva. Visiem svētku dekorējumiem izraudzīt temati, kas atgādina Latvijas dibināšanas 50 gadu atceŗi. Daudz darba prasījusi arī dekorāciju izgatavošana Lilijas Gleškes uzvedumam „Atvadīšanās': veidota latviskā vide no mūsu senatnes — redzami istabas un pagalma skati. Var redzēt, ka L. Gleškes uzvedums risināsies skaistā dekorātīvā ietērpā.

Bernharda Sniedzes sabiedrībā būt ir ne tikai interesanti, bet arī patikami un izdevīgi, jo kulinārajā mākā viņš ir tikpat spēcīgs kā dekorātīvajā glezniecībā, pārspējot pat dažu daiļu virējiņu un labu saimnieci. Par saviem veikumiem virtuvē viņš saņēmis daudz komplimentu ne tikai no gardēžiem, bet arī no latviešu literātiem, kuŗi B. Sniedzes virēja māku pat aprakstījuši savās grāmatās.

J. E.

Miŗis Voldemārs Klētnieks

Laikā no 16.—18. augustam Gaŗezera nometnē notika ASV latviešu skautu jendas Zemgales trešā skautu novada un gaidu jendas Dzintaru otrā gaidu novada nometne Lielupē. 17. augusta vakarā bija lieļais ugunskurs, kuŗu aizdedzināja latviešu skautu pilnvarnieku padomes priekšsēdis un latviešu centra Gaŗezers administrātors Valdemārs Klētnieks, viens no latviešu skautu organizācijas celmlaužiem. „Es iededzu šo ugunskuru uz latviešu zemes latviešu ļaudīm ar Latvijas sērkociņu," īsā uzrunā norādīja V. Klētnieks. „Lai šī ugunskura dzirkstis degtu jūsu jaunajās sirdīs!"

Tas izrādījās Valdemāra Klētnieka pēdējais vēlējums latviešu skautiem un gaidām. Pēc uzrunas apsēdies pie ugunskura, viņš pēkšņi jutās nelāgi. Nogādāts tuvējā Three Rivers slimnīcā, viņš mira īsi pirms pusnakts, nesasniedzis 63 gadu vecumu.

Pazīstamajam un iemīļotajam skautu organizācijas celmlaužiem veltītu piemiņas rakstu sniegsim kādā no mūsu laikraksta nākošajiem numuriem. **E. B.**

NE VĀRDI, BET DARBI

Nelaikā prāv. Pāvila Ķirsona dēlu Māri archibīskaps A. Lūsis mācītāja amatā ordinēja aizvadītā gada 19. novembrī ar viņa tēva krustu — tai pašā dienā, kad prāv. J. Turks ielika Čikagas latviešu ev.-lut. Sv. Pāvila draudzes baznīcas pamatakmeni sauju Latvijas zemes, Latvijas naudu, draudzes locekļu sarakstu un konstitūciju, nelaika māc. P. Ķirsona spredīķu grāmatu un bībeli. Baznīcu cēla apmēram pusceļā starp Čikagu un Eldžinu (18 W. 641 Forest Preserve Dr., Wood Dale).

Jāpieņem, ka doma celt pašiem savu baznīcu nav radusies kādā pēkšņā sajūsmas brīdī, bet gan ilgi lolota, labi pārdomāta un nobriedināta, jo citādi nāktos grūt izprast, kā iespējams par 1,25 akra lielu zemesgabalu skaidrā naudā samaksāt 12.500 dol. Liekas, še īstenotas nelaika prāv. P. Ķirsona vēlmes, parādot un pierādot, ka draudzes locekļu sirdīs viņa mācība un piemiņa turpina dzīvot ne tikai domās, bet arī darbos.

Draudzes sākums trimdā bijis Misisipi. Tur prāvests iesvētīja Leonīdu Neimani, kuŗš šīs intervijas laikā, cītīgi palīdzēja Lilija Jēkabsonei un viņas meitai Vijai mazgāt baznīcas logus, kamēr draudzes priekšnieks Jānis Jēkabsons, vīrs pusmūža gados, veikli rīkojās ar elektrisko zāģi, bet izrādījās gaužām skops vārdos. Tas bija jau jūnijā. Tik vien uzzināju, ka pirmais draudzes priekšnieks bijis Jānis Lapsa, otrs A. Priedītis, trešais Gustafs Ozoliņš, bet pašreizējā valdē vēl darbojas Vilhelms Briedis, Aleksandrs Siksna, Alfrēds Lejiņš un Mintauts Ulmanis.

Tikpat čakls un mazrunīgs izrādījās arī būvadministrātors Jānis Sprenne ar savu 16 gadīgo dēlu Gunti. Pirmais pastāstīja, ka baznīcas architekts ir Laimonis Kļaviņš, bet dēls Guntis to, ka cita nekā vaļas brīžos negribot darīt, kā palīdzēt celt baznīcu, savu baznīcu, kuŗā nesen (26. maijā) iesvētīja viņa brāli Eriku Sprenni, kā arī Daci un Lieni Dindones. Ar kautrīgu smaidu sejā Guntis jautāja: „Cik mums ir tādu, kuŗi var teikt, ka palīdzējuši celt baznīcu, kuŗā pašus iesvētīs?" Man atbildes nebija, bet bija gan liels prieks par dzirdēto, jo sevišķi šai laikā, kad tik cītīgi kritizējam jauniešus par viņu dzīvesveidu, neredzot, vai arī negribot redzēt tos, kuŗi varētu būt mums par priekšzīmi.

Mūrniecības vadītājs bija Evalds Siliņš, būvkomisijas prdis Aleksandrs Siksna, kasieris Alfreds Lejiņš. Esam paraduši redzēt kasierus ar „skābu" seju, taču no Lejiņa smaida vien varēja secināt, ka viss ir labi. Tā arī bija. Viņš pastāstīja, ka draudzē ir ap 260 locekļu, no tiem ap 170 maksātspējīgo, no kuŗiem nekas nav jāprasa vai jāatgādina. Visi maksā rēgulāri 36 dol. gadā, plūs 50 dol. aizņēmuma dzēšanai. Draudze ir aizņēmusies 35.000 dol. un katrs draudzes loceklis labprātīgi apņēmies 10 gados ziedot 400 dol. Protams, ienāk arī anonimi ziedojumi.

Izņemot lietpratējus, kuŗi nav draudzes locekļi, visi, kas pielikuši savas rokas baznīcas celšanā, strādājuši un strādā vēl tagad bez atlīdzības, bet par talcinieku paēdināšanu rūpējas dāmas „rotācijas kārtībā".

Uz jautājumu, kuŗš vai kuŗi strādājuši visvairāk, saņēmu vienbalsīgu atbildi — Māris! Žēl, ka mācītāju Māri Ķirsonu neizdevās „noķert", jo īsi iepriekš viņš bija aizbraucis kārtot amata darīšanas. Par savu mācītāju visi stāstīja ar sirsnību, cieņu un apbrīnu. Māris Ķirsons ir racis, zāģējis, nesis akmeņus, sitis naglas; neviens darbs viņam nav bijis par grūtu.

Visi cer, ka baznīcu, kuŗā jau notikusi jauniešu iesvētīšana, pašu iesvētīs jau šorudenī Pagraba telpās būs vieta skolai, virtuvei, birojam, vannas istabai un sarīkojumu zālei. Jaunajā draudzes padomē ievēlēti Laimonis Lapiņš, Rasma Ķirsone, Aleksandrs Siksna, Alfreds Lejiņš, Jānis Jēkabsons, Jānis Baumanis, Evalds Siliņš, Jānis Sprenne, Leonids Neimanis, Mintauts Neimanis, Jūlijs Kārkliņš, Vilhelms Briedis, Jēkabs Vilemsons, Paulis Duks, Vija Jēkabsone, Richards Spuris, Jānis Šveicers, Baumane Aina, Jānis Zaļaiskalns, Ilgonis Priedulājs, Rute Lubaua, Jānis Priede, Ārijs Vilemsons, Aina Pētersone, Jānis Kupcis un Ina Elguta.

„Stāstiet par mūsu darbu, par to, ka mūsu baznīca nepieder amerikāņu sinodei, bet gan ir Latvijas ev.-lut. baznīcas draudze. Stāstiet par mūsu mācītāju Māri Ķirsonu, kuŗam nekas nav par grūtu, bet mūs gan nepieminiet..." bija vārdi, ar kuŗiem mani sagaidīja un izvadīja. Vairāk nekā 90 gradu svelmē palika čaklie talcinieki strādājam.

V. H.

Pirmie jaunieši, kas iesvētīti jau najā Čikagas latviešu ev.-lut. Sv. Pāvila draudzes baznīcā: no kreis ās — draudzes priekšnieks Jānis Jēkabsons, iesvētītie Dace Dindone, Liene Dindone, Eriks Sprenne un draudzes mācītājs Māris Ķirsons.

KALAMAZŪ

© 17. jūlijā 92 gadu vecumā mirusi Olga Ranka, dzimusi Ozoliņa, kuŗu pēdējā gaitā uz Riversaides latviešu kapsētas nodalījumu 19. jūlijā izvadīja māc. A. Piebalgs. Draudzes vārdā ziedus nolika V. Miķelsons.

R. Rodze-Ķīsele būs oficiāla delegāte

Mūsu laikrakstā jau ziņots, ka DV CV valde par savu pārstāvi uz šoruden Saigonā notiekošo Āzijas pretkomūnistiskās līgas konferenci deleģēs nacionālpolītisko darbinieci E. Rodzi-Ķīseli no Sidnejas, Austrālijā. Jaunākajā DV centrālās valdes apkārtrakstā tagad sniegta papildinformācija, ka E. Rodzi-Ķīseli 20. maijā vairāk nekā divu stundu ilgā audiencē pieņēmis Austrālijas ministru prezidents Džons Gortons. Šīs sarunas rezultātā Gortons solījis E. Rodzi-Ķīseli ieskaitīt oficiālajā Austrālijas delegācijā, kas viņai dos plašas iespējas piedalīties palīgkomiteju darbā un papildkonferencē Formozā. Dokumentos, kuŗi jau nosūtīti uz Saigonu, teikts, ka E. Rodze-Ķīsele ir oficiālā brīvo latviešu pārstāve (Official Representative of the Latvian Nationals in the Free World). Bez Austrālijas ministŗu prezidenta stāvokļa izpratnes un pretimnācības viņa Āzijas pretkomūnistiskās līgas konferencē būtu varējusi piedalīties tikai kā novērotāja.

Elga Ērika Rodze-Ķisele rosīgi piedaļās ne vien austrāliešu politiskajā dzīvē (pēdējās parlamenta vēlēšanās viņa bija liberāļu partijas kandidāte), bet arī latviešu nacionālpolītiskajā darbā, lasot austrāliešu sabiedrībai referātus par pretkomūnistiskiem tematiem, kā arī iesūtot laikrakstiem lasītājas vēstules. Tā vienīgajā visas Austrālijas mēroga laikraksta „The Australian" 29. jūlija numurā bija ievietota viņas 103 rindu gaŗā vēstule „The Longing for Freedom". Tajā E. Rodze-Ķīsele analizējusi notikumus Čechoslovakijā, uztverot tos par nacionālisma nenoslāpējamu gaŗu un brīvības tieksmi, kuŗa apspiestībā kļūst stiprāka par bāliem no nāves. Viņa sniegusi arī pārskatāmus faktus par čechoslovaku militāro spēku stiprumu, Čechoslovakijas attieksmēm ar Varšavas pakta valstīm un pēd. marksistu varasdarbiem citās Austrumeiropas valstīs. E. Rodze-Ķīsele vēstules beigās norādījusi, ka notikumi Čechoslovakijā varētu būt laba mācība tiem komūnistu sakūditajiem rietumu pasaules demonstrantiem, kuŗi liekas noguruši no dzīves īstā un neierobežotā brīvībā.

Rd.

SAVIENOTAJĀS VALSTĪS

ŅUJORKA

© Ņujorkas DV apvienībā ir 40 aktīvu vanadžu un 14 vanadžuveicinātāju. Kaut kopas valde ir pilnā sastāvā, nav tomēr izdevies atrast saimniecības vadītāju. Tā saimniecības pusi vanadzes veic pārmaiņus, katru mēnesi vienai no valdes locekļēm uzņemoties par to atbildību. Šāgada pirmajā pusē Ņujorkas DV apvienība noorganizējusi 4 mēnešsanāksmes, 2 koncertus, gleznu izstādi un dzejas-dejas vakaru. Pret ziedojumiem apvienības nama telpas izmantotas 2 izstādēm un 8 citiem sarīkojumiem, bet bez maksas telpas izmantotas 24 reizes sēdēm, sapulcēm, mēģinājumiem vai šacha kopas nodarbībām.

GAŖEZERS

© Gaŗezera vasaras vidusskolas 111. klases audzēkņi un skolotāji direktora V. Granta vadībā, skaitā 35 personas, apciemoja lietuviešu jauniešu nometni Dainava Anarboras tuvumā. Tā bija izdevība mūsu jauniešiem satikties ar lietuviešu jaunatni un vērot, ka arī viņi cenšas mācīties savu valodu un dziedāt lietuviski. Apciemojums, kas notika ļoti draudzīgā gaisotnē, beidzās ar dziesmu kaŗu vidusskolas un lietuviešu jauniešu starpā ezermalas paviljonā. To noklausījās lielu skaits lietuviešu, un tās beigās latvieši sauca: „Valio Lietuva!" Lietuvieši atbildēja ar: „Lai dzīvo Latvija!" Aspazijas 100. dzimšanas dienas vakarā dziedone E. Reinvalde bija sagatavojusi vienu stundu gaŗu pašu audzēkņu priekšnesumu programmu, gan arī rūpīgi sagatavotā lasījumā sniedza „Vaidelotes" un „Sidraba šķidrauta" pirmos cēlienus. Ievadreferātu lasīja 11. klases audzēkne L. Dindone. — Gaŗezera Dzintaros (pieaugušo sektorā) atvaļinājumus pavada vairākas ģimenes no Klīvlendas, Čikagas un Grand Rapidiem, bet nedēļu nogalēs ezera krastmalā paceļas vesela telšu pilsētiņa. Jautrākie vasarnieki tagad novirzīti uz Ziemeļmežu, kur dziesmu dienas estrādes priekšā deg ugunskurs un skan dziesmas. Uz Dzintaru novietni top jauns un ērtāks ceļš no pirmajā gadā noplanētā automašīnu novietnes laukuma.

E. A.

Baltijas tautu diena Sietlā

Atceroties neatkarīgās Igaunijas, Latvijas un Lietuvas 50 gadus, visu trīs Baltijas tautu pārstāvji Vašingtonas pavalstī bija vienojušies svinēt Baltijas tautu dienu, lai tā pasvītrotu mūsu kopīgo likteni un centienus, un rādītu amerikāņu sabiedrībai šo tautu kultūru un mākslu.

Sarīkojums notika 21. jūlijā Sietlas centŗa teātŗa telpās.

Baltijas tautu mākslas un daiļamatniecības skates iekārtošanas vadību bija uzņēmies Vašingtonas korporāciju kopas sen. Miervaldis Janšēvics, bet par informāciju laikrakstos un radiorūpējās Jānis Zommers. Skate bija visai gaumīgi iekārtota teātŗa vestibila telpās un aptvēŗa literatūru, gleznieciību, skulptūru un daiļamatniecības izstrādājumus—audumus, adījumus, izšuvumus, kokgriezumus, keramiku, sudraba un zelta rotas, kā arī dzintara un ādas izstrādājumus.

Latvieši Sietlā skaitā ir pārsvarā par igauņiem un lietuviešiem, tā arī latviešu stends bija krāšņāk un bagātāks. Kopī iespaidu cēla daudzie latviešu gleznotāju darbi pie vestibila sienām: V. Purvītis, L. Liberts, A. Annus, V. Tone, A. Dārziņa, Fr. Milts, Zusters, Jēgers, J. Cīrulis, J. Gailis, J. Matisons, J. Kalmīte, Linde, Skube, U. Alberts, J. Agars, H. Zariņš un E. Dajevskis. Ar skulptūrām latviešus pārstāvēja Valdis Zariņš un Eižens Lūks.

Svētku programmu atklāja un ievadīja apspiesto tautu padomes priekšsēdis Sietlā Meinards Sands (Maynard S. Sundt)). Zāle ar 900 sēdvietām bija piepildīta līdz beidzamajai vietai, daļai apmeklētāju pat novietojoties blakus telpās, bet visā sarīkojuma laikā apmeklētāju bija 1500.

Sarīkojuma dalībniekus uzrunādams, M. Sands norādīja „Pēc Dieva likuma katrai tautai jābūt brīvai, lai tā varētu brīvi dzīvot savā zemē." Vēlāk, pēc priekšnesumiem, viņš atgādināja amerikāņiem: „Tautas ar tādu kultūru un mākslu, ar tik daudz skaistuma un grācijas, nepaliks nebrīvībā."

Īsos vārdos par Baltijas un citām tautām komūnisma jūgā aizlūdza māc. Ansis Kiršfelds. Sietlas un Takomas apvienotais koris nodziedāja ASV himnu (diriģents Pēteris Galiņš). Vēsturisku pārskatu par Baltijas tautu likteņiem sniedza prof. Dr. Gundars Kings, bet galveno runu par tematu „Brīvības nepieciešamība" teica Pacifika luterāņu universitātes prezidents Dr. Roberts Mortveds.

Svētku programmas otrā daļā visu trīs Baltijas tautu bērni nodejoja igauņu un latviešu tautisko deju, simbolizējot šo tautu ciešu sadarbību nākotnē.

Ar labi sagatavotu programmu no Vankuveras, Kanadā, bija ieradusies igauņu jauniešu tautisko dejotāju grupa un ritmoplastikas vingrotājas. Piecām ņiprām igauņu meičām izpildot savu programmu, nepārtraukti zibsnija fotokameras spuldzes.

Godam savu tautu dejā pārstāvēja arī mūsu dienvidu kaimiņi lietuvieši. Dejā „Vējdzirnavas" „spārni" sāka tik sparīgi griezties, ka kādai daiļavai nolidoja no galvas ne tikai vainags, bet arī košās dzeltenās bizes.

Latviešus otrā programmas daļā pārstāvēja jaunā, apdāvinātā pianiste Brigita Ritmane—Livermore, atskaņojot V. Dārziņa „2. sonāti".

Sarīkojuma izskaņā Sietlas un Takomas apvienotais koris nodziedāja četras tautas dziesmas, diriģējot Pēterim Galiņam un Ēnijai Matisai. Solo dziedāja Ausma Jaunzema Jāņa Beišāna kokles pavadījumā.

Tā, saulītei laižoties nakts dusā aiz okeana un Baltiešu dienai beidzoties, ar apmierinātu sirdi uz mājām varēja doties visi, kas bija sekmējuši šī sarīkojuma labu izdošanos.

M. P.

TOWN & COUNTRY
REAL ESTATE LTD.
V. PALMA PĀRSTĀVIS
377 Glengarry Ave., Toronto 12, tel. 782-7246

NEMAKSAJIET VELTI IRL IZMANTOJIET MŪSU IZDEVĪGO KREDITĒŠANOS UN MAZĀS IEMAKSAS. IEPERCIET PASI SAVUS ĪPAŠUMUS!

16. jūdžu no Šelburnas — skaistā apvidū. 85 AKRU LAUKSAIMNIECĪBA. 80 akri laba apstrādājama zeme, 5 akri. zivīm bagāta upe un mežš. 8 istabu dubultkieģeļu dzīvojamā māja un pārējās ēkas ļoti labā stāvoklī. Cena $25.000.

Danforth — Broadview: Atsevišķa 2-stāvu 6 istabu māja, 2 virtuves, 2 vannas istabas, garāža. Cena $24.500.

Danforth — Broadview: 6 istabu māja, pagrabā izbūvēta atpūtas telpa, eļļas apkure. Cena $18.500.

UZTICAMIEM MĀJU PIRCĒJIEM PALIDZAM IZTRŪKSTOSO VAI VISU NAUDU IEMAKSAI SAGĀDĀT BEZ GALVINIEKIEM UZ 6 GADIEM UZ VISIZDEVĪGĀKIEM NOTEIKUMIEM. ZVANIET MUMS NESAISTOŠAI INFORMĀCIJAI. MĀJAS LIELĀ IZVĒLE VISĀ PILSĒTĀ

Britanija un Čechoslovakijas krize

Vēl nekad britu prese un radio nebija veltījuši tik daudz uzmanības kādai ārvalstij, kā Čechoslovakijas un Pad. savienības konflikta laikā. Iespējams, ka tā pamatā bija sirdsapziņas pārmetumi Minchenes dēļ, kur pirms otra pasaules kara Čemberlēns iztirgoja Hitleram daļu Čechoslovakijas. Veselu reportieru armija tagad bija sūtīta uz Prāgu un Bratislavu, kuŗi vairākas reizes dienā raidīja savus ziņojumus uz Britaniju — ne tikai par visjaunākajiem politiskajiem notikumiem un baumām krizes laikā, bet arī par čechu un slovaku noskaņojumu; radioklausītāji pat dzirdēja demonstrantu saucienus Prāgā u.c. Bija reportieru raidījumi arī no Maskavas bet, saprotams, citādā stilā. Britu laikraksti veltīja Čechoslovakijai veselas lappuses, un vēl tagad prese un radio nav „noņēmusi no dienas kārtības" Čechoslovakijas jautājumu. Britanijā dominē uzskats, ka krize vēl nav beigusies un Čechoslovakija ieguvusi tikai pamieru.

No daudzajiem rakstiem par stāvokli Čechoslovakijā interesantākais, varbūt, bija ziņojums par organizācijas „K-231" darbību Prāgā, kuŗa reģistrē bijušā komūnistu režīma upuŗus (burts K apzīmē klubu, bet skaitlis 231 — likumu Nr. 231, uz kuŗa pamata notikušas masu apcietināšanas pēc komūnistu režīma nodibināšanās 1948. gadā). K-231 ir privāta organizācija bet Čechoslovakijas jaunā valdība līdz šim vēl nav aizliegusi tās darbību. Organizācijas vadītājs ir prof. K. Nigrins, kas divas reizes bijis apcietināts Hitlera laikā, bet izbēdzis uz Londonu. Pēc komūnisma nodibināšanas Čechoslovakijā viņš atkal apcietināts un pavadījis 15 gadu cietumā un spaidu darbos. Tagad ar veselu līdzstrādnieku štābu viņš kārto kartotēku par komūnisma upuŗiem. K. Nigrins domā, ka čechu stalinisti apcietinājuši ap 100.000 personu. Ap 2000 miruši cietumā, ap 30.000 pavadījuši cietumā un spaidu darbos 15 gadu, līdzīgi prof. Nigrinam — savas dzīves labākos gadus. Čechu un slovaku tauta nav liela, tādēļ šie upuŗi ir smagi.

Liekas, ka šīs organizācijas darbības rezultātā kļūst pieejami sīki skaitliski dati par komūnisma upuŗiem Čechoslovakijā, bet līdz šim nav ziņu par upuŗu skaitu hitlerisma laikā. Ir tikai ziņas, ka Hitlers centies „padarīt nekaitīgu" čechoslovaku nacionāli noskaņoto inteliģenci.

Šai sakarā gribētos pieminēt kādu populāra rakstnieka darbu kuŗā aprakstīta čechu atriebība un viņu pastrādātie briesmu darbi otra pasaules kara beigās. Nevar apšaubīt aculiecinieku stāstus, bet, ja spriež tiesu pār personām un tautām, tad „jānopratina liecinieki" no abām pusēm. Nav precīzu ziņu par Hitlera terroru Čechoslovakijā, kuŗš radīja čechoslovaku masu zvērisko naidu pret vāciešiem. Vācu terrors noveda arī pie Hitlera varasvīra Heidricha nogalināšanas atentātā. Ir vienīgi zināms, ka pēc šī atentāta „tikai" nošauti visi vīrieškārtas iedzīvotāji Lidices ciemā, ieskaitot bērnus, bet pats ciems iznīcināts... Gribu pie tam pasvītrot ka esmu ļoti labvēlīgi noskaņota pret vāciešiem: ja pēc visiem pēdējā laika notikumiem vēl varu just daudzmaz cieņas pret kādu no lielajām tautām un tās nacionālajām īpašībām, tad tā ir vācu tauta, jo hitlerismu uzskatu par īsu, kaut briesmīgu epizodu vācu tautas vēsturē. Katrā tautā — kā vācu, tā čechu un citās — ir izdzimumi, kuŗiem dažreiz izdodas sagrābt varu un sarīkot asins orģijas. Kādēļ čechoslovaki neaizstāvējās, kad vācieši iebruka viņu zemē pēc Minchenes vienošanās? Tas ir jautājums, kuŗu labāk nekustināt, jo tas var atgādināt dažus citus gadījumus otra pasaules kara laikā, kad citas skaitliski nelielas tautas tāpat neaizstāvējās pret masīvu iebrucēja pārspēku. Katra tauta grib dzīvot.

Mag. hist. Austra Augenberga

Kāds „happenings" Minchenē

Tas notika jau 22. jūnijā...

Minsteres latviešu ģimnazijas pagalmā iedrāzās divzirgu karete, radīdama izbrīnu skolas saimē un skolēnos. Neviens nesaprata, kas īsti notiek, jo zirgi skolas pagalmā līdz šim bija neparasta, jā — gandrīz pat neiedomājama parādība. Bet kad karietē stāvus piecēlās piecas staltas tautu meitas, visi zināja, ka abiturija klases meitenes sarīkojušas savu pēdējo joku šai skolā. Atskanēja aplausi, un dažs labs, kam gadījās fotoaparāts pa ķērienam, fotografēja ko spēja.

Iekām publika bija atjēgusies, abiturijas klases audzinātāja Vita Kristovska bija sagūstīta un iesēdināta karietē. Nu mīkla atrisinājās pati no sevis. Tas bija joks ar kriminālu noskaņu, proti — cilvēka laupīšana!

Kā īsti laupītāji meitenes ar karieti tad arī izdrāzās pa skolas vārtiem un ar savu gūstekni iemaisījās pilsētas satiksmes drūzmā.

Pirmais ceļš veda uz Latviešu centrālās komitejas namu, kur sirmais pulkvedis Janums katrai meitenei pasniedza pa rozei. Tad viņas brauca pa pilsētu kādas divas stundas, mādamas gājējiem un dziedādamas tautas dziesmas. Kariete patiešām bija patīkams kontrasts pilsētu automašīnu mudžeklī.

Šis atgadījums atzīmējams kā pirmais „happenings" Minsteres latviešu ģimnazijā.

V. K.

Divi attēli, divi pretēji fakti

PADOMJU IZSTĀDE LONDONĀ UN UKRAIŅU JAUNATNES DEMONSTRĀCIJA

Anglijas galvaspilsētā Londonā atklāta Pad. savienības rūpniecības izstāde. Kā parasti, Maskava atkal lepojas ar „brālīgajām padomju republikām". Laikraksta „The Financial Scotsman" 7. augusta numurā bija redzams lielformāta attēls: smaidoša sieviete igauņu nacionālajā tērpā pasniedz tikpat smaidošajam britu premjēram H. Vilsonam tautisku lelli. Smaidi un atkal smaidi... Paraksts zem attēla pavēstīja, ka dāvanas pasniedzēja ir inženiere - ķīmiķe Ada Musta no Igaunijas. Laikraksts tālāk ziņoja, ka premjērs Vilsons pavadījis divas stundas padomju izstādē un pēc tam Pad. savienības sūtņa rīkotajās viesības pacēlis glāzi uz „mieru, draudzību un tirdzniecību" (pēdējais vārds šai tostā ir britu ārpolitikas sauklis!); pie tam Vilsons to teicis krievu valodā :„Mir, družba i torgovja." No krieviem premjērs izpelnījās uzslavu, ka viņi labi sapratuši tā izrunu, un krievu tulks apgalvoja, ka „tā nemaz nav bijusi slikta". Savā runā Vilsons uzsvēra, ka pirms 20 gadiem parakstīts pirmais tirdzniecības līgums ar Pad. savienību un sekojošajā laikā tirdzniecības sakari starp abām valstīm kļuvuši „vareni un masīvi". Viņš pabeidza savu runu ar slavinājumu abu valstu saimnieciskajiem darbiniekiem.

Nākošās dienas laikrakstos bija redzams pavisam citāds attēls, un ziņas par notikumiem sniedza arī britu radio. Šis attēls rādīja, kā britu policija cīnās ar ukraiņu organizētas demonstrācijas dalībniekiem pie Pad. savienības sūtniecības Londonā. Demonstrācijā piedalījās ap 200 studentu, protestējot pret inteliģences un rakstnieku apcietināšanām Ukrainā. Demonstranti ar akmeņiem izdauzīja vairākus sūtniecības logus un sadedzināja Pad. savienības karogu, dziedot nacionālo himnu. Londonas policija arestēja 17 demonstrantu. Laikraksts „The Scotsman" atzīmēja, ka demonstrantu vecāki ieradušies Britanijā kā bēgļi pēc otra pasaules kara. Ukraiņu jaunatne, acīm redzot, nav aizmirsusi savu vecāku dzimteni.

A. A.

★

Laikraksta „The Daily Telegraph" 8. augusta numura Piterborova nodaļā „London Daily by Day" bija rakstīts, ka vienā ziņā padomju izstādes vērtība Maskavas interesēm labā ir ar apšaubāmu nozīmi. No 11 jaunajām sievietēm, kas demonstrējušas modes tērpus, 5 nākot no Baltijas valstīm — Latvijas Igaunijas un Lietuvas, kuŗas zaudējušas savu neatkarību 1940. gadā, kad tās varmācīgi iekļāva Pad. savienībā. Laikraksts norāda, ka šo varas aktu nav atzinusi Britanijas valdība un Baltijas valstīm Londonā joprojām ir atsevišķas diplomātiskās pārstāvības. „Bet kādēļ tik daudz baltiešu meiteņu modeļu vidū?" jautā autors un pats atbild: „Viens iemesls ir tas, ka daudzi izstāditie priekšmeti raoti Baltijas valstīs. Otrs — baltietēm ir labākas figūras nekā īstās Pad. savienības sievietēm."

Laikraksts „Daily Mail" par modeļiem padomju izstādē rakstīja: „Pirms 30 gadiem šīs meitenes (kuŗas fotouzņēmumā dēvētas par krievu modelētājām) būtu sauktas par latvietēm, lietuvietēm vai igaunietēm. Cik daudzi šodien atceras šīs agrāk neatkarīgās valstis, kuŗas kara laikā aprija padomju monolits? To pilnīgas neatkarības spējas ir acīm redzami skaidrākas nekā daudzām mazāk dzīvotspējīgām zemēm, kuŗas radušās pēdējā laikā un ir diži pārstāvētas Apvienotajās nācijās un citur. Bet Baltijas tautas, šķiet, nevar gaidīt līdzjūtību, jo izdarījušas divas kļūdas — lāvušas' sevi iekļaut par minoritāti komūnistu valstī un dzimušas Ziemeleiropā... Ja tās būtu Afrikas vai Āzijas zemes, tām netrūktu skaļa atbalsta starp profesionāliem protestētājiem, un Apvienoto nāciju telpās atbalsotos skaļas rezolūcijas, prasot to tiesības uz brīvību."

L. A.

SĪKĀS ZIŅAS

● Vērojot daudzu izcilu rietumvalstu politiķu, sabiedrības un finanču pasaules pārstāvju derdzīgo koķetēšanu ar komūnistu varasvīriem un ideoloģiju, nāk prātā teiciens, ka zivs sāk pūt no galvas... Sevišķi spilgta šai ziņā ir amerikāņu miljonārs Cairusa Ītona ričība, atklāti aplieciņot draudzību savam (kapitālista!) lielākajam ienaidniekam — komūnismam. Tomēr ne visi kapitālisti „ejļo virvi, ar kuŗu tos kārs". Teksasas eļļas magnāts H. L. Hants, piemēram, būdams pārliecināts pretkomūnists un neapmierināts ar ASV liberālo koeksistences politiku, prezidenta vēlēšanām tuvojoties, veltī daudz laika un līdzekļu, lai panāktu senātora J. V. Fulbraita sakaušanu, kuŗš kandidē Arkanzas pavalstī. Hants ir ieskatos, ka Fulbraits senāta ārlietu komitejas priekšsēža postenī esot „bīstams".

● Lielākajai ASV bazei Dienvidvietnamā, 7 jūdžu attālumā no Danangas, komūnisti uzbrukuši ar raķešieročiem. Atjaunota militāro ierīču apšaudīšana Dienvidvietnamas ziemeļu provincēs. Saņemtas ziņas par ievērojamu komūnistu spēku koncentrēšanu šajās provincēs.

● ASV dienvidpavalstu oponenti pagaidām aizkavējuši Abes Fortasa apstiprināšanu par ASV augstākās tiesas priekšsēdi. Ja viņa kandidatūru nepieņems, tad Fortass būs pirmais, kas noraidīts šim augstajam amatam kopš 1795. gada.

● Anglijā no ik 1000 neprecētām sievietēm 40 gada laikā kļūst mātes. Pirms 15 gadiem tikai 25 neprecētas meitenes no 1000 „iedzīvojas" ārlaulības bērnos. Konstatēts arī venerisko slimību straujš pieaugums visās sociālajās šķirās un vecumos.

● Klīvlendā beigušies nēģeru nemieri, kad melnais pilsētas galva nēģeru rajonā kārtības uzturēšanai norīkojis nēģeru policiju, bet baltos uz laiku atsauca. Nemieros nogalinātas 10 personas.

● ASV prezidents Džonsons Honolulū sācis apspriedes ar Dienvidvietnamas prezidentu Vantjū. Ir pazīmes, ka abi prezidenti pārrunās pilnīgu Ziemeļvietnamas bumbošanas pārtraukšanu. Tāpat iespējams, ka pārrunās arī kutelīgo jautājumu par tiešām sarunām starp Dienvidvietnamu un vietkongiem.

● ASV muitas ierēdņi ziņo, ka Oharas starptautiskajā lidlaukā apķīlātas vairāk nekā divas tonnas Kanadas sudrabnaudas monētas, kuŗas no ASV robežpunkta sūtītas uz Čikagu pārkausēšanai stieņos. Kanadas naudas kaltuve strādā „sviedriem vaigā", lai apgrozībā netrūktu sīknaudas. Sudraba 50 centu gabali tikpat kā pazuduši jau sen. Tagad vērojams arī 25 un 10 centu monētu „noplūdums".

● Italijas bijušā diktātora Benito Musolini atraitnei Rachelei izredzes saņemt valsts pensiju, jo viņas vīrs nokalpojis valstij 20 gadu. Pensijas lūgumu viņa iesniedza jau 1961. gadā. Diktātora atraitne, kuŗa tagad pārvalda kādu restorānu pie Adrijas jūras, izteikusies, ka nelūdz pensiju tik daudz pašas naudas dēļ, bet vēlas, lai valsts atzītu viņas vīra darbu. Italiešu partizāni Benito Musolini nošāva 1945. gada 28. aprīlī, kad viņš gatavojās bēgt uz Šveici. Pensija „iegrāmatota", bet tās lielums nav paziņots.

● Eiropas koptirgus pasaules kopīgajā produkcijā atrodas tikai otrā vietā aiz ASV, kā ziņo Kanadas tirdzniecības un rūpniecības ministrija. Eiropas koptirgus ir lielākais importu uztvērējs pasaulē un Kanadas eksporta noņēmēju vidū ir trešā vietā. Pagājušajā gadā Kanada nodevusi koptirgum preces 677 milj. dolaru apmērā un pēc apspriedēm Briselē šāgada jūnijā apsver tirdzniecisko sakaru paplašināšanu ar Eiropas koptirgus valstīm.

ATSAUCIETIES, JŪS MEKLĒ:

Amerikas latviešu apvienība piesūtījusi redakcijai šādu meklējamo personu sarakstu:

1) Briedis, Edgars, Kārļa dēļ, dzimis 1911. gadā Valkā; 2) Eikerts, Krists, Anša dēls, bijušais Rucavas virsmežzinis; 3) Lidaka, Arveds, dzimis 1907. vai 1908. gada 31. oktobrī, tālbraucēju kapteinis; 4) Mamontovs, Igors, beidzis Latvijas universitātes juridisko fakultāti; 5) Putniņš, Pēteris, Labrenča dēls, dzimis 1907. gadā; 6) Spriņģis, A. ap 1930. gadu strādājis par tieslietu kandidātu Tiesu palātā, vēlāk tiesnesis Daugavpilī; 7) Putnis, Gunārs, dzimis 1926. gada 8. februārī Latvijā; 8) Upners, Kārlis, Anša dēls, bijis jūrnieks; 9) Teters Arvīds, Augusts, Mārtiņa dēls, dzimis 1911. gada 18. aprīlī Rīgā; 10) tautiete Zviedrijā meklē: Mašulis, Alfons, Mārtiņa dēls, dzimis ap 1910. gadu; Kušķis, Voldemārs, Adolfa dēls, dzimis 1914. gadā; Stilve, Pauls, Simaņa dēls, no Alūksnes apkārtnes; Kreišmanis, Kārlis, dzimis 1922. gadā Rīgā, bij. leģionārs; Zieverts (arī Zīverts), Jānis, 1937. gadā beidzis Alūksnē ģimnaziju, dienējis aviācijas pulkā; Liepa, Jānis, no Ikšķiles, 1949. gadā no Zviedrijas izceļojis uz ASV, 11) tautiete Vācijā meklē bijušos nodokļu pārvaldes darbiniekus: Eduards Pakuls, Nikolajs Spriņģis, Ieva Irbe, Emīlija Dombrovskis un Emīlija Zariņa, koncertdziedātāja, dzīvojusi Antonijas ielā Rīgā.

Ziņas pieprasāmas un adreses paziņojamas American Latvian Association, Suit 913, Shoreham Building, 806 15th St., N. W. Washington, D. C. 20005, U. S. A. Adrešu paziņotājiem piesūta meklētāja adresi vai vēstuli tieša kontakta nodibināšanai, bet bez meklētās personas atļaujas nevienu adresi neizdod. Adrešu meklētāji lūgti pievienot ziedojumu izdevumu segšanai; no ārzemēm pievienojami starptautiskie atbildes kuponi.

Sarīkojumu kalendārs

TORONTO

24. augustā — DV Toronto nodaļas šaušanas meistarsacīkstes, ugunskurs un zaļumballe TL MM īpašumā Bērzainē. Sākums plkst. 12 dienā.

25. augustā — plkst. 6 vak. Latviešu namā dievvārdu sapulce D. Miķelsona vadībā.

5. oktobrī — Amerikas latviešu teātŗa Vašingtonas ansambļa viesizrāde — Eaton auditorijā.

20. oktobrī — pl. 5.30 pēcp. Sv Andreja baznīcas zālē baritona Pēteŗa Geistauta jubilejas koncerts.

25. oktobrī — TLB inženieŗu un tehniķu kopas tradicionālā inženieŗu balle Inn On The Park telpās.

2. un 3. novembrī — Baltiešu simpozijs Toronto universitātē.

9. novembrī — pl. 7.30 DV Toronto nod. gadasvētki un Mārtiņu balle — DV namā.

9. novembrī — Latviešu namā Latviešu sporta apvienības Kanadā gadskārtējais sarīkojums — balle.

23. nov. — Teātŗa izrāde „Pieci stabi" DVT Kanadā.

18. janvārī — „Latvija Amerikā" apgāda rīkotā balle DV namā.

OŠAVA

26. oktobrī — DV Ošavas nodaļas atklāšanas sarīkojums, 219 Olive Ave., Poļu zālē, pl. 7 vak.

SV. KATRĪNAS

14. septembrī — pl. 9 rītā Sv. Katrīnas M. M. kluba internās šaušanas sacīkstes un plkst. 7.30 balle Atlanta kluba telpās, Genevas ielas galā pie ezera.

Sieviešu kailums izglābj Napoleonu

Kā izglābjama kāda monarcha dzīvība? Jaunajā Franča Antela filmā, kuŗu tikko uzņēma Ungārijā, valdnieka izglābšanai nav vajadzīgi karavīri, arī miesas sargi un slepenpoliciști ne. Pietiek ar septiņdesmit jaunām meitenēm. Viņām gan jābūt pilnīgi kailām...

Filmu producenti arvien vairāk atzīst, ka panākumu nodrošināšanai nepieciešams filmā vismaz viens skats ar kailu sievieti, bet parasti tādi ir vairāki, rādot ne tikai kailumu vien, ko sevišķi sekmīgi līdz šim praktizējuši zviedru un dāņu filmu ražotāji, kamēr citas tautas bijušas pieticīgākas. Nu tomēr sasparojušies arī vācieši sadarbībā ar Budapeštas valsts filmu uzņēmumu, lai tiktu pie „kases gabala". Dažu iemeslu dēļ nevarēdami pārspēt skandinavus frivolitātēs un piedauzībās, viņi izšķirušies par masu, liekot izģērbties tūlīt veselām 70 statistēm, pareizāk gan tikai 65, bet par šo sarukumu vēlāk.

Ar austriešu režisoru (Francis Antels) un vācu naudu Ungārijā tikko pabeigta ārskatu uzņemšana filmai „Frau Wirtin hat auch einen Grafen", kuŗā galvenās lomas spēlē Heinrichs Sveigers (Napoleons), Terija Tordeja (krodziniece Zuzanna), Paskale Petita un 70 resp. 65 kailas meitenes. Darbība notiek Napoleona okupācijas laikā Gīsenē. Studentu nemiernieki un citi Gīsenes pilsoņi nolēmuši nogalināt ienīsto korsikānieti brīdī, kad visiem piespiedu kārtā liek sapulcēties pils priekšā, lai suminātu un godinātu uz balkona esošo okupantu. Napoleonu izglābj viltīgā krodziniece, sapulcinot nemiernieku sievas, māsas, līgavas un draudzenes. Dažas sekundes pirms atentāta, kad nemiernieku asinis jau vārās nogalināšanas priekā, sapulcinātās sievietes nomet apmetņus un stāv pilnīgi kailas pils priekšā. Neviens vairs nedomā par slepkavošanu, jo visiem pilnas rokas darba, lai nogādātu drošībā savas kailās dāmas...

Šai scēnai, kuŗu uzņēma kādreizējā firsta Ēsterhazija pils priekšā Fērtēdā, netālu no Austrijas robežas, bija saligtas 30 Budapeštas un 50 Vīnes statistes. Pēdējā brīdī 5 tomēr atteicās izģērbties, un tā kaildibeņu švadrons saruka uz 65 skaistuļu sastāvu.

Kas gan šīs piecas statistes pamudināja pēkšņi pārdomāt un nestāties kailām filmkameras priekšā? Viņas taču īpaši šim uzdevumam bija Vīnē salīgtas par 85 vācu marku atlīdzību dienā un atvestas uz Sopronu, kuŗas tuvumā šo scēnu filmēja. Viņas arī labi zināja savu uzdevumu un iepriekš bija piekritušas filmā rādīt savu kailumu.

Trīs „streikotājas" vēlējās, lai par viņu Ievas kostīmu publisko apskati maksā vairāk. „Ja mēs stāvam par modeli bikinī modēm, mums Vīnē maksā 1500 šiliņu, bet par filmu, kuŗā mums jāparāda viss, grib maksāt tikai trešo daļu. Nekad!"

Ceturtā paskaidroja: „Es taču neizģērbšos tik daudz skatītāju priekšā! Fotografi, žurnālisti, televizijas ļaudis un kas vēl viss te slaistās apkārt un lūr; nē, tas man ir par daudz. Filmkameras ļaudis es akceptēju, bez tiem nevar iztikt, tos es arī neuzskatu par vīriešiem. Un filmā jau es tik un tā nebūtu pazistama, jo mani redzētu tikai no mugurpuses. Bet visu to pārējo baru visapkārt es nevēlos."

Piektā aizbildinājās: „Sākumā par šo scēnu es nekā sevišķa nedomāju. Bet tad atcerējos savu ģimeni — māti, brāļus un draugus. Ko viņi domātu par manu kailumu filmā? Mani pārņēma kauns, un es aizmuku..."

Par spīti šim kaildibeņu švadrona sarukumam, Napoleonam tomēr nebija par savu dzīvību jābaidās: arī atlikušās 65 viltīgās krodzinieces savervētās Gīsenes pilsones ar savu kailumu viņu tomēr izglāba. Kur iesaistītas masas, tur 5 plikiem dibeniem vairāk vai mazāk nav nekādas nozīmes...

—ps

Vīnes un Budapeštas statistes apmetņu nomešanas brīdī kādreizējās firsta Ēsterhazija pils priekšā.

PIEDĀVĀJAM AUGSTĀKĀS KVALITĀTES AUTOMAŠĪNAS
CHEVROLET CHEVELLE
CAMARO
OLDSMOBILE CHEVY II
ROBERTSON MOTORS
1515 DANFORTH AVE., TORONTO
Sazinieties ar mūsu firmas latviešu pārstāvi
Hans PLAUDE
Tel. HO 6-1131

AUSTRA ŠM
DĀMU FRIZIERSAL
737 Bloor St., W., pie Grace, Toro

Cik maksā labs padoms?
Īstā brīdī — nesamaksājams, un citās reizēs tas pasarga no „dārgas maksāšanas" nezipas vai viegliprātīgas taupības dēļ. Lietpratīgs padoms, vairāk nekā 17 gadu pieredzes asināts, bez maksas nāk līdz un vienmēr pavada katru apdrošināšanas darījumu, ko Jūs labā nokārtojis
VA
apdrošinā
759

ROSAR-MORRISON FUNERA
TELEPHONE 924-1408 • 467 SHERBOURNE STREET
RŪPĪGA UN SMALKJŪ
APBEDĪŠANAS CEREMO
IZKĀRTOŠANA

A. EGLĪTIS — TV RE
17" — $ 8.- mēnesī
21" — $ 9.- mēnesī
23" — $10.- mēnesī
161A Roncesvalles Ave., Toronto,

AG ROTAS
A. GU
ZELT
Latviskas rotas
sudrab
Darbnīcā — 2
Don Mills, O

LATVIEŠU KR
VALŪDE
DIMANTI — PULK
Zeltkale
Aldonas ĶIVL
VEIKALĀ UN DARBNĪCĀ 964½ Bloor S
Ont., tālr. 533-2837. Tau

KAS? KUR? KO? TORONT

UNO MANKIN REALTOR
KONST. KĀRKLIŅ
392 Danforth Ave., Toronto 6
Birojā HO 1-1114 mājās 691-387

R. G. Balodis, D.C
Ārsts — chiropraktiķis
Arsteju muguras, kāju un galvas sāpes. 928 A K
13, Ont. tālr. 699-3584.
Pieņemu Hamiltonā: 2 reizes nedēļā, otrdien
191 James St., tālr. JA 2-471

BROADVIEW DELIKATES
105 DANFORTH AVE. (pi
Tel.: HO 5-9905 AUSMA

Adolfa Kristapsona gaļas un desu veikals - darbnīca HO
1095 QUEEN ST. E.

Pavasara delikatešu veikals un konditoreja
361 RONCESVALLES AVE. Īpaš

789-1511
Alfred Stikuts Realtor
Diplomēts
Insti
A. STU
2889 Dufferin

KRĀSU UN MELNBALT
attīstīšana pallelinājum
citi darbi izcilus kvalitā
BENJAMIŅA FILMU LA
247 Richmond St. E To
Tel. 363—6496

ASI SAVUS ĪPAŠUMUS!

Broadview: 6 istabu māja, ēta atpūtas telpa, ejļas ap- 8.500.

INIEKĻEM UZ 6 GADIEM UZ LIELĀ IZVĒLE VISĀ PILSĒTĀ

tēji fakti

NATNES DEMONSTRĀCIJA

labākas figūras nekā īstās Pad. savienības sievietēm."

Laikraksts „Daily Mail" par modeļiem padomju izstādē rakstīja: „Pirms 30 gadiem šīs meitenes (kuŗas fotouzņēmumā dēvētas par krievu modelētājām) būtu sauktas par latvietēm, lietuvietēm vai igaunietēm. Cik daudzi šodien atceras šīs agrāk neatkarīgās valstis, kuŗas kaŗa laikā aprija padomju monolits? To pilnīgas neatkarības spējas ir acīm redzami skaidrākas nekā daudzām mazāk dzīvotspējīgām zemēm, kuŗas radušās pēdējā laikā un ir diži pārstāvētas Apvienotajās nācijās un citur. Bet Baltijas tautas, šķiet, nevar gaidīt līdzjūtību, jo izdarījušas divas kļūdas — „āvušas' sevi ieklaut par minoritāti komūnistu valstī un dzimušas Ziemeļeiropā... Ja tās būtu Afrikas vai Āzijas zemes, tām netrūktu skaļa atbalsta starp profesionālajiem protestētājiem, un Apvienoto nāciju telpās atbalsotos skanīgas rezolūcijas, prasot to tiesības uz brīvību."

L. A.

● ASV sūtnis Herimens miera sarunās Parīzē pārbauda Ziemeļvietnamas izteikto gatavību atzīt nekomūnistisku valdību Dienvidvietnamā pēc cīņu izbeigšanas. Ziemeļvietnamas delegācijas vadītājs Vantjū visu tomēr noslaucījis it kā ar slotu: „Nacionālās atbrīvošanas fronte ir pareizākā politiskā līnija, lai dotu likumīgu spēku vēlēšanām Dienvidvietnamā."

apoleonu

Piektā aizbildinājās: „Sākumā par šo scēnu es nekā sevišķa nedomāju. Bet tad atcerējos savu ģimeni — māti, brāļus un draugus. Ko viņi domātu par manu kailumu filmā? Mani pārņēma kauns, un es aizmuku..."

Par spīti šim kaildibeņu švadrona sarukumam, Napoleonam tomēr nebija par savu dzīvību jābaidās: arī atlikušās 65 viltīgās krodzinieces savervētās Gisenes pilsones ar savu kailumu viņu tomēr izglāba. Kur iesaistītas masas, tur 5 plikiem dibeniem vairāk vai mazāk nav nekādas nozīmes...

—ps

izējās firsta Esterhazija pils

AUSTRA ŠMITS
DĀMU FRIZIERSALONS
737 Bloor St., W., pie Grace, Toronto. LE 5-6792

Cik maksā labs padoms?

Īstā brīdī — nesamaksājams, un citās reizēs tas pasarga no „dārgas maksāšanas" neziņas vai vieglprātīgas taupības dēļ. Lietpratīgs padoms, vairāk nekā 17 gadu pieredzes asināts, bez maksas nāk līdz un vienmēr pavada katru apdrošināšanas darījumu, ko Jūs labā nokārtojis

VALD. BEBRIS
apdrošināšanas speciālists
759 — 0266

ROSAR-MORRISON FUNERAL HOME LTD.
TELEPHONE 924-1408 • 467 SHERBOURNE STREET, TORONTO 5 ONTARIO
RŪPĪGA UN SMALKJŪTĪGA
APBEDĪŠANAS CEREMONIJU
IZKĀRTOŠANA

A. EGLĪTIS — TV RENTAL
17" — $ 8.- mēnesī
21" — $ 9.- mēnesī
23" — $10.- mēnesī
161A Roncesvalles Ave., Toronto, tel. LE 7-1401

AG ROTAS
A. GUGĀNS
ZELTKALIS
Latviskas rotas bagātīgā krājumā sudrabā un zeltā.
Darbnīcā — 25 Moccasin Trail, Don Mills, Ont., tel. 444-4033

VALUDE
LATVISKAS ROTAS
DIMANTI — PULKSTEŅI
Zeltkales
Aldonas KIVLENIEKS
VEIKALĀ UN DARBNĪCĀ 964½ Bloor St. W. Toronto 4 Ont., tālr. 533-2837. Tautiešiem atlaide

KAS? KUR? KO? TORONTO

UNO MANKIN REALTOR pārstāvis
KONST. KĀRKLIŅŠ
392 Danforth Ave., Toronto 6
Birojā HO 1-1114 mājās 691-3873

R. G. Balodis, D.C.
Ārsts — chiropraktiķis
Ārstēju muguras, kāju un galvas sāpes. 928 A Kingston Rd. Toronto 13, Ont. tālr. 699-3584.
Pieņemu Hamiltonā: 3 reizes nedēļā, otrdienās un sestdienās, 191 James St., tālr. JA 2-4713

BROADVIEW DELIKATEŠU veikals
105 DANFORTH AVE. (pie Broadview)
Tel.: HO 5-9905. AUSMA MIĶELSONS.

Ādolfa Kristapsona gaļas un desu veikals - darbnīca HO 6-5152
1095 QUEEN ST. E.

Pavasara delikatešu veikals un konditoreja LE 1-7353
361 RONCESVALLES AVE. Īpašnieks ST. ČUKULS

789-1511
Alfred Stikuts Realtor
Diplomēts Kanadas Realtoru Institūta biedrs
A. STIKUTS, FRI.
2889 Dufferin St. 789-3949

KRĀSU UN MELNBALTĀS FILMAS
attīstīšana palielinājumi duplikāti
citi darbi izcilus kvalitāte atlaide
BENJAMIŅA FILMU LABORATORIJA
247 Richmond St. E. Toronto 2, Ont.
Tel. 363—6496

DĀVANU SAIŅI
uz Baltijas valstīm, Ukrainu un Padomju Savienību.
Mēs nosūtām pārtikas saiņus līdz 33 mārciņām.
Lūdzu pieprasiet mūsu katalogu.
Bezmuitas dāvanas: Automobiļi, ledusskapji, veļas mazgājamās mašīnas, šujammašīnas, motocikleti, velosipedi, televizijas aparāti, foto aparāti u. c.
Mēs arī pārsūtām jūsu pakotos saiņus līdz 17¾ mārc netto. Šie saiņīši ir pilnīgi apdrošināti.
Mūsu veikalā ir daudzas un dažādas mantas piemērotas saiņiešiem.
Ārpus Toronto dzīvojošie klienti, sūtiet savus pasūtinājumus un saiņīšus ar ekspresu vai pastu mums tālākai nosūtīšanai. Samaksu nokārtosiet vēlāk pēc mūsu paziņojuma saņemšanas. Lietuviešu uzņēmums.
BALTIC EXPORTING CO.
480 Roncesvalles Avenue, Toronto 3, Ont.
Tel. 531-3098

LATVIEŠU NAMS
īrē telpas
sarīkojumiem un viesībām.
Birojs atvērts katru dienu no pl. 11—1 p.p. un 6—8 vak., sestd. no pl. 11—1 p.p. un 4—6 vak.
Uz vēlēšanos nama dāmu komitejas rīko godību galdus.
TELEFONS 922-2931
491 COLLEGE ST. TORONTO.

Pārdodamas KLAVIERES
PAR $300,—
ar soliņu.
Lūdz zvanīt Latvija Amerikā, tālr. 921-7121.

PĀRSŪTĀM
naudu uz
LATVIJU
US $10.- pret 9 jauniem rubļiem. Sūtīšanas izdevumi $3.50 līdz $35.-, pārējām summām 10%. Saņemšana 14—21 dienu laikā. Sūtījumi apdrošināti.
DV SAINIŠU NODAĻA,
491 College St., Toronto 4, Ont.

Turner & Porter
APBEDĪŠANAS BIROJS
Roncesvalles Chapel
436 Roncesvalles Ave
LE 3-7954
Yorke Chapel
2357 Bloor St. W
Parkošana abās bēru mājās

NOTĀRS
OSKARS PERRO
pieņem klientus katrā laikā iepriekš pieteicoties pa tālr.
LE 5-5555, Toronto

Sūtiet naudu uz Latviju
NAUDA, ko sūta
GRAMERCY
TIEK IZSNIEGTA KĀ
NAUDA
caur ārzemju tirdzniecības banku.
Piegāde 2 nedēļās
SAŅEMĒJS VAR NAUDU IZLIETOT KATRAI VAJADZĪBAI.
NEKĀDI ATVILKUMI
JŪS ESAT NODROŠINĀTI TIKAI AR LICENCĒTU FIRMU PAKALPOJUMIEM BEZ STARPNIECĪBAS.
NAV APSLĒPTU MAKSĀJUMU.
VAIRĀK KĀ 20 GADU PIEREDZE KLIENTU APKALPOŠANĀ.
VISI PĀRVEDUMI GARANTĒTI PILNOS APMĒROS UN APDROŠINĀTI.
Licenzēts pie bankas un apdrošināšanas departamenta. Nodrošināts: ar $20.000.00. Oficiālas USSR kvītis ar saņēmēja parakstu. TARIFS: 9 rubļi par US $10.00. Nodeva: līdz $30.00 — $2.75, virs $30.00 — 10%.
GRAMERCY SHIPPING, INC.
744 Broad Street,
Newark, N. J. USA.
Sūtiet U.S. dolaru dāvanu certifikātus pirkšanai speciālos dolaru veikalos. Nekāda maksa par šo pakalpojumu.
Pieprasiet brīvo katalogu tekstilijām un mājturības priekšmetiem.
Vasaras sūtījumi.
Gramercy
Dib. 1945. g.
118 E 28th Street.
New York, N. Y. 10016.
Tel. MU 9-0598.

Woodbine-O'Connor
klusā mājā
IZĪRĒJAMA
mēbelēta istaba — 15 dol. nedēļā.
Zvanīt Toronto 751-7247.

LAIKRAKSTA
LATVIJA
AMERIKA
atsevišķi numuri dabūjami
Toronto latviešu veikalos

Vai esat nokārtojuši abonementu?

Mūsu mīļais filistrs
MAG. PHARM.
Jānis Ozoliņš
dz. 1902. gada 6. aprīlī Liezerē,
miris 1968. g. 17. augustā Mineapolē.

Ja kādu brāli vest uz kapu klusu
Paticis nāves eņģelim . . .

Mīļā piemiņā paturēs
KORPORĀCIJA LATVIA

Prof. J. D. AKERMANS
izsaka sirsnīgu pateicību
visām organizācijām un individuālām personām, kas viņu smagās operācijas un garā un grūtā veselošanās laikā, no š. g. 19. apr. (Abd. Aertic Aneurysm - Iliac Graft), atminēja un deva morālu atbalstu gan personīgi, gan ar veltēm.
Kad būs pilnīgi spēki atgūti, cerēsim, ka atkal normālās, draudzīgās attieksmes varēsim atjaunot.

Laikrakstam LATVIJA AMERIKĀ
491 College Street, Toronto 4, Ont.
Lūdzu sūtiet man laikrakstu LATVIJA AMERIKĀ
līdz ..... uz ..... mēnešiem uz šādu adresi:
Mr. Mrs. Miss .....
Adrese: .....
.....
Pievienoju Money Orderi, čeku vai skaidrā naudā 9.....
..... abonementa uzsākšanai/pagarināšanai.
(Nevajadzīgo svītrot)
Paraksts .....
Abonēšanas maksa $1.50 par 1 mēn., $4.50 par 3 mēn., $8.50 par 6 mēn., $16.00 par gadu.

LATVIAN MUSIC
Skaņu plates cena $5.50

LP 1

Reitera koris, diriģents Teodors Reiters;
E. Dārziņš SENATNE; H. Pavasars BĒRZI; A. Kalniņš SVESUMA KLĀSTOT; P. Barisons PAVASARA JAUSMA, solo E. Ziverte; J. Graubiņš AIZ KRŪMIŅA AIZVĒJIŅA, solo E. Ziverte; J. Graubiņš ALUTIŅŠ — BALELIŅŠ; E. Melngailis JĀŅU VAKARS, solo V. Brodiņa.

LP 2

Reitera koris, Stokholmas Filharmonijas orķestris, diriģents Teodors Reiters;
K. Baumanis DIEVS SVĒTI LATVIJU; J. Graubiņš EZERZEME, solo H. Holm un E. Ziverte; A. Kalniņš ŪDENSROŽU VAINAGS; J. Vītols BEVERĪNAS DZIEDONIS; E. Melngailis DZIEDAT MĀKU, DANCOT MĀKU, solo E. Jaunviksna; V. Ozoliņš MAN SAJĀJA TRĪS TAUTIEŠI; E. Melngailis CIRULA VEDĪBAS solo E. Ziverte; J. Poruks PAVASARA DZIESMA.

LP 3

Stokholmas Filharmonijas orķestris, diriģents Teodors Reiters
Jānis Mediņš ĀRIJA; E. Dārziņš MELANCHOLISKAIS VALSIS; J. Kalniņš SUITU DANCIS; A. Ābele MEDITĀCIJA; J. Vītols 5 TAUTAS DZIESMAS: Skaisti dziedi, lakstīgala, Āvu, āvu baltas kājas, Pūt, vējiņi, Tautiešam roku devu, Ej, saulīte, drīz pie Dieva.

LP 4

Ziemsvētku dziesmas:
Reitera koris ar simf. orķ. diriģents Teodors Reiters
J. Vītols DIEVIŠĶAIS MIRDZUMS; E. Melngailis ES SKAISTU ROZĪTI ZIŅU; L. van Beethoven SVĒTA NAKTS, AK IZLEJ TU; E. Melngailis KLUSA NAKTS, SVĒTA NAKTS; J. Graubiņš NĀVES ĒJAS, A. Kalniņš SENA AUKLES DZIESMA; A. Kalniņš NAKTS DZIESMA; W. A. Mozart AVE VERUM CORPUS.

LP 5

Stokholmas Filharmonijas orķestris, Zviedrijas I karaliskais diriģents Sixten Ehrling;
Jānis Mediņš LATVIJAS AINAS, III svīta: Kurzeme, Vidzeme, Zemgale, Latgale; LATVJU RAPSODIJA I; PUIŠU DEJA; MEITEŅU DEJA

LP 6

Paula Brīvkalne, soprāns, Stokholmas Filharmonijas orķestris;
Jānis Mediņš VĒSTULES PĒRAM GINTAM I, II — Elzas Kezberes teksts, diriģents — autors; 6 TAUTAS DZIESMAS: Saulīt' tecēj' tecēdama, Puiši jāja pieguļā, Aiz ezera augsti kalni, Tautiešam roku devu, Ziedi, ziedi, rudzu vārpa, Raibie cimdi, diriģents Arvids Noritis.

LP 7

Adele Pulcina - Karpa, soprāns; Latviešu Stīgu Kvartets: A. Noritis, V. Ruškevics, E. Vīnerts, A. Ozoliņš.
J. Vītols PIE TAVA AUGSTĀ BALTĀ LOGA; AIZVER ACTIŅAS; MAN PRĀTA STAV; MAZIŅŠ BIJU, NEREDZĒJU; W. A. Mozart MEDĪBU KVARTETS (K. 458).

LP 8

Marisa Vētras dziedoņi, A. Štrombergs, klavieres.
A. Štrombergs LOKATIES, MEŽU GALI, M. MacVicar, soprāns, M. Bērziņa, alts, K. Šūns, tenors, J. Cirulis, baritons: MAZA BIJU, NEREDZĒJU M. MacVicar; P. Līcīte DZEGUZE KŪKO M. MacVicar, M. Bērziņa, K. Šūns; E. Dārziņš MATES DZIESMIŅA M. MacVicar; T. Ķeniņš EJ, SAULĪTE, DRĪZ PIE DIEVA I. Birne - Veinberga, soprāns, M. Bērziņa; A. Štrombergs EJ, SAULĪTE Marisa Vētra (60 g. v.); H. Pavasars PROTU PROTU, REDZU REDZU Kalvis, dubultkvartets; T. Ķeniņš AI, ZAĻĀ LĪDAČINA M. MacVicar, soprāns; A. Štrombergs PILNA UPE BALTU ZIEDU M. Bērziņa, alts, A. Kivlenieks, tenors; M. Zariņš DZEGUZE UN PRECINIEKS A. Vītols, baritons; A. Štrombergs REDZ, KUR JĀJA DIV' BAJĀRI A. Kivlenieks, A. Vītols; A. Kalniņš JURKA, PUIKA, MADI ĶERA A. Kivlenieks; A. Štrombergs APSEGLOJU MELNO KUILI M. Vētra (60 g. v.); T. Ķeniņš MIESTIŅŠ J. Cirulis, baritons PIECI GADI KALPIŅŠ BIJU M. MacVicar, A. Kivlenieks, J. Cirulis.

LP 9

Paula Brīvkalne, soprāns, Gerhard Huber, klavieres.
Bruno Skulte 11 BĒRNU DZIESMAS, J. Raiņa teksts: 1. Lielais slinkums, 2. Kārlītis, 3. Jaunais bērziņš, 4. Visi desmit, 5. Zīvtiņa un meitiņa, 6. Kaŗa kungs, 7. Rudens — rūķis, 8. Kaķenīte, 9. Cakstītes dziesma, 10. Pavasaŗa gaņības, 11. Gļemeņa precības.
6 tautas dziesmas:
Jāzeps Vītols NO KURZEMES BĒRNIŅŠ BIJU; Pāvuls Jurjāns AIZ UPĪTES ES UZAUGU; Jāzeps Vītols DZIEDĀJ' TAUTU TIRUMĀ; ES NEIETU TO CEĻIŅU; SKAISTI DZIEDI, LAKSTĪGALA; AI CIEMIŅI, AI KAIMIŅI.

LP 10

Ernests Māršaus, tenors, Vallija Reizniece - Baranoviča, klavieres.
P. Suberts SAPES UN CERIBAS; J. Ivanovs MĀRAS ZEME: ARAJA TICĪBA; J. Kalniņš MOCEKLI; J. Norviliš AGLONA; J. Ķepītis AGRĀ PAVASARĪ; Jānis Mediņš TĒV MŪZAM DZIVOT, LATVIJA.
Latviešu karavīrs tautas dziesmās
J. Vītols STRAUJA, STRAUJA UPE TECĒJ', KARAVĪRI BĒDAJAS, NU AR DIEVU, VIDZEMĪTE, DIV' DŪJINAS GAISĀ SKRĒJA, PADZIEDASIM NU, BALIŅI; P. Jurjāns ES KARA AIZIEDAMS; J. Vītols APKART KALNU GĀJU, ČUČI, MANA LĪGAVIŅA.

LP 11

Jānis Mediņš UZ AUGSU, AKA, BIRZTALIŅA, TOREIZ, DĀRZS, IR VIENS VAKARS, PIESKAŅA, MILĀ SKOPSTS. Ludmila Čepe - Eše, soprāns. Pie klavierēm autors GLĀSTS, MAN SIRDS IR ATKAL JAUNA, Leonarda Daine, mecosoprāns. TAUTAS DZIESMU RAPSODIJA 2 VIJOLĒM AR ORĶESTRI solisti: Marita un Gunārs Larsens.

LP 12

Ksenija Bikina, mecosoprāns, Josephine Lee, klavieres.
Volfgangs Dārziņš 10 TAUTAS DZIESMAS: Sudrabiņa lietiņš lija, Sūpo mani māmuliņa, Man' māmiņa tā glabāja, Kūko, mana dzeguzīņa, Brālīti, brālīti, Man bij zelta atslēdziņa, Es adīju raibus cimdus, Puiši, puiši, Ņem iekš rokas, Ej projām, ledutiņ.
8 tautas dziesmas:
Aura Raiskuma, soprāns, Ernests Māršaus, tenors un vijole, Roger Heagney, klavieres, E. Melngailis ES BIJ' PUIKA — tenors ar vijoli. J. Ķepītis KUR TU AUGI, DAIĻA MEITA: A. Plīčs SIJĀ AUZAS, TAUTU MEITA; J. Vītols ROŽU DĀRZIŅŠ, AUN, MEITIŅA, BALTI KĀJAS. Soprāna un tenora duets. L. Garūta SUDRABOTA ZĪLE BREŽA, NO JURIŅAS IZPELDĒJA. Soprāna solo. J. Vītols AIJA, ANCĪT, AIJĀ, Tenora solo.

LP 13

J. Graubiņš — Lāčplēšu dziesma. K. Lietiņš — Tikai viena dziesma. J. Cimze — Seglo, māsiņ, kumeliņu. Vīru koris Kokle. Diriģ.: E. Māršaus 1., 3. / E. Smalkais 2. A. Kalniņš — Brīnos es. P. Šuberts — Pasacina. E. Māršaus, tenors. J. Vītols — Bālais mēness, Debess lotoss, A. Raiskuma, soprāns. A. Ore — Daugaviņa māmuliņa. J. Norvilis — Piebaldzietes precinieks. Vīru koris Kokle, diriģ. E. Māršaus, L. Garūta — Rīga dimd, Pūt, vējiņi. Duets: A. Raiskuma un E. Māršaus. A. Kalniņš — Ak tu mazais akotiņis. J. Vītols — Visi mani radi raud. A. Raiskuma, soprāns. P. Līcīte — Tumša nakte, zaļa zāle. E. Māršaus, tenors.

LP 14

Kas tie tādi. M. Lavri — Lāčplēšiem, Dzimtene. G. Verdi — Trubadūrs, Traviata. A. Jurjāns — Nevis slinkojot. Jāz. Mediņš — Baudi zaļo jaunību. A. Ore — Meldermeitiņa. P. Šančbergs — Es dziļi glāžē ieskatījos. Ch. Gounod — Fausts. V. Zommers — Vai gudrās dabas mājiens, Laiks steidzas prom. Ādolfs Kaktiņš, baritons, ar simf. orķestri.

LP 15

Jānis Mediņš — 2 Spīdolas ārijas no op. Uguns un nakts: Es esmu es, Dzer manu dzidrumuņ 6 dejas no baleta Mīlas uzvara: Baltā roze, Rožu valsis, Vijolītes, Tulpes, Majpuķītes, Komiskā deja. Žermēna Heine - Vāgnere, soprāns. Latviešu simfoniskais orķestris. Diriģents — autors.

LP 16

E. d'Albert — Ieleja. R. Wagner — Tanheizers. A. Bizet — Karmena. Ch. Thomas — Hamlets. Conradi — Vīna dziesma. Ādolfs Kaktiņš ar simf. orķestri — Maziņš biju, neredzēju, Līgo virkne, Puiši jāja pieguļā, Šītā, zēni, mums dzīvoti. Mariss Vētra ar orķestri — Ej, saulīte, drīz pie Dieva (2. variants). Amanda Liberts-Rebane ar orķestri.

DABŪJAMAS
DV GRĀMATNĪCĀ
CENA $5.50 + 5% PST.

SPORTS

KANADAS LATVIEŠU MEISTARI VIEGLATLĒTIKĀ

Šāgada Kanadas latviešu meistarsacīkstes vieglatlētikā, kuras notika 17. augustā Stofvillē, reālizējās samērā labi sasniegumi, jo bez Juŗa Pūces teicamā gatavībā bija arī Ivars Zvaigznīte (jauns Kanadas latviešu rekords 110 m barjērskrējienā), Juris Zivtiņa un Andra Ulmane, tāpat vairāki citi vieglatlēti, iespējot jaunus personīgos sasniegumus.

Dažādu iemeslu dēļ meistarsacīkstēs nestartēja vairāki pazīstami vieglatlēti, piemēram, Kaiva Ceļdoma, kuŗa tai pašā laikā piedalījās kanadiešu sacīkstēs Halifaksā. Dažu citu atturēja informācijas trūkums, kuŗas savlaicīgu izsūtīšanu aizkavēja pasta darbinieku streiks. Visumā meistarsacīkstes, kā rāda rezultāti, tomēr izdevās labi.

Tehniskie rezultāti:

Vīriešiem: 100 m skrējienā — 1. J. Zivtiņa 11,1 sek., 2. I. Zvaigznīte 11,4 sek un 3. M. Lorbergs 12,6 sek.; 400 m skrējienā — 1. J. Zivtiņa 56,0 sek., M. Lorbergs 1:11,1 min.; 110 m barjērskrējienā — 1. I. Zvaigznīte 15,8 sek., 2. Dz. Pūpēdis 17,0 sek. un 3. M. Lorbergs 17,9 sek.; tāllēkšanā — 1. J. Zivtiņa 6,97 m, 2. I. Zvaigznīte 6,36 m un 3. Dz Pūpēdis 6,11 m; augstlēkšanā — 1. Dz. Pūpēdis 1,70 m, 2. M. Lorbergs 1,60 m un 3. V. Ziediņš 1,60 m; trīssoļlēkšanā — 1. J. Zivtiņa 13,37 m, 2. M. Lorbergs 11,84 m un 3. Dz. Pūpēdis 11,79 m; lodes grūšanā — 1. J. Pūce 18,06 m, 2. I. Zvaigznīte 14,03 m un 3. A. Bergvalds 11,52 m (ārpus konkurences kanadietis D. Stīns 17,21 m); diska mešanā — 1. J. Pūce 58,94 m, 2. I. Zvaigznīte 47,72 m un 3. A. Bergvalds 34,06 m (D. Stīns 52,48 m); šķēpa mešanā 1. I. Zvaigznīte 58,54 m, 2. V. Ziediņš 50,10 m un 3. J. Zivtiņa 41,66 m; veseŗa mešanā — 1. J. Pūce 50,46 m, 2. Z. Ildens 37,88 m un 3. A. Bergvalds 30,44 m.

Sievietēm: 100 m skrējienā K. Sališa 14,8 sek. 2. A. Sališa 15,9 sek.; 80 m barjērskrējienā — 1. A. Ulmane 16,3 sek., 2. K. Sališa 18,5 sek.; tāllēkšanā — 1. A. Ulmane 4,53 m, 2. K. Sališa 3,73 m un 3. A. Sališa 3,66 m; augstlēkšanā — 1. A. Ulmane 1,40 m, 2. K. Sališa 1,36 m; lodes grūšanā — 1. V. Viškere 10,00 m, 2. A. Ulmane 9,16 m un 3. V. Admine 7,85 m; diska mešanā — 1. V. Viškere 30,58 m, 2. A. Ulmane 24,18 m un 3. V. Admine 22,98 m.

Ceļojošās V. Rozenberga piemiņas balvas ieguva Juris Pūce un Andra Ulmane, bet Kanadas DV dāvināto ceļojošo balvu par labāko sasniegumu saņēma Juris Pūce (diska mešanā).

Tuvākās šīs sezonas vieglatlētikas sacīkstes Kanadā: 7. un 8. septembrī LVK laukumā Stofvillē notika Kanadas latviešu meistarsacīkstes desmitcīņā vīriešiem un pieccīņā sievietēm, kā arī individuālas sacensības, bet 14. un 15. septembrī Birchmount stadionā Toronto risināsies Ziemeļamerikas baltiešu meistarsacīkstes igauņu izkārtojumā. —cbb—

TENISA MEISTARS VĒL NAV NOSKAIDROTS

Kanadas latviešu šāgada tenisa meistarsacīkstes notika jau pirms vairākām nedēļām, bet nenoskaidrots palika meistars vīriešu vienspēlē, tādēļ rīkotāji rezultātu paziņošanu atlika. Tagad noskaidrojies, ka viens no finālistiem, J. Čākurs, savainojis kāju, kā rezultātā nav zināms kad meistaru varēs noskaidrot. Tā meistarsacīkstu rezultāti tagad „atbrīvoti" publicēšanai...

Ja vīriešu vienspēlē šāgada meistarsacīkstēs startēja līdz šim kuplākais dalībnieku skaits — 14, tad sieviešu vienspēlē bija tikai trīs meistartitula reflektantes, kādēļ nevarēja notikt programmā paredzētā sieviešu divspēle. Vienspēlē meistartitulu ieguva Marga Ulmane, pieveicot Dainu Lukstiņu ar 8—6, 6—3, bet zaudējot viņas mātei Margai Lukstiņai ar 4—6, 7—5, 6—8. Trešajā spēlē D. Lukstiņa pieveica M. Lukstiņu ar 3—6, 6—4, 6—1 un tā katrai dalībniecei bija pa uzvarai un zaudējumam. Labākā uzvarēto un zaudēto setu attiecsme tad nu noteica vietu kārtību: 1. M. Ulmane, 2. M. Lukstiņa un 3. D. Lukstiņa.

Sacensības vīriešu vienspēlē risinājās pēc viena zaudējuma sistēmas. Jau pirmajā spēļu kārtā no tālākajām sacensībām izstājās I. Klaiše, M. Krūgers, V. Teteris, A. Orste, A. Jēkabsons un E. Soste, bet ceturtdaļfinālā — R. Muižnieks, R. Ceinovskis, V. Muižnieks un J. Lukstiņš. Pirmajā pusfinālā J. Čākurs ar 6—1, 6—2 pārspēja G. Klaiši bet otru vietu finālā nodrošināja H. Mikazāns, ar 6—3, 6—2 rezultātu pieveicot E. Platupu. Laika trūkuma dēļ finālspēli vairs nepaguva izspēlēt, bet atlikt to uz nākošo dienu nebija iespējams, jo H. Mikazānam tūlīt nācās doties ceļā uz Vankuveru, lai tur piedalītos kādā kanadiešu turnīrā. Tā vīriešu vienspēles meistars pagaidām joprojām vēl nav noskaidrots.

Jauktajā divspēlē startēja 4 pāri. Meistartitulu izcīnīja M. Ulmane pārī ar J. Čākuru, vispirms uzvarot D. Lukstiņu un E. Platupu ar 9—7, 9—7, bet finālā pārspējot M. Lukstiņu un G. Štālu ar 7—5, 7—5. Otrās vietas ieguvēji pirmajā spēlē bija pieveikuši G. Mackari un A. Mackaru ar 6—4, 6—4, bet sacensība par 3. vietu nenotika.

Vīriešu divspēlē 8 pāŗu konkurencē meistaru godu ieguva E. Platups un G. Štāls, pieveicot V. un R. Muižniekus ar 6—4, 6—2, G. Klaiši un A. Mackaru ar 6—3, 6—3 un finālā J. Čākuru un E. Mikazānu ar 6—8, 6—3, 8—6. Pēdējie savukārt ceļā uz finālu bija uzvarējuši E. Sosti un M. Krūgeru ar 6—4, 6—0 un R. Ceinovski un V. Teteri ar 6—0, 6—4. Sacensība par 3. vietu nenotika. To dalīja G. Klaiše un A. Mackars (priekšspēlē pieveica J. Lukstiņu un I. Klaiši ar 6—0, 6—1) un R. Ceinovskis un V. Teteris, kas pirmajā spēlē bija pārspējuši ar 7—5, 6—1 rezultātu A. Jēkabsonu un A. Orsti. A. M.

Maskavas noziedznieki okupē Čechoslovakiju

(Pārnesums no 1. lpp.)

pārlidoja Iljušin-18 tipa bumbvedēji. Kaut Prāgas raidītājs aicināja nepretoties okupācijas spēkiem, Mala Stranas iecirknī īsi pēc plkst. 5 rītā bija dzirdama ieroču uguns. Tūlīt pēc pusnakts padomju lidmašīnas izsēdināja kaŗaspēka vienības Prāgas lidlaukā, kas turpinājās vēl rīta agrumā. Visu laiku lidlauku sargāja čechu vienības. Nav zināms, kas tās komandēja gaisa desanta izsēdināšanas laikā.

Pirmās okupācijas vienības robežu šķērsoja 20. augustā plkst. 11 vakarā, iebrūkot Čechoslovakijā no dažādām pusēm. Padomju kaŗaspēks tūlīt nosprostoja robežpārejas uz Austriju un apturēja vilcienu kustību. Plkst. 3 rītā Prāga palika bez elektriskās gaismas. Telefona satiksmi ar Pad. savienību pārtrauca, tikko Prāgas radio paziņoja okupācijas sākumu. Visi mēģinājumi sazināties ar Maskavu palika bez sekmēm. ASV sūtniecība Prāgā apspiināja padomju, poļu un austrumvācu kaŗaspēka iesoļošanu Čechoslovakijā, bet piebilda, ka nav paredzama trauksme amerikāņu 7. armijā, kuŗa 200.000 vīru stiprumā stacionēta Rietumvācijā un ir vienmēr gatavībā pārraudzīt invāzijas ceļus pāri dzelzs aizkaram.

Pēc paziņojuma par okupācijas sākšanos, čechoslovaku komunistu partijas centrālkomitejas prezidijs apsēdē pie pilsoņiem ietuŗēt valsti mieru un kārtību, kā arī nepretoties okupācijas spēkiem. Līdzīgu rīkojumu deva militārajiem spēkiem un drošības iestādēm. Prāgas raidījumu ar lielu interesi uzņēmusi arī Vašingtona. ASV prezidents Džonsons steidzoši sasauca ārkārtas nacionālās drošības padomes sēdi, lai pārrunātu Čechoslovakijas situāciju.

Okupācijas naktī Pad. savienības vēstnieks Vašingtonā Anatolijs Dobriņins ieradās Baltajā namā pie prezidenta Džonsona, lai informētu par padomju kaŗaspēka iesoļošanu Čechoslovakijā. Šī apmēklējuma pamatā Džonsons tad arī izšķīrās par steidzīgu drošības padomes sēdes sasaukšanu. Tā sākās plkst. 10.15 vakarā, tikko Baltajā namā bija saņemtas pirmās ziņas par okupācijas sākumu. Bez prezidenta Džonsona nacionālās drošības padomes sēdē piedalījās ārlietu ministrs Rasks, viceprezidents Hamfrijs, aizsardzības ministrs Klifords centrālās izlūkošanas aģentūras direktors Helms, armijas pārstāvji ģen. Vīlers un ģen. Rostovs, kā arī prezidenta padomdevēji drošības jautājumos. Džonsons uzdeva ārlietu ministram Raskam tūlīt stāties sakaros ar padomju vēstnieku Dobriņinu, lai pārrunātu iebrukumu Čechoslovakijā. Tikšanās ar Dobriņinu ilga tikai 10 minūšu. Sarunas rezultātu presei neizsniedza.

Plezīmējams, ka nacionālo drošības padomi ASV sasauc tikai ļoti svarīgos gadījumos. Pēdējo reizi padome bija sasaukta, arabu un Izraēlas kaŗam sākoties pagājušā gada jūnijā.

Vēlāk Dobriņins iesniedza prezidentam Džonsonam diplomātisku notu, bet arī tās saturu atklāšanai neizpauda. Līdzīga padomju nota iesniegta arī Anglijas valdībai. Tikai pagājušajā nedēļā atbrīvoja speciālās amerikāņu kaŗaspēka vienības Eiropā, kuŗas bija turētas gatavībā Čechoslovakijas situācijai, jo pēc Ciernas un Bratislavas apspriedēm stāvoklis likās nomierinājies. Vašingtonas oficiālie pārstāvji, notikumiem tikko attīstoties, bija atturīgi paskaidrojumos. Parastā atbilde bija: „Viss, ko mēs pašlaik zinām, ir tas, ko jau sniegušas ziņu aģentūras."

Čechoslovakijas okupācija izsauca arī diplomātisku rosību Otavā. Ziņu saņemšanu traucēja tas, ka Kanadai pašreiz nav sava diplomātiskā pārstāvja Prāgā, jo līdzšinējais sūtnis Malkoms Bovs atsaukts citiem pienākumiem, bet aizstājējs vēl nav izraudzīts. Ārlietu ministrija strādāja visu nakti, pūlēdamās iegūt precīzāku informāciju par notikumiem Čechoslovakijā. Ārlietu ministrs Sarps 21. augusta rītausmā sasauca speciālu apspriedi, kuŗā izteicās, ka acumirklī nav iespējams tuvāk pārrunāt kādu rīcību, jo ministru prezidents Trudo kopš sestdienas atrodas atvaļinājumā Spānijā un, paredzams, Otavā atgriezīsies tikai pirmdien.

Toronto čechu organizācijas jau okupācijas dienas rītā nolēma sūtīt uz Otavu īpašu delegāciju pie ārlietu ministra Šarpa, prasot Kanadas iestāšanos pret padomju varmācībām Čechoslovakijā. Masarika pieminas institūta priekšsēdis Ervins Sibtaks izteicās, ka Dubčeks bijis ļoti gaiša personība, kas pelnījis visas pasaules atbalstu. „Tagad viņš ir nolikvidēts," ar nožēlu piebilda čechu kolonijas pārstāvis.

21. augusta pēcpusdienā Reutera aģentūra no Vašingtonas jau vēstīja, ka ASV prezidents Džonsons uzaicinājis Pad. savienību izvākt savus militāros spēkus no Čechoslovakijas. Prezidents tai pašā laikā paziņojis, ka ASV steidzīgi konsultējas ar saviem sabiedrotajiem par pretsoļiem Apvienotajās nācijās. „Traģiskā ziņa par Čechoslovakijas okupāciju satricinājusi pasaules sirdsapziņu," norādīja prezidents.

Nākošajās stundās notikumi Čechoslovakijā strauji risinājās tālāk. No Prāgas pienāca ziņa, ka apcietināts čechu reformistu vadonis Aleksandrs Dubčeks, ministru prezidents Oldrichs Černiks, nacionālsapulces priekšsēdis Jozefs Smrkovskis un virkne citu aktīvo čechoslovaku reformistu, gandrīz visi, kas Ciernas un Bratislavas apspriežu laikā padomju salonvilcienā saņēma glaimīgus maskaviešu tostus par mūžīgu un brālīgu sadarbību kopīgās nākotnes izveidošanā. Kur ierodas maskavieši, tur tūlīt plūst arī asinis. Pirmās ziņas jau vēstīja, par 30 nogalinātiem un vairāk nekā 200 ievainotiem Prāgas iedzīvotājiem. Par spīti aicinājumam nepretoties okupācijas spēkiem, čechoslovaku jaunieši ar Molotova kokteiļiem no jumtiem apmētāja padomju tankus un bruņu mašīnas.

Čechoslovaki bažījās, ka padomju iebrukums varētu notikt 9. septembrī, kad vajadzēja sanākt partijas kongresam. Paredzēja, ka tajā Dubčeks ar saviem reformistiem droši iegūs 80% sēdekļu. Maskava ar okupāciju tomēr pasteidzās, lai jau laikus nolikvidētu savus pretiniekus.

Visā pasaulē pret Maskavu pacēlušās brīdinātājas balsis. Britu premjērs Vilsons pārtrauca atvaļinājumu un atgriezās Londonā, lai steidzīgi sasauktu valdības sēdi. Tā okupāciju apzīmēja par neģēlīgu varmācību. Vatikānā pāvests lūdza izvairīties no varmācībām un asins izliešanas. Apvienoto nāciju ģenerālsekretārs Utants paziņoja, ka nekavējoties izlidos uz Prāgu. Vašingtonā saspīlējums ar katru stundu pieaug. Prezidents Džonsons gan atturējies pa „karsto vadu" zvanīt Kosiginam uz Maskavu, ko darīja arabu-žīdu kaŗam izceļoties, bet apmierinājās ar padomju vēstnieka Dobriņina aicināšanu uz tālākām apspriedēm. Jau 24 stundas pēc okupācijas sasaukta Apvienoto nāciju drošības padomes sēde, kuŗā Čechoslovakijas pārstāvis pieprasīja rezolūciju, kuŗa liek Maskavas okupācijas spēkiem izvākties. Protams, pret to paredzams padomju veto.

Pie slēgtās Austrijas robežas pulcējas tūkstošiem čechoslovaku, lai izkļūtu no okupētās zemes. Rietumvalstis jau sagatavojušās bēgļu uzņemšanai, līdzīgi pēc Ungārijas revolūcijas apspiešanas.

Maskava, kā vienmēr, arī Čechoslovakijas okupācijā spēlējusi viltīgu spēli. Iepriekšējie manevri Čechoslovakijā nebija nekas cits, kā okupācijas ģenerālmēģinājums. Ciernas un Bratislavas apspriedēm vajadzēja radīt iespaidu, ka Kremlis konfliktu vēlas atrisināt miermīlīgā ceļā. Tas bija iemidzināšanas līdzeklis, lai pārsteigtu čechoslovakus pēkšņi. Dubčeks, kaut ar labu Maskavas skolu, tomēr nebija tik rutinēts, lai paredzētu šādu notikumu attīstību. Ar to arī izskaidrojams, ka padomju tanki pārsteidza Prāgas iedzīvotājus pidžamās.

Pirmās ziņas par notikumiem Čechoslovakijā vēl ir saraustītas un pretrunīgas, Rietumu diplomātiskie gājieni un reakcija neskaidra. Gaišāka aina parādīsies tikai tuvākajās dienās, kad pirmais satraukums būs ievirzījies mierīgākā skatījumā.

Kremļa aklā zarna

SPECIĀLRAKSTS „LATVIJAI AMERIKĀ" NO VAŠINGTONAS

Čechoslovakijas notikumi tikpat spēcīgi atbalsojās Kremļa mūros kā Vašingtonā. Lielais nezināmais viskritiskākajās dienās, kad ap Čechoslovakijas robežām vēl nepiedzīvotiem „manevriem" Kremlis bija sapulcinājis iespaidīgu tanku divīziju skaitu un čechoslovaku zemē palikušās sarkanarmijas vienības sāka virzīties uz Prāgu, bija: vai Vašingtona vienaldzīgi noskatīsies Čechoslovakijas nožņaugšanā, vai čechi kersies pie ieročiem un vai tādā gadījumā Dubčeks varētu rēķināties ar Rietumu palīdzību.

Iespējams, ka, paklausot Dubčeka padomam, Vašingtona gudri klusēja, bet aiz šķietamā miera Baltajā namā un Pentagonā kritiskajās dienās valdīja drudžaina atmosfaira. Protams, „Pravdā" sniegtā ziņa par 18 Rietumvācijas un 6 amerikāņu divīziju savilkšanu pie Čechoslovakijas rietumrobežām bija tikai kārtējais Maskavas propagandas burbulis. Kremlis savus pilsoņus eventuālām militārām akcijām pret Prāgu centās sagatavot ar meliem, ka Čechoslovakijai draud tūlītēja imperiālistisko kapitālistu invāzija. Tomēr notikumi Čechoslovakijā attīstījās ne gluži tā, kā Kremlis bija cerējis.

Tagad, kad Brežņevs un kompānija atstājuši Dubčeka zemi un publicēta mīklainā Bratislavas konferences deklarācija, pasaules sabiedriskā doma ir pārliecināta, ka Maskavas politbiroja konfrontācija ar Čechoslovakijas nacionālkomūnistiem beigusies ar Dubčeka uzvaru. Vai tas tiešām tā ir, to rādīs nākotne. Katrā ziņā Bratislavā vēl nav pateikts pēdējais vārds. Kaut Bratislavā parakstītajā deklarācijā Kremlis svēti solas neiejaukties Čechoslovakijas iekšējās lietās, tieši tādēļ der atcerēties, ka Kremlis savā laikā tikpat svēti ar starptautiskiem līgumiem apliecināja neiejaukšanos arī Baltijas valstu politikā, bet mierīgi gaidīja līdz brīdim, kad starptautisko politisko notikumu attīstības rezultātā, varēja ar savām tanku divīzijām iznīcināt miermīlīgās Latvijas, Igaunijas un Lietuvas brīvību.

Maskavas politbirojam Dubčeks ir nenoliedzami skabarga acīs. Agri vai vēlu Kremlis atradīs veidu, kā no šīs sāpīgās skabargas atbrīvoties. Bratislavas deklarācija ir tikai plāksteris sāpīgās vietas atklāšanai, bet pati operācija, acīm redzot, atlikta uz vēlāku laiku. To šobrīd labi apzinās Dubčeks, un arī Vašingtonai nav nekādu ilūziju.

Bet — kādēļ gan Brežņevs bija spiests operācijas vietā pagaidām samierināties tikai ar plāksteri? Kremlim par lielu nelaimi pat Dubčeks savā laikā izgājis visas komūnistu partijas augstāko varasvīru skološanās iestādes. Maskavas pagrīdnieku skolās iegūtās zināšanas par komūnistu iebiedēšanas, draudu un glaimu taktiku Dubčeks pilnā mērā izmantoja Bratislavas sarunu laikā. Notikušajā konfrontācijā Dubčeks sarežģītajai spēlei bija vislabāk sagatavotais pretspēlētājs Kremļa argumentiem un draudiem visā pasaulē. Dubčeks šīm sarunām bija īstais vīrs, tāpat kā savā laikā Rūzvelts izrādījās visnepiemērotākais un naīvākais pretspēlētājs Staļinam.

Ar jaunajām reformām un nepaklausību Maskavai Dubčeks sev nodrošinājis neapstrīdamu popularitāti visā Čechoslovakijā. Uz viņu kā glābēju Prāgā tagad raugās arī komūnisma asākie kritizētāji. Nokronējot Maskavai uzticīgo Novotniju un pamodinot tautas nacionālo pašlepnumu, Dubčeks reizē sācis plaša vēriena partijas tīrīšanu, kuŗa vēl nebūt nav beigusies. Visos vadītājamatos Novotnija ielikteņus Dubčeks nomaina ar saviem uzticības vīriem.

Ar paklausīgu, jaunām asinīm uzpildītu partijas aparātu, ar strauji iegūtu popularitāti tautā, ar ne par zemu vērtējamu Dienvidslavijas Tito un Rumānijas Čaušesku draudzību, kuŗa izšķirējā brīdī varēja izrādīties svarīgāka nekā cerība uz Vašingtonas palīdzību, bet pats galvenais — ar meistarīgi noorganizētu propagandas aparātu Dubčeks izrādījās Brežņevam pagaidām vēl nepārkozams rieksts.

Dubčeks labi atcerējās Maskavas skolās iegūtās gudrības: blēdi piemānīt var tikai vēl slīpētāks blēdis. Viņš izmantoja arī veco gudrību, ka skaisti vārdi nekā nemaksā un nekā arī nenozīmē. Iespējams, ka arī slovaku sakāmvārdam „Slavē un izliecies par draugu, tad arī vislielākajam ienaidniekam pietrūks dūšas tevi piešūt", piekrita savs reāls patiesības apliecinājums tieši Bratislavā. Šīs vienkāršās gudrības Dubčeks sarunās ar Kremļa varenajiem un tiem paklausīgajiem Polijas, Ungārijas, Bulgārijas un Austrumvācijas ķipariem arī pilnā mērā izmantoja. Vēl jo svarīgāk, ka Dubčeks meistarīgi izmantoja paša radīto propagandas mašīnēriju, lai sev par labu noskaņotu pasaules sabiedrisko domu.

Vašingtonā runā, ka Brežņevu no drastiskas rīcības aturētie piespieda tieši Francijas un Itālijas komūnistu partiju nostāja, kuŗu vadoņus Dubčeks ar veiklu propagandu bija dabūjis savā pusē. Brīvās pasaules sabiedriskās domas iespaidošanai Prāga jau laikus apgādāja presi un televīzijas raidītājus ar lieliski sagatavotu sev labvēlīgu propagandas materiālu. Ir labi zināms, kas kontrolē nozīmīgākās ziņu aģentūras: Dubčeka pieteiktais karš pret antisemītismu sagatavoja ceļu tālāku simpatiju iegūšanai.

Nerodot rietumvalstu iejaukšanās iespēju, ar kuŗu tik un tā pašreizējā politiskajā situācijā rēķināties nevarēja, Dubčeks izņēma no Brežņeva rokām spēcīgu dūzi.

Negaisa mākoņi virs Prāgas sākuši izklīst, bet izsauktie jaunie vēji kādā jaukā dienā var pārvērsties vētrā. No šīs vētras visvairāk baidās Maskava.

Kāds populārs politisks komentātors šāgada sākumā apzīmēja Čechoslovakiju par Kremļa imperijas aklo zarnu, liberālās nacionālkomūnistu tendences par Kremļa vēzi, bet Maskavas un Pekingas neizbēgamo konfrontāciju par komūnisma nervu trieku. No šīm slimībām pagaidām Kremli nevar izdziedināt pat slavenākie komūnistu ārsti, un jo ilgāk tās pastāv, jo vājāks kļūst internacionālais komūnisma organisms. Baidoties no nervu triekas, Kremlis turpinās dzīvot ar jau ieperinājušies bīstami baciļi, kuŗi pamazām sāk parādīties politisko notikumu vērtētāju horoskopos. Daudz nepatīkamāki par čechu tautai iedotajām brīvībām Kremlim ir Dubčeka centieni raisīties vaļā no Maskavas saimnieciskās atkarības.

Vēl tikai nesen Prāgā ieradās Austrumvācijas Ulbrichts un visiem līdzekļiem centās Dubčeku atrunāt no ielaišanās saimnieciskos darījumos ar Rietumvāciju. Dubčeks Ulbrichtu uzklausīja bez lielas sajūsmas un pateica, ka Ulbrichtam taču esot zināms, kā Čechoslovakija ir komūnistu saimnieciskā bloka locekle. Bet vai Dubčeks arī turpmāk samierināsies ar šī bloka sniegtajām palīdzības druskām, tas ir cits jautājums.

Visas Čechoslovakijas krīzes smagumpunkts ir Dubčeka centieni meklēt saimniecisku palīdzību Rietumos, lai beidzot savestu atkal kārtībā kādreiz tik bagātās, bet komūnisma eksperimentos novājinātās Čechoslovakijas saimniecību.

Sarunas ar Rietumiem jau notikušas, un nebūs ilgi jāgaida, kad Dubčekam palīdzību piedāvās arī pēc jauniem preču tirgiem izsalkušā Francija un Anglija; nav šaubu, ka malā stāvam nepaliks arī Vašingtona.

Aleksandrs Ķegumnieks

VAI VIENS PALIKS PIE GALVAS, OTRS PIE ASTES?

Demokratu partijas kongresā Čikagā galvenie cīnītāji par nominēšanu ASV prezidenta amata kandidātūrai būs viceprezidents Hamfrijs un senātors Makkartijs, bet abu savstarpējo cīņu savā labā centīsies izmantot senātors Makgoverns. Ed. Keiša karikatūra

DURKĻU DIVĀNS . .

(Pārnesums no 1. lpp.)

bi apzinās, ka viņi var paļauties vienīgi uz savu domu biedru morālisko spēku. Neviena rietumu lielvalsts neies čechiem palīgā, ja tos mēģinās nospiest Brežņeva tanki. Radio Free Europe saņēmis instrukcijas nekomentēt notikumus Čechoslovakijā, — tā raksta britu „The Times" 20. jūlijā. Tai pašā numurā laikraksts pasvītroja, ka rietumvalstis klusējot atzinušas Austrumeiropu par padomju iespaida sfairu, un no tā dabīgi izriet, ka katru labi domātu diplomātisku soli Kremlis ignorēs resp. padarīs stāvokli vēl launāku.

Taču ne Rietumu svētība vai lāsti ir pamatos čechoslovaku vai citu Austrumeiropas tautu reformu kustībai. Tā neizriet arī no Rietumu propagandas, bet no rūpīgas komūnistu klasiķu studēšanas, kuŗas rezultātā atklājusies dziļā aiza starp to, ko sociālisms ir vēlējies dot cilvēkam un ko aiz sociālisma maskas dara Kremlis. Neviens nav tik iedarbīgs mudinājums uz pretestību, kā pieviltas ideoloģiskas cerības. Pad. savienība 50 gadu ir eksploatējusi sociālismu savas imperijas labā. Šī atziņa tagad ir skaidra ne vien Prāgā, bet arī Budapeštā, Varšavā, Bukarestā un, varbūt, ar zināmās krievu inteliģences aprindās Maskavā.

Bertrands Rasels 1948. gadā teicis: „Napoleons apgalvoja, ka jūs varat visu darīt ar durkļiem, tikai nevarat uz tiem sēdēt; Ļeņins apgāza šo apgalvojumu." Diemžēl, britu filozofs bijis tuvredzīgāks un mazāk izpratis vēstures likumu un cilvēka dabu nekā Napoleons. Arī komūnismam durkļu dīvāns kļūst neērts. Izraēlas ģenerālis Harkabi nesen kādā sarunā Londonā izteicās: „Neviens politisks aparāts nevar funkcionēt, kas dibinās uz meliem." Pēc tam viņš vēl piezīmēja: „Laiks nestrādā neviena labā; viss atkarīgs no tā, kuŗa puse prot laiku labāk savā labā izmantot." Nevarētu teikt, ka Kremļa šovinisti būtu pūlējušies laiku padarīt par savu sabiedroto. Viņi kopš revolūcijas Ungārijā nekā nav mācījušies un, liekas, arī nav spējīgi mācīties, jo nekas tā neaptumšo prātu, kā neierobežota un nepelnīta vara.

Vai esat nokārtojuši abonementu?